

ဒီမိုကရေစီလေ့လာရေးဂျာနယ်

Journal of Democracy Exploration

အမှတ် (၂) ၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ မတ်လ

အင်ဒိုနီးရှားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့မှ လူမျိုးစုပဋိပက္ခနှင့်
အမျိုးသားရေးဝါဒအပေါ် ချဉ်းကပ်နည်းများအား နှိုင်းယှဉ်ဆန်းစစ်ချက်
တိုးတက်လတ်

မြန်မာစစ်အစိုးရနှင့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးတို့အကြား
စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှု (သို့မဟုတ်) လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ သံသရာဆီသို့
တဖန်ပြန်လည်ဦးတည်မည့် မအောင်မြင်မှုဖြစ်စဉ်လော
တော်တော်ထွန်း

ပြဿနာနိုင်ငံများတွင် အပြုသဘောအပြောင်းအလဲများ လုပ်ဆောင်ခြင်း
(သို့မဟုတ်) မြန်မာနိုင်ငံအရေး ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအစိုးရပြုမှု (Global
Governance) က ဩဇာသက်ရောက်မှုရှိပါသလား
အောင်မိုးတော်

ဤဂျာနယ်အား နော်ဝေးမြန်မာကော်မတီ
(Norwegian Burma Committee) ၏ ရံပုံငွေ ထောက်ပံ့ကူညီမှုဖြင့်
လူ့ဘောင်သစ်ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ၊ သုတေသနနှင့်လေ့လာရေးဌာန က ထုတ်ဝေဖြန့်ချိပါသည်။

ဘာသာပြန်

ဂါမဏီ

တာဝန်ခံစာတည်း

ဖော်ဖော်ထွန်း

ထုတ်ဝေသူ

သုတေသနနှင့် လေ့လာရေးဌာန
လူ့ဘောင်သစ်ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ (ဌာနချုပ်)

P.O Box (294)
Chiang Mai University Post Office
Chiang Mai, 50202, Thailand

<http://www.dpbs.org>

အမှာ

ဤ ဒီမိုကရေစီလေ့လာရေးဂျာနယ် အမှတ်(၂)သည် မူရင်းဂျာနယ် *Journal of Democracy Exploration (No. 2, June 2006)* ကို ဘာသာပြန်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီရေးအတွက် နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲများနှင့်ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာများအပေါ် ဒီမိုကရေစီရေးလှုပ်ရှားသူများ၏ အမြင်သဘောထားများ တင်ပြနိုင်မည့် ဂျာနယ်တစ်စောင်ဖြစ်ရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု၏ ဒုတိယခြေလှမ်းပင် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံဒီမိုကရေစီရေးလှုပ်ရှားမှုတွင် ပွင့်လင်းလွတ်လပ်ပြီး အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့် ဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုများတင်ပြနိုင်ရေး ရည်ရွယ်ချက်အောင်မြင်စေရန် ဂျာနယ် အမှတ်(၁)နှင့် အမှတ်(၂) နှစ်စောင်စလုံးတွင် ကြိုးစားထားပါသည်။ သို့သော် မိမိတို့သည် ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်သူပညာရှင်များ မဟုတ်ကြပါ။ မိမိတို့၏ ရေးသားတင်ပြဆွေးနွေးမှုများသည် အရည်အသွေးမှီ ပညာရပ်ဆိုင်ရာထုတ်လုပ်မှုများဖြစ်သည်ထက် မိမိတို့၏ အတွေ့အကြုံနှင့် လုံးပမ်းအားထုတ်ခဲ့မှုများကို အခြေပြုထားပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ယခုကဲ့သို့ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုသည် အရည်အသွေးပြည့်ဝသော မြန်မာ့အရေး လေ့လာဆန်းစစ်ရေးသားမှုများကို အားပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။ ထို့အပြင် စာဖတ်သူများထံမှ ဝေဖန်အကြံပြုမှုများကိုလည်း ကြိုဆိုပါသည်။

ယခုဂျာနယ်တွင်ဖော်ပြသော စာတမ်းများအား ရေးသားကြသည့် တိုးဇော်လတ်၊ ဇော်ဇော်ထွန်းနှင့် အောင်မိုးဇော်တို့အားလည်းကောင်း၊ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုပေးသော ဆရာဂါမဏီအားလည်းကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်ထုတ်ဝေသော မူရင်း *Journal of Democracy Exploration* တွင် တည်းဖြတ်ခြင်းနှင့် အကြံဉာဏ်များပေးအပ်ခြင်းဖြင့် ကူညီခဲ့သော ဂျွန်စော့ဘ်ကင်းစ် တက္ကသိုလ် (Johns Hopkins University) မှ မစ္စတာ ရိုင်းယန်ခရောင်း **Ryan Crow** အားလည်းကောင်း ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ထို့အပြင် ဂျာနယ်ထုတ်ဝေဖြန့်ချိရေးအတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့ကူညီခဲ့သော ‘နော်ဝေးမြန်မာကော်မတီ’ (**Norwegian Burma Committee**) အား အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။

သုတေသနနှင့် လေ့လာရေးဌာန
လူ့ဘောင်သစ်ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ (ဌာနချုပ်)

အင်ဒိုနီးရှားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့မှ လူမျိုးစုပဋိပက္ခနှင့် အမျိုးသားရေးဝါဒအပေါ် ချဉ်းကပ်နည်းများအား နှိုင်းယှဉ်ဆန်းစစ်ချက်

တိုးဇော်လတ်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးများသည် အကြမ်းဖက်မှုသံသရာကို အရှိန်မြှင့်စေသည့် တသွေးတသံညီညွတ်ရေး လိုအပ်ချက်ကို အဓိကအလေးပေးနေသော အမျိုးသားရေး ဝါဒ သဘောထားအမှားထဲ လှောင်ပိတ်မိနေဆဲဖြစ်သည်။ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံမှ သင်ခန်းစာများအရ၊ “မတူကွဲပြားမှုများကြားမှညီညွတ်ရေး”ကို မထိခိုက်ဘဲ “ငြိမ်းချမ်းစွာ ယှဉ်တွဲနေထိုင်ရေး” နည်းလမ်းများ ရှိနေသည်ကိုတွေ့ရသည်။

နိဒါန်း

ယခုစာတမ်းတွင် အမျိုးသားရေးဝါဒနှင့် လူမျိုးစုပဋိပက္ခအပေါ် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံအစိုးရတို့၏ ချဉ်းကပ်နည်းများကို နှိုင်းယှဉ်တင်ပြမည် ဖြစ်ပါသည်။ နှစ်နိုင်ငံစလုံး၏ မကြာလှသေးသော နိုင်ငံရေးသမိုင်းကာလများမှာ ရက်စက်မှု၊ အကြမ်းဖက်မှုတို့ စွန်းထင်းခဲ့သည်။ နှစ်နိုင်ငံစလုံးတွင် များပြားလှသော လူမျိုးစုအုံကြွမှုများ၊ လွတ်လပ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများနှင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးလှုပ်ရှားလှုံ့ဆော်မှုများက ပို၍မြောက်ကျ ပို၍ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော စစ်တပ်ဖိနှိပ်မှုကို ပေါ်ပေါက်စေခဲ့သည်။ ယနေ့ကာလတွင် နှစ်နိုင်ငံစလုံး၏ လူမျိုးစုပဋိပက္ခသည် အရှေ့တောင်အာရှဒေသတည်ငြိမ်မှုကို ဆက်လက်ခြိမ်းခြောက်နေပေသည်။ ဤအကြောင်းကြောင့်ပင် အမျိုးသားရေးဝါဒအပေါ်ချဉ်းကပ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ လူမျိုးစုပဋိပက္ခကိုကိုင်တွယ်ရာ၌လည်းကောင်း အင်ဒိုနီးရှားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွေ့အကြုံများကို နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မူရင်း
Toe Zaw Latt. "Comparative Analysis of Approaches to Ethnic Conflict and Nationalism in Indonesia & Burma", *Journal of Democracy Exploration*, No. 2, June 2006

ကိုလိုနီစနစ်ဖျက်သိမ်းခဲ့သည့် လွတ်လပ်ရေးရပြီးခေတ်တွင် အင်ဒိုနီးရှားနှင့် မြန်မာနှစ်နိုင်ငံစလုံးသည် ပြင်းထန်လှသော ပြည်တွင်းစစ်များကို ဖြတ်သန်းခဲ့ရသည်။ ဤစစ်ပွဲများကို တည်ထောင်စ အမျိုးသားတပ်မတော်များက ဆင်နွှဲခဲ့ကြပြီး လူမျိုးစု လူများစု (ဂျားဗားလူမျိုး သို့မဟုတ် ဗမာလူမျိုး) မှ အမျိုးသားရေးခေါင်းဆောင်များ က ခေါင်းဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ဤပြည်တွင်းစစ်များကို မြန်မာအမျိုးသားရေးဝါဒ၊ အင်ဒိုနီးရှားအမျိုးသားရေးဝါဒ နာမည်ခံ ဆင်နွှဲခြင်းဖြစ်ပြီး ဆက်လက်ဆင်နွှဲနေဆဲ ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ‘ဂျားဗားဇာတ်သွင်းခြင်း’ နှင့် ‘ဗမာဇာတ်သွင်းခြင်း’ ဖြစ်စဉ်များကို မသိမသာကျင့်သုံးလာခဲ့ပြီး (အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင်) လွှမ်းမိုးကြီးစိုးနေ သော ဂျားဗားလူမျိုးခလေ့ထုံးစံများကိုလည်းကောင်း၊ (မြန်မာနိုင်ငံတွင်) ဗမာလူမျိုး ခလေ့ထုံးစံများကိုလည်းကောင်း အမျိုးသားရေးစံနှုန်းများအဖြစ် အသားပေးကိုင်စွဲ လာခဲ့သည်။ ဗမာ/ဂျားဗားလူမျိုးနှင့် ဗမာမဟုတ်/ဂျားဗားမဟုတ်လူမျိုးတို့ အ ကြား လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ ကျန်းမာရေးအဆင့်အတန်းလည်း ကွာဟသည်ထက် ကွာဟလာခဲ့သည်။ ထိုသို့သော နောက်ခံအခြေအနေနှင့်ယှဉ်၍ ထွန်းသစ်စနိုင်ငံများ အတွင်း ဘာသာရေးအတွေးအခေါ်အား အသုံးချ၍ ပေါင်းစည်းညီညွတ်ရေး အား ထုတ်မှုများကို အလေးထား လေ့လာရပါမည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဟွေသီလ ဟု ခေါ်သော အင်ဒိုနီးရှားအမျိုးသားရေးအတွေးအခေါ်ကြေညာချက်က ‘ဘုရားတစ်ဆူ တည်း’ ကို သက်ဝင်ယုံကြည်ရန် ပြောထားသည်။ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံသည် တရားဝင် ဘာသာရေး ငါးမျိုးအနက်မှ တစ်ခုကို ရွေးချယ်ခွင့်ပြုထားသော်လည်း အစိုးရက အစ္စလာမ်ဘာသာ ကိုးကွယ်ရေးကို အခြားဘာသာများထက် မျက်နှာသာပေးသည်။ အစ္စလာမ်ခေါင်း ဆောင်များက ၎င်းတို့၏အကျင့်အယူများကို အစ္စလာမ်မဟုတ်သည့် အသိုင်းအဝိုင်း များအပေါ်ချမှတ်ခဲ့သလို ခေတ်သစ်အစ္စလာမ်ဝါဒီ အာချေးလူမျိုးတို့ကလည်း အင်ဒို နီးရှားနိုင်ငံတဝှမ်းလုံးမှ အစ္စလာမ်အကျင့်အယူများကို သန့်စင်ပစ်လိုပြီး အာချေး ဒေသတစ်ခုလုံးရှိ ဒေသန္တရရပ်ရွာများတွင် တင်းကြပ်သော အစ္စလာမ်ဥပဒေကို ချမှတ်ခဲ့ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာသည် တရားဝင်နိုင်ငံတော်ဘာသာ မည်သည့် အခါကမှ မဖြစ်ခဲ့သော်လည်း အမျိုးသားဘာသာအဖြစ် ကြေညာထားသည်။ အစိုးရ

က အားပေးအားမြှောက်ပြုသည့် အစွမ်းနှင့်ခရစ်ယာန်ဘာသာတို့မှ ဗုဒ္ဓဘာသာ သို့ အတင်းအကြပ်ဘာသာပြောင်းမှုများ အထင်အရှား တွင်ကျယ်နေခြင်းမှာ မြန်မာ အမျိုးသားအမှတ်လက္ခဏာ ဟူသောအယူအဆသွတ်သွင်းရာ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အရေးပါမှုကို ဖော်ပြချက်ပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာအမျိုးသားရေးဝါဒ၏ ခေတ်သစ် ဖော် ပြချက်များ၌ ယခုတိုင် ဆက်လက်ညွှန်းဆိုကိုင်စွဲနေသော၊ အသုံးများသည့် မြန်မာ တို့၏ ကိုလိုနီခေတ် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးဆောင်ပုဒ်က မြန်မာပြည်သူပြည်သားများ ကို ‘အမျိုး-ဘာသာ-သာသနာ’ စောင့်ထိန်းရန် ဆော်ဩထားသည်။ ဗမာ ဇာတ် သွင်းမှုဖြစ်စဉ်၏ ရလဒ်အဖြစ် ဤအသုံးအနှုန်းသည် ဗမာလူမျိုးတစ်မျိုးတည်း၊ ဗမာ ဘာသာစကားတစ်မျိုးတည်းနှင့် ဗုဒ္ဓသာသနာတစ်မျိုးတည်းကို အများအားဖြင့် ဖော်ညွှန်းရာ ဖြစ်လာပါသည်။

မြန်မာနှင့်အင်ဒိုနီးရှား နှစ်နိုင်ငံစလုံးတွင် နိုင်ငံညီညွတ်ရေးအတွေးအခေါ် အား အရေးထားမှုမှာ ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာအမျိုးသားရေးဆောင်ပုဒ်များတွင် ထင်ဟပ်ပေါ်လွင်နေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် “ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး”၊ အင်ဒိုနီးရှား နိုင်ငံတွင် “မတူကွဲပြားမှုများကြားမှညီညွတ်ရေး” တို့ဖြစ်သည်။ နှစ်နိုင်ငံစလုံး၏ အနီးခေတ် နိုင်ငံရေးသမိုင်းတွင် ကျယ်ပြောလှသော လူမျိုးစုထွေပြားစုံလင်မှုနှင့် ဘာသာရေးထွေပြားစုံလင်မှုများကြားမှ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအတွေးအခေါ်သည် အရေးပါသောအခန်းမှပါဝင်ခဲ့သည်။ အရေးပါမှုဆိုရာ၌ ဦးစွာအားဖြင့် စုစည်းညီညွတ် သော လွတ်လပ်ရေးလှုပ်ရှားမှုအတွက် တွန်းအားဖြစ်စေခဲ့ကာ၊ ဒုတိယအားဖြင့် ခေတ်သစ်အင်ဒိုနီးရှား၊ ခေတ်သစ်မြန်မာ အမျိုးသားနိုင်ငံများ ပုံဖော်ရာ၌ ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်ရေးမတိုင်မီနှင့် လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် နှစ်နိုင်ငံစလုံးတွင် အမျိုးသားညီ ညွတ်ရေးကို ချဉ်းကပ်ရာ၌ အရေးပါသည့်တူညီမှုများရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ သက်ဆိုင် ရာ အာဏာရှင်စနစ်များက အမျိုးသားညီညွတ်ရေးကို အစွမ်းကုန် အတင်းအကြပ် ဖန်တီးထားသည်ဟုဆိုရမတတ် ဖော်ဆောင်ချမှတ်ထားခြင်းနှင့် အပေါ်ယံအားဖြင့် ‘ညီညွတ်နေသော’ မျက်နှာပြင်အောက်၌ တအံ့နွေးနွေး အမြဲရှိနေသည့် လူမျိုးစု ပဋိပက္ခနှင့် ဘာသာရေးပဋိပက္ခတို့ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် နှစ်နိုင်ငံအတွေးအကြံနှင့်

ချဉ်းကပ်နည်းများတွင် အရေးပါသော ကွဲပြားမှုများလည်း ရှိနေပါသည်။ ထိုကွဲပြားချက်များကို ရှေ့တွင် ဆွေးနွေးတင်ပြသွားပါမည်။

ဗြိတိသျှနှင့် ဒတ်ချ်ကိုလိုနီသခင်တို့ မြန်မာပြည်နှင့် အင်ဒိုနီးရှားပြည်တို့တွင် အသီးသီးကျင့်သုံးခဲ့ကြသော သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ရေးပေါ်လစီများသည် အချို့သော လူမျိုးစုလူနည်းစုများနှင့် အစဉ်အလာအထက်တန်းလွှာများကို အခြားလူမျိုးစုများ၊ အခြားအလွှာများထက် ပို၍ဦးစားပေးခဲ့သည်။ ထွေပြားစုံလင်သော ယဉ်ကျေးမှုအစုများနှင့် ဘာသာစကားအစုများ၊ ဘိုးဘေးစဉ်ဆက်မှမြေယာများနှင့် ဆက်နွယ်နေမှုများ၊ ဗဟိုဦးစီးအစိုးရ၏ လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးခေါင်းပုံဖြတ်သွေးစုတ်မှု အကျိုးတရားများ၊ စစ်ရေးနည်းလမ်းအားကိုးမှု၊ ဒီမိုကရေစီကျင့်စဉ်ချို့တဲ့မှု၊ အတွေးအခေါ်ပိုင်းဆက်ဆံမှုထက် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆက်ဆံမှု အသားပေးသော သခင်-ကွန်ဆက်ဆံရေးနှင့်တူသည့် အစိုးရပုံစံ စသည့်အချက်များအားလုံးသည် လူများစု ဂျားဗားလူမျိုး/ဗမာလူမျိုးနှင့် လူမျိုးစုလူနည်းစုဒေသများအကြား မညီမျှသောအနေအထားကို ပို၍ဆိုးဝါးစေခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ဤလူမျိုးစုလူနည်းစုများသည် ပေါ်ထွန်းစ ဗမာနှင့်ဂျားဗားဗဟိုဦးစီးအစိုးရများကို ယင်းဗဟိုဦးစီးမှုနှင့်ပတ်သက်၍ စိန်ခေါ်ရာ၌ ကိုလိုနီစနစ်လိုလားသော အနေအထားမျိုးဘက်သို့ မရည်ရွယ်ဘဲ ရောက်သွားရသည်မှာ ပို၍ပင် ကံမကောင်းအကြောင်းမလှသောအခြေအနေဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က နှစ်နိုင်ငံစလုံးတွင် တစ်ပြည်ထောင်စနစ်အယူအဆကို အခြားမည်သည့် လူမျိုးစုအုပ်စု (သို့မဟုတ်) မည်သည့် နိုင်ငံရေးအုပ်စုကမှ စိန်ခေါ်လိုခြင်း မရှိခဲ့ရုံမက ဤအယူအဆကို တန်ဖိုးထား လိုက်နာရန် အစိုးရတို့၏တာဝန်ရှိမှုအပေါ်တွင်ပင် အကြီးအကျယ် အားကိုးအားထား ပြုခဲ့ကြပုံရသည်။ မြန်မာနှင့်အင်ဒိုနီးရှား လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲအတွင်း လူမျိုးစု လူနည်းစုများသည် ဘုံရန်သူကိုလိုနီစနစ်ကို ရင်ဆိုင်ရာ၌ စစ်မှန်သော အမျိုးသားညီညွတ်မှုရရှိရေးကို ရည်မှန်းခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း အနာဂါတ်မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ တည်ဆောက်ပုံများကိုမူ ထိုစဉ်အခါက စဉ်းစားခဲ့ကြခြင်း မရှိပေ။ နှစ်နိုင်ငံစလုံးတွင် နိုင်ငံတည်ဆောက်ပုံမှာ စကတည်းက အဓိကပြဿနာဖြစ်ခဲ့သည်။ နှစ်နိုင်ငံစလုံး၌ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် အမျိုးသားအမှတ်လက္ခဏာကို

အလွန်အကျွံ အလေးပေးခဲ့ကြသည်။ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင် အင်ဒိုနီးရှားဇာတ်သွင်းခြင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗမာဇာတ်သွင်းခြင်း တို့ဖြစ်သည်။ ဤဝေါဟာရနှစ်ခုသည် အရေးပါလှသော အမျိုးသားအမှတ်လက္ခဏာတည်ဆောက်ရေးဖြစ်စဉ်ကို ဖော်ပြနေပြီး ယင်းဖြစ်စဉ်များကပင် လူမျိုးစုအုပ်စုအုပ်စုနှင့် ပုန်ကန်ထကြွမှုတို့ ပိုမိုကြီးမားစွာ ပေါ်ထွက်စေရန် မီးထိုးပေးခဲ့သည်။ အင်ဒိုနီးရှားတွင် ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ နောင်တရမိကြောင်း ‘ဟတ္တား’က တချိန်က ပြောခဲ့ဖူးသည်။ ဖယ်ဒရယ်စနစ်ဆိုသည်မှာ “စင်စစ်အားဖြင့် အင်ဒိုနီးရှားကဲ့သို့ အပြန့်ကျယ်လှသော ကျွန်းစုကြီးတွင် သင့်တော်ကိုက်ညီပြီး ညီညွတ်ရေးအသိကို အားဖြည့်ပေးနိုင်စရာ ရှိသည်” ဟုဆိုခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း အင်ဒိုနီးရှားဖယ်ဒရယ်စနစ်ထူထောင်ရေးကို နောက်ပိုင်းတွင် ဒတ်ချ်ကိုလိုနီသစ္စာခံများ (ဥပမာ၊ အရှေ့အင်ဒိုနီးရှားပြည်နယ်)က သိက္ခာချ ဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားများ ပျက်ပြားမည်ကို စိုးရိမ်သဖြင့် ဖျက်ဆီးပစ်ခြင်းဖြစ်သည်။ နောင်တွင် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံအတွက် ဖယ်ဒရယ်စနစ်ထောက်ခံခြင်းသည် နိုင်ငံတော်သစ္စာဖောက်မှုနှင့်အတူတူ ဖြစ်သွားခဲ့သည်။ အလားတူပင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို ‘ပြည်ထောင်စုပြိုကွဲမှု’ အဖြစ် တလွဲအဓိပ္ပါယ်ကောက်ခဲ့သည်။ ဖယ်ဒရယ်စနစ် တောင်းဆိုခြင်းများကို မြန်မာပြည်အား အလွယ်တကူ ကိုလိုနီကျွန်ပြုနိုင်ရန်အတွက် ဖြိုခွဲပစ်လိုသော ကိုလိုနီလက်သစ်ဝါဒီတို့၏ အကျိုးစီးပွားဖြစ်သည်ဟု ကင်ပွန်းတပ်နေသည်။

အမျိုးသားရေးဝါဒနှင့် လူမျိုးစုပဋိပက္ခအပေါ် မြန်မာနှင့်အင်ဒိုနီးရှားတို့၏ ချဉ်းကပ်နည်းများတွင် အဓိကကွဲလွဲချက်မှာ လူမျိုးစုခွဲထွက်ရေး ဆော်ဩမှုများအပေါ် အစိုးရ၏တုန့်ပြန်ချက်များတွင် ဖြစ်သည်။ အရှေ့တီမော လွတ်လပ်ရေးရသွားခြင်းနှင့် ဟာဘီဘီအစိုးရက အာချေးနှင့် အနောက်ပါပူးဝါးနယ်များသို့ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး ပိုမိုအပ်နှင်းခြင်းတို့မှာ နမူနာဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ခွဲထွက်ရေးလှုပ်ရှားမှုများကိစ္စတွင်မူ အလားတူအောင်မြင်မှုမျိုး မတွေ့ရပေ။ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၌ နောက်ထပ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်နိုင် မဖြစ်နိုင်ကိုလည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွတ်လပ်သော လူမျိုးစုပြည်နယ်များ ဖြစ်လာနိုင် မလာနိုင်ကိုလည်းကောင်း ယခုစာတမ်းတွင် စဉ်းစားသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဤနိုင်ငံယှဉ်ဆန်းစစ်ချက်လုပ်ရာ၌ ယခုတိုင်အဖြေ မယ်မယ်ရရမရှိသေးသော မေးခွန်းတစ်ခုကို တင်ပြထားပါသည်။ ယင်းမေးခွန်းမှာ ... “အင်ဒိုနီးရှားနှင့် မြန်မာတို့သည် တစ်ပြည်ထောင်ဖဟိုဦးစီးနိုင်ငံစနစ်ကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်မည်လား၊ အကယ်၍ ထိန်းသိမ်းထားနိုင်မည်ဆိုပါက မည်သည့်တန်ဖိုးပေးဆပ်ရမည်နည်း” ... ဟူ၍ဖြစ်သည်။ မြန်မာနှင့်အင်ဒိုနီးရှားအစိုးရများသည် နိုင်ငံဖွဲ့စည်းမှု ပြဿနာကို မည်ကဲ့သို့ ဖြေရှင်းကြမည်နည်း။ ဘာသာရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူမျိုးစု ကွဲပြားစုံလင်ခြင်း အရေးကိစ္စများမှ ပေါက်ဖွားလာသည့် ပဋိပက္ခများကို မည်ကဲ့သို့ ဖြေရှင်းကြမည်နည်း။ ထို့အပြင် အစိုးရလုပ်ငန်းဖြစ်စဉ်များ ပို၍ဒီမိုကရေစီကျစေရေး တောင်းဆိုမှုများ၊ လူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်းများပြည့်မီရေး အများပြည်သူတောင်းဆိုမှု တိုးများလာခြင်းများကို ဤအစိုးရများက မည်ကဲ့သို့ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမည်နည်း။ လူမျိုးစုပဋိပက္ခဟူသည် အခြေခံအရ ဖြေရှင်းမရနိုင်သည့်ပြဿနာမဟုတ်ဘဲ အစိုးရ စနစ်ဆိုင်ရာအတွေးအခေါ်များနှင့် ဗဟိုဦးစီးနိုင်ငံရေးသဘာဝတို့ကြောင့်၊ အဖြေ စဉ်းစားဖော်ထုတ်ရာ၌ အကန့်အသတ်ဖြစ်နေရသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ နိုင်ငံရေးအရ စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်း၊ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ခြင်းတို့နှင့်တကွ တန်းတူအခွင့်အရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးမူများအပေါ်အခြေခံသော စစ်မှန်သည့်ဖယ်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ခြင်းတို့အားဖြင့်သာ မြန်မာနှင့်အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတို့တွင် လူမျိုးစုထွေပြားစုံလင်စွာဖြင့် ငြိမ်းချမ်းစွာအတူယှဉ်တွဲနေထိုင်ရေး ဖြစ်မြောက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ကိုလိုနီစနစ် - မြန်မာနှင့်အင်ဒိုနီးရှားတို့ပြန်ချက်များ

နာမည်ဆိုးလှသော ၁၈၈၅ ခု တတိယအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲ၌ လက်နက်အင်အားညံ့ဖျင်းလှသည့် ဘုရင့်တပ်များ၏ အနည်းအကျဉ်း ခုခံမှုအပြီး၌ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှကိုလိုနီဖြစ်သွားခဲ့သည်။ မြန်မာဘုရင်ကို အိန္ဒိယပြည်သို့ ပြည်နှင်ခဲ့ပြီး လုံးဝပြန်လာခွင့်မပြုတော့ပေ။ တော်ဝင်မိသားစုဝင်များနှင့် အရေးပါသောဝန်ကြီးအများစုကိုလည်း နယ်နှင်ခဲ့ပြီး တိုင်းပြည်မှာ ဖရိုဖရဲနွှစ်ကာလများကို ဖြတ်သန်းခဲ့ရ

သည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် နန်းတော်ကို မီးရှို့ပစ်ကာ အရေးကြီးသမိုင်းဝင် စာရွက်စာတမ်းများကို ဖျက်ဆီးပစ်ပြီး ဘုရင့်ညီလာခံစနစ်အား ဖျက်သိမ်းပစ်ခြင်းဖြင့် အစဉ်အလာ အုပ်ချုပ်ရေးကို တမုဟုတ်ခြင်း နိဂုံးချုပ်စေခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၎င်းတို့သည် ဗြိတိသျှ-အိန္ဒိယကိုလိုနီအစိုးရအဆောက်အအုံကို သွတ်သွင်းကာ အိန္ဒိယလူမျိုး ပဋိညာဉ်ခံဝန်ထမ်းများကို ဗမာပြည်သို့ တင်သွင်းလာပြီး ကိုလိုနီကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် ဆောင်ရွက်စေခဲ့သည်။ လူမျိုးစုများအနေဖြင့် ဗမာက အများစု (လူဦးရေ၏ ၆၅%)ဖြစ်ပြီး အခြားအဓိကလူမျိုးစုအုပ်စု ခုနစ်ခုရှိသည်။ ယင်းတို့အထဲတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာအဓိကလွှမ်းမိုးသည့် စင်ပြိုင် မွန်၊ ရှမ်း၊ ရခိုင် ဘုရင့်နိုင်ငံများ၊ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်အဓိကဖြစ်သော သေးငယ်အားနည်းသည့် ချင်း၊ ကရင်၊ ကချင် လူမျိုးစုပြည်ထောင်များ ပါဝင်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကွဲပြားထင်ရှားသော ဘာသာစကားအုပ်စု စုစုပေါင်း(၁၃၅)ခု ရှိသည်။ လူဦးရေ၏ အနည်းဆုံး(၈၂%)မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်သည်။ [သေချာစိစစ်လျှင် ၁၃၅ မျိုးမဟုတ်ဘဲ ၅၉ မျိုးသာရှိသည်။-ဘာသာပြန်သူ]

ကိုလိုနီခေတ်မတိုင်မီက စစ်နိုင်ငံဗမာပဒေသရာဇ်များသည် ပြိုင်ဖက် မြန်မာဘုရင့်နိုင်ငံများ (ရှမ်း၊ မွန်၊ ရခိုင်) ကို မိမိအလံအောက်တွင် အောင်မြင်စွာ စုစည်းနိုင်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ဗမာမဟုတ်သော ဘုရင့်နိုင်ငံများသည် ပြည်မအတွင်း တသားတည်းပေါင်းစပ်သွားခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ ဒေသအများအပြားသည် ဘုရင်ကို သစ္စာခံခြင်း (အခွန်ဆောင်ခြင်းအပါအဝင်)အားဖြင့် ဘုရင့်နန်းတော်၏ ဒေသတွင်း ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းမှ လွတ်ကင်းခွင့်ရခဲ့သည်။ အနောက်ဆူမားတြားကျွန်းမှ မင်နန်ကဘော် လူမျိုးတို့သည်လည်း ကိုလိုနီခေတ်မတိုင်မီက အလားတူ လွတ်လပ်မှုမျိုး ခံစားခဲ့ရသည်။ ၁၈ ရာစုတွင် မြန်မာဘုရင်သည် အမျိုးသားနိုင်ငံကို ကိုယ်စားပြုခဲ့ပြီး ပဏ္ဍာဆက်သံခြင်းအားဖြင့် အုပ်စိုးခဲ့သည်။ လက်ထပ်ထိမ်းမြားရေး၊ ပုဂ္ဂလိက ပိုင်ဆိုင်မှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးတို့နှင့်ပတ်သက်သည့် ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းကာ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ ပြန့်ပွားရေးကို ကမကထပြုခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် ဂန္ဓဝင်မြောက်သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ရေးချဉ်းကပ်နည်းဖြင့်၊ တည်ရှိနေသော လူမျိုးစုလူနည်းစု အားလုံးကို စနစ်ကျခိုင်ခံ့အောင်လုပ်ကာ ပုံစံတူနယ်မြေများ ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။ အချို့ လူမျိုးစုလူနည်းစုများကို ဗြိတိသျှစစ်တပ်နှင့် အရပ်ဘက်အုပ်ချုပ်ရေးအတွင်း သိမ်းသွင်းကာ

သစ္စာရှိအစုတစ်စု ဖန်တီးခဲ့သည်။ ဤလူမျိုးများမှာ အဓိကအားဖြင့် ကရင်နှင့်ကချင် လူမျိုးစုများဖြစ်ပြီး ကိုလိုနီသခင်များကဲ့သို့ ခရစ်ယာန်ဘာသာ ကိုးကွယ်သူများ ဖြစ်ကြသည်။

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင် သီရိဝိဇယဘုရင့်နိုင်ငံသည် ဒေသတွင်း စီးပွားရေး ရာနှင့် အာဏာပတိချက်မဖြစ်ခဲ့ပုံရပြီး ၈ ရာစုနှောင်းပိုင်း၌ ပါလင်ဘန်အရပ်တွင် တည်ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် ခေတ်သစ်အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံသည် ၁၅ ရာစုက ဂျားဗား အလယ်ပိုင်း၌ အခြေစိုက်ခဲ့သော မာဇာပဟိတ်အင်ပါယာကြီးမှ ပေါက်ဖွားလာခဲ့ သည်ဟု အများက ဆိုကြသည်။ “အင်ဒိုနီးရှားပြည်ကို ၁၄ ရာစု မာဇာပဟိတ် အင်ပါယာ၏အဆက်အဖြစ် အင်ဒိုနီးရှားအမျိုးသားရေးဝါဒီများက သရုပ်ဖော်လေ့ ရှိကြသည်” ဟု ‘ကင်းစ်ဘူရီ’(၁၉၉၉)က မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။ ထိုမျှမကဘဲ ၁၆ ရာစု၌ ဥရောပနယ်ချဲ့မှုကလည်း ခေတ်သစ် မြန်မာနှင့်အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံများ၏ နယ်နိမိတ် အပိုင်းအခြားများ သတ်မှတ်ရာ၌ အရေးပါသောအခန်းက ပါဝင်ခဲ့သည်။ ဥပမာဆို ရလျှင် ဒတ်ချ်တို့သည် ဒတ်ချ်အင်ပါယာချဲ့ထွင်ရန်အတွက် ဂျားဗားကျွန်းတွင် အရေး ပါသော ကိုလိုနီအခြေစိုက်စခန်းဖွင့်ကာ ဒတ်ချ်အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစုကို တည်ထောင်ခဲ့ သည်။ ဩဇာလွှမ်းမောက် ကိုလိုနီအင်အားကြီးနိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သည့် ဒတ်ချ်တို့သည် ၁၆ ရာစုတွင် ဘာတေးဗီးယားမြို့ကိုထူထောင်ပြီး ဟင်းခတ်အမွှေး အကြိုင်ထွက်ရာ မိုလိုကုကျွန်းကို သိမ်းပိုက်ရရှိခဲ့သည်။ ယင်းကျွန်းသည် ယခုအခါ ခရစ်ယာန်ဘာသာ လွှမ်းမိုးသော အမ်ဘုံလူမျိုးစုလူနည်းစု နေထိုင်ရာဖြစ်သည်။ အလားတူပင် မြန်မာ ပြည်ကိုလည်း ပင်မမြေတိသျှကိုလိုနီအခြေခံစခန်းဖြစ်သည့် အိန္ဒိယပြည်သို့ မဟာ ဗျူဟာကျကျ တွဲဘက်သိမ်းသွင်းလိုက်ပြီး အဓိကအားဖြင့် ကြွယ်ဝလှသည့် ကျောက် မျက်ရတနာ၊ ရေနံနှင့် ကျွန်းသစ်စသည့် သဘာဝ သယံဇာတများကို သွေးစုတ်အသုံး ချနိုင်ရန် ကိုလိုနီကျွန်ပြုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှ ဗမာလူမျိုးများကဲ့သို့ ဂျားဗားကျွန်းအလယ်ပိုင်းနှင့် အရှေ့ ပိုင်းမှ ဂျားဗားလူမျိုးများသည် အင်ဒိုနီးရှားလူဦးရေ၏ (၄၅%) ခန့်ရှိသော အကြီးဆုံး လူမျိုးစုအစုဖြစ်သည်။ ဒုတိယလူဦးရေအများဆုံးမှာ အနောက်ဂျားဗားမှ ဆန်ဒန် လူမျိုးစုဖြစ်သည်။ ကျန်သုံးပုံတစ်ပုံမှာ အပြင်ပိုင်းကျွန်းများမှ လူမျိုးစုများဖြစ်ကြပြီး

(၃၂%)ခန့်မှာ တရုတ်ပြည်မှရွှေ့ပြောင်းလာသူတို့၏ အဆက်အနွယ်ဖြစ်သည်။ ဘာသာအယူဝါဒထွေပြားစုံလင်မှုအရကြည့်လျှင် (၁၀%)ခန့်မှာ ခရစ်ယာန်ဖြစ်၍ (၈၇%)မှာ မူဆလင်များအဖြစ် စာရင်းပေါက်သော်လည်း မူဆလင်ဦးရေထဲတွင် ရှေးရိုးစဉ်လာသမား (အစ္စလမ်အယူဝါဒနှင့်ရိုးရာအယူအဆများ ပေါင်းစပ်ထားမှု)နှင့် ပိုမိုတင်းကြပ်စွာကျင့်သုံးသည့် ခေတ်သစ်မူဆလင်များအကြား အတွေးအခေါ်ကွဲပြားချက် ရှိနေသည်။ အထူးသဖြင့် အာရပ်ကမ္ဘာနှင့် အဓိကကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းကျခဲ့သော အာချေးနှင့် ဆူမာတြားကဲ့သို့ အပြင်ပိုင်းကျွန်းများတွင် ခေတ်သစ်မူဆလင်များ ရှိနေသည်။

‘ခရစ္စတီ’ (၁၉၅၉) ၏အဆိုအရ ဒတ်ချ်အရှေ့အိန္ဒိယအစိုးရသည် “တစ်ခုတည်းသော တိုက်ရိုက်ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေးကို ချမှတ်ခဲ့ပြီး တချိန်တည်းတွင် ဒေသန္တရအဆင့်၌ ရှေးအစဉ်အလာမပျက် လူမျိုးစုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ဒတ်ချ်တို့သည် ရှုပ်ထွေးပွေလီလှသော ဒေသန္တရပြည်နယ်များ၊ ပြည်နယ်ပေါက်စလေးများနှင့် အစောင့်ရှောက်ခံသဘောတူညီချက်တစ်ကြီးအပေါ်အခြေခံသည့် အုပ်ချုပ်ရေးအဆောက်အအုံတည်ဆောက်မည့်အစား တသမတ်တည်းသော အုပ်ချုပ်ရေးအဆောက်အအုံကို ဖန်တီးခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ခရိုင်အဆင့်၌မူ ဒေသန္တရမျိုးရိုးစဉ်ဆက် သူကောင်းမျိုး၏ အာဏာကို ဆက်လက်ထားရှိခဲ့ပြီး ကိုလိုနီစနစ်အတွင်း ထည့်သွင်းပေါင်းစပ်ပေးခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ ကိုလိုနီမတိုင်မီခေတ်များ၌ ရိုးရာအစဉ်အလာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။”

ထို့အပြင် ‘အင်ဒါဆင်’ (၁၉၅၉) ကလည်း ‘ရင်ခွင်ပိုက်ကိုယ်စားပြု’ လူတန်းစားသည် အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစုမှ ဒတ်ချ်အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် သော့ချက်ဖြစ်လာသည်ဟု ကောက်ချက်ချထားသည်။ ၁၉၃၀ ခုနှစ်တွင် အရာထမ်းများ၏ (၉၀%) မှာ ဒေသခံဖြစ်ခဲ့ပြီး ဤအထက်တန်းလွှာ ဗျူရိုကရေစီအုပ်ချုပ်သူလူတန်းစားသည် လွတ်လပ်ရေးရပြီးခေတ် ၁၉၅၀ ခုနှစ်များ၏ ပထမဆုံးပါလီမန်ကို ဆက်လက်ကိုယ်စားပြုခဲ့သည်။

အင်ဒိုနီးရှားနှင့်မြန်မာ နှစ်နိုင်ငံစလုံးတွင် ကိုလိုနီသခင်နိုင်ငံကြီးများက ရှုပ်ထွေးစုံလင်လှသည့် ပြည်ထောင်များ၊ ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများမှနေ၍ ကြီးမား

သည်ဗဟိုဦးစီးအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များ ဖန်တီးတည်ဆောက်ခဲ့သည်။ သို့သော် အပေါ်ယံ အားဖြင့် မညီမညွတ် တသီးတခြားဖြစ်နေမှုအောက်၌ ဒေသကြီးကို စုစည်းတပ် နှောင်ထားသည့် ဘုံလက္ခဏာရပ်အချို့ ရှိနေခဲ့သည်။ ယင်းလက္ခဏာရပ်များထဲတွင် အခြေခံကျသည်မှာ အစွလမ်ဘာသာ (အထူးသဖြင့် အင်ဒိုနီးရှား၏ အဓိက ကုန် သွယ်ရေးနယ်မြေများ)၊ မလေးဘာသာစကား အပြန်အနှံ့သုံးစွဲမှု (ကမ်းရိုးတန်းများ နှင့်ဆိပ်ကမ်းများ)နှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆင်တူနေသည့်ယဉ်ကျေးမှု၊ တရားဥပဒေ စနစ်နှင့် နိုင်ငံရေးအဆောက်အအုံတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့အတူ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်မှု၊ လူမျိုးစုများအကြား ဗမာစကား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သုံးစွဲမှု နှင့် တူညီသည့် ယဉ်ကျေးမှုစံတန်ဖိုးများ၊ ကျင့်ကြံမှုများတို့သည် ဘုံလက္ခဏာများ ဖြစ်ကြသည်။ အထက်တွင်ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ကိုလိုနီခေတ်မတိုင်မီက အင်ဒိုနီးရှားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံများကို ဥရောပက နားလည်သော အမျိုးသားနိုင်ငံများအဖြစ် သရုပ်ဖော် ၍ မရနိုင်ဘဲ လူမျိုးစုအင်ပါယာများအဖြစ်သာ ဆိုနိုင်ပါသည်။

အမျိုးသားအမှတ်လက္ခဏာများ ဖြစ်ပေါ်မှု

အင်ဒိုနီးရှားနှင့် မြန်မာသည် အမျိုးသားအမှတ်လက္ခဏာ ဖြစ်ပေါ်မှုပိုင်းတွင် သိသိသာသာ ကွဲပြားနေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကိုလိုနီခေတ်မတိုင်မီ ပဒေသရာဇ် ဘုရင်များလက်အောက်မှ မြန်မာရပ်ရွာများမှာ သမိုင်းကြောင်း အချက်အလက် အမြောက်အမြားကြောင့် ဘုံအမှတ်လက္ခဏာစိတ်ဓာတ် အားကောင်းခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗြိတိသျှမူဝါဒများက မြန်မာနိုင်ငံ၊ မလေးရှား နိုင်ငံတို့ကဲ့သို့သော ကိုလိုနီတိုင်းပြည်များတွင် အမျိုးသားရေးဝါဒီတို့ ဦးဆောင်သည့် ကိုယ်ပိုင်အစိုးရဖွဲ့စည်းရန် အားပေးလမ်းညွှန်ခဲ့သည်။ “မြန်မာပြည်သူတို့တွင် တူညီ သည့်ဘာသာစကား၊ တူညီသည့်အစဉ်အလာများ၊ တူညီသည့်ဓလေ့ထုံးစံများဖြင့် နိုင်ငံရေးကမောက်ကမဖြစ်မှုကိုလည်းကောင်း အုပ်စိုးသူမင်းဆက်ပြောင်းလဲမှုကို လည်းကောင်း ကျော်လွန်နိုင်ခဲ့သည့် အမှတ်လက္ခဏာစိတ်ဓာတ်ရှိခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှ- အိန္ဒိယ၏ တဆင့်ပြီးတဆင့်သိမ်းယူမှုက ထိုညီညွတ်မှုကို မပျက်စီးစေခဲ့ပေ။ ဤသည်

နှင့် ဆန့်ကျင်စွာ အမျိုးသားရေးဝါဒီအတိုက်အခံပြုမှုကိုပင် ထိုးဆွဲရာရောက်ခဲ့သည်။ ဤအတိုက်အခံပြုမှုက ဗြိတိသျှအိန္ဒိယပြည်မှ ဆင့်ပွားရယူထားသောနမူနာများ၊ ပုံသေနည်းများနှင့် စည်းရုံးဖွဲ့စည်းနည်းကိုလည်း အသုံးချခဲ့သည်။ နိုင်ငံ၏နယ်ခြားဒေသများ၌မူ လူနည်းစုလူမျိုးစုများရှိကာ ၎င်းတို့ကလည်း အမှတ်လက္ခဏာ စိတ်ဓါတ်တစ်ခုစီ ထိန်းသိမ်းထားသည်။ အချို့နေရာများတွင် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် အနောက်တိုင်းပညာရေးရလဒ်အဖြစ် မိမိတို့ကိုယ်ပိုင်အမျိုးသားရေးဝါဒကို ဖွံ့ဖြိုးစေခဲ့သည်။ ဥပမာ၊ ကရင်လူမျိုးများ” ဟု ‘တာလင်း’ (၁၉၉၈) ကရေးခဲ့သည်။

‘ညောင်ရွှေ’ (၂၀၀၂) ကမူ ဤမြန်မာ့သမိုင်းအမြင်ကို မြန်မာအမျိုးသားရေးဝါဒယုံတမ်းစကားဟု သတ်မှတ်စိန်ခေါ်ခဲ့သည်။ ၎င်းက “ဝေးလံ၍ လက်လှမ်းမမှီသောနယ်မြေများ (ဝါ) နယ်ခြားဒေသများမှာ သယံဇာတများကို အလွယ်တကူ ထုတ်ယူအသုံးမချနိုင်ခြင်း (သို့မဟုတ်) တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်ရန် စရိတ်ကြီးခြင်းကြောင့် အနည်းနှင့်အများ နေမြဲအတိုင်း လွှတ်ထားခံရသည်။ ဗြိတိသျှတို့၏ လျော့ရဲရဲကြီးကြပ်မှုအောက်တွင် ဒေသန္တရအကြီးအကဲများနှင့် မင်းညီမင်းသားများကို ဆက်လက် တာဝန်ယူခိုင်းခဲ့သည်” ဟု ယူဆခဲ့သည်။ နယ်ခြားဒေသများသည် ဗြိတိသျှတို့ အလွယ်တကူ အသုံးချ သွေးမစုတ်နိုင်သဖြင့် ‘ဘုရင်ခံအမှုဆောင်ကောင်စီအုပ်ချုပ်သည့် ဗမာပြည်မ’ ဟူသော ဗြိတိသျှ-အိန္ဒိယနောက်ခံပြု ခေတ်မှီအုပ်ချုပ်ရေးထဲသို့ လည်းကောင်း၊ ယင်း၏အကျိုးဆက်အဖြစ် ဗမာလူများစုထဲသို့လည်းကောင်း မထည့်သွင်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည် ဟု ‘ညောင်ရွှေ’က ဆိုထားသည်။

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင်မူ အစကတည်းက တူညီသည့် ‘အမျိုးသား’ အမှတ်လက္ခဏာ သို့မဟုတ် “ဒတ်ချ်ထိန်းချုပ်ရာ အိန္ဒိယကျွန်းစုတစ်ခုလုံးကို စုစည်းထားသော အတိတ်သမိုင်းဖာတ်ကြောင်း” သိသာထင်ရှားစွာ ချို့တဲ့နေခဲ့သည်။ ဒတ်ချ်တို့ အသိအမှတ်ပြုအသုံးချခဲ့သော ပဒေသရာဇ်သက်ဦးဆံပိုင်ပြည်ထောင်များသည် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဒတ်ချ်တို့သည် ၁၉၂၀ ခုနှစ်များတွင် ၎င်းတို့၏ ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေးပုံစံကို ‘ကျင့်ဝတ်ပေါ်လစီ’ ဟု ခေါ်သော ဒေသခံပညာရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့် ပြောင်းလဲပစ်ခဲ့သည်။ ‘ဒေသခံများ’ကို ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေး၏ ကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် လေ့ကျင့်မွေးမြူသည့်အခါတွင် လူမျိုး

စုံပါဝင်သော ‘စိတ်ကူးအသိုင်းအဝိုင်း’တစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာစေပြီး အမျိုးသားရေးဝါဒီ ခေါင်းဆောင် လူငယ်ပညာတတ်များကို အင်ဒိုနီးရှားဖြစ်စိတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်စေခဲ့သည်။ ဤခေါင်းဆောင်များသည် အမျိုးသားရေးအဖွဲ့အစည်းထဲ ပါဝင်ကြပြီး လွတ်လပ်ရေး လှုပ်ရှားမှုကို အားပေးထောက်ခံခဲ့ကြသည်။ ‘ခရစ္စတီ’က “အင်ဒိုနီးရှား အမျိုးသား ရေးဝါဒကို အမှန်ပင် ဖန်တီးယူခဲ့ရသည်။ စစ်အတွင်းကာလများ၌ အရှေ့တိုင်းရှိ ဒတ်ချ်အင်ပါယာကို ဖွဲ့စည်းထားသည့် အရောရောအထွေးထွေး ကျွန်းစုများဆီမှ ညီညွတ်သောအမှတ်လက္ခဏာတစ်ခုသွန်းလုပ်ရန် အသိရှိရှိဖြင့် ရေရှည်ကြိုးပမ်း အားထုတ်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်” ဟု ရေးထားသည်။ အင်ဒိုနီးရှားဖြစ်ရပ်တွင် ဒတ်ချ်ကိုလိုနီအုပ်စိုးသူများသည် ပညာရေးကို ဆောင်ကျဉ်းပေးခဲ့သော်လည်း အာဏာခွဲဝေပေးမည့်အခွင့်အလမ်းတစ်ခုမှ မဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သဖြင့် အမျိုးသားရေး ဝါဒကို လှုံ့ဆော်ရာ ရောက်ခဲ့သည်။ ဒတ်ချ်တို့သည် ကျွန်းစုကြီး ခေတ်မှီရေးအတွက် ပညာရေးကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ရသည်။ သို့သော် ၎င်းတို့သည် အုပ်ချုပ်ရေးနည်းလမ်း သင်ကြားထားသူများနှင့် အာဏာခွဲဝေရေးအတွက်မူ စင်စစ် အားဖြင့် အသင့်မရှိခဲ့ကြပေ။ ထို့နောက် ဒတ်ချ်တို့က တက္ကသိုလ်ပညာရေး ဆောင် ရွက်ပေးမှုကို ကန့်သတ်ပစ်လိုက်သည်။ သို့ဖြင့် ဆူမာတြားနှင့် ဂျားဗားမှ အင်ဒိုနီးရှား အထက်တန်းလွှာများသည် ဘာတေးဗီးယား (သို့မဟုတ်) ဘန်ဒေါင်းတွင် မကြာခဏ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြသည်။ သို့မဟုတ်ပါကလည်း နယ်သာလန်မှာပင် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး ကြသည်။ အလားတူပင် မြန်မာအမျိုးသားရေးခေါင်းဆောင်များသည်လည်း ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်တွင် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကာ ကိုလိုနီဆန့်ကျင်ရေးတိုက်ပွဲများကို စီစဉ်ခဲ့ကြ သည်။ ယင်းတက္ကသိုလ်သည် နိုင်ငံတဝှမ်းလုံးမှ လူငယ်ခေါင်းဆောင်များစုဝေးကာ မြန်မာပြည်၏ အနာဂါတ်နိုင်ငံရေးကို ဆွေးနွေးရာ အရေးကြီးသည့် နေရာ ဖြစ်ခဲ့သည်။

လွတ်လပ်ရေး

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် လွတ်လပ်ရေးရခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတို့က ယခင် မြန်မာ့ထီးနန်းအောက်တွင် မပါခဲ့သော ကရင်နီပြည်နယ်အပါအဝင် နယ်မြေ

အားလုံးကို လူများစုဗမာလူမျိုးစုခေါင်းဆောင်မှုအောက် လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည်။ ဤ လွတ်လပ်ရေးမတိုင်မီလေးတွင် အဓိကမြန်မာအမျိုးသားရေးခေါင်းဆောင်များက လူမျိုးစုပြည်နယ်များအား ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း (၁၀)နှစ်ကြာပြီးလျှင် ခွဲထွက်နိုင်ခွင့် ကတိပေးခြင်းအားဖြင့် လူမျိုးစုလူနည်းစုခေါင်းဆောင်များ၏ ယုံကြည် ကိုးစားမှုရခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုတွင် လူမျိုးစုနောက်ခံအားလုံးမှ အမျိုးသားရေးခေါင်း ဆောင်များသည် ကျော်ကြားသော ပင်လုံစာချုပ်ကို လက်မှတ်ထိုးခဲ့ကြသည်။ ယင်း စာချုပ်က တန်းတူရည်တူပြည်နယ်များ၏ ဖယ်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွက် ခင်းကျင်း ပေးပြီး လူမျိုးစုအစိတ်အပိုင်းအားလုံးကို ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အာမခံခဲ့သည်။ “ပင်လုံ စာချုပ်သည် ထိုစဉ်က ဗမာဖြစ်စေ ဗမာမဟုတ်သည်ဖြစ်စေ ခေါင်းဆောင်အားလုံး၏ မျှော်မှန်းချက်ဖြစ်သည့် လွတ်မြောက်ရေး၊ ဗြိတိသျှအုပ်စိုးမှုအောက်မှ အတူတကွ လွတ်လပ်ရေးကို ကိုယ်စားပြုခဲ့သဖြင့် နိုင်ငံရေးအရ တိကျရှင်းလင်းမှုလည်းရှိသည်။ ထွန်းသစ်စ တိုင်းပြည်(သို့မဟုတ်) အမျိုးသားနိုင်ငံဖြစ်သည့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံကို အားလုံးက အထူးသဖြင့် ဗမာမဟုတ်သည့် လူမျိုးစုများက ပူးတွဲ လွတ်လပ် ပြီး တန်းတူသော အမျိုးသားပြည်နယ်များ၏ ပြည်ထောင်စုအဖြစ် မျှော်တွေးမြင် ယောင်ခဲ့ကြသည်” ဟု ‘ညောင်ရွှေ’(၂၀၀၂) က မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။ သို့သော် ဦးနု ခေါင်းဆောင်သည့် ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီအစိုးရ အလုပ်မဖြစ်မှုနောက်တွင် ဤဘုံ မျှော်မှန်းချက် မကြာမီ မှိန်ပျောက်သွားတော့သည်။ ၁၉၄၈ ခုတွင် ဗြိတိသျှကိုလိုနီ စနစ်ဖျက်သိမ်းမှုက ပြင်းထန်လှသည့် ပြည်တွင်းစစ် အလျင်အမြန်ပေါက်ကွဲလာမှုကို ဖြစ်စေခဲ့ရာ ယနေ့တိုင် သဏ္ဍာန်တမျိုးမျိုးဖြင့် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေဆဲ ဖြစ်သည်။ အချို့လူမျိုးစုလူနည်းစုထံ ဗြိတိသျှတို့ ချန်ထားရစ်ခဲ့သော ဗြိတိသျှနှင့် မဟာမိတ် လက်နက်များက အကြမ်းဖက်မှုပေါက်ကွဲထွက်ပေါ်လာခြင်းကို အားပေးခဲ့သည်။ ရန်ကုန်အခြေစိုက် ဗဟိုဦးစီးအစိုးရကို သစ္စာရှိသော လက်နက်တပ်ဆင်မှု ညံ့ဖျင်းလှ သည့် မြန်မာ့တပ်မတော်သည် တဖြည်းဖြည်းနှင့် သူပုန်နယ်မြေအသီးသီးအား ပြန်လည်ထိန်းချုပ်လာခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံကို စစ်တပ်အုပ်စိုးမှုအောက်မှ တစ်ပြည် ထောင်နိုင်ငံအဖြစ် တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သည်။

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံသည် ၁၉၄၉ ခုနှောင်းပိုင်းတွင် ဒတ်ချ်တို့ထံမှ လုံးဝ လွတ်လပ်ရေးရခဲ့ပြီး တော်လှန်ရေးသမတနိုင်ငံပိုင်နယ်မြေများသာမက ဒတ်ချ်အုပ်ချုပ်ရေးက အင်ဒိုနီးရှားဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံ ဖန်တီးရန်ကြိုးပမ်းသည့်အနေဖြင့် ထူထောင်ခဲ့သောပြည်နယ်များ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးနယ်မြေများ အားလုံးကိုပါ လွှဲပြောင်းယူလိုက်သည်။ ယခင်ပြည်နယ်များနှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးအစိတ်အပိုင်းများသည် အင်ဒိုနီးရှားသမတနိုင်ငံ၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ရပ်တည်ရန် မဲပေးဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ယခင်နယ်သာလန်အိန္ဒိယကျွန်းစုတပ်မတော် KNIL စစ်သားများ၊ အချို့အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များနှင့် ပြည်နယ်ဟောင်းများမှ ဖယ်ဒရယ်သမားခေါင်းဆောင်များ၏ မအောင်မြင်သော အာဏာသိမ်းရေးကြိုးပမ်းမှုကြောင့် ဖယ်ဒရယ်အစိုးရစနစ်မှာ ကိုလိုနီအုပ်စိုးမှုကို အသက်ဆက်ပေးမှုအဖြစ် သိက္ခာကျသွားပြီးနောက်မှသာ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံသည် တစ်ပြည်ထောင်စနစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာခဲ့သည်။

အင်ဒိုနီးရှားနှင့် မြန်မာပြည်တို့၏ နိုင်ငံရေးရာဇဝင်များထဲတွင် နောက်ထပ်တူညီမှု အမြောက်အမြား ရှိသေးသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၎င်းတို့၏ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွေ့အကြုံများ၊ အထူးသဖြင့် လက်ဝဲယိမ်းအမျိုးသားရေးဝါဒီများဖြစ်သည့် အင်ဒိုနီးရှားမှ ဆူကာနိုနှင့် ဟတ္တာ၊ မြန်မာမှ ဦးအောင်ဆန်းနှင့် ဦးနုတို့ခေါင်းဆောင်သော ပြည်သူ့တပ်မတော်ဆိုသည်များကို ထူထောင်ရာ၌ ဂျပန်၏အခန်းကဏ္ဍဖြစ်သည်။ ဤပြည်သူ့တပ်မတော်သစ်များကို ခေတ်မှီဂျပန်စစ်ရေးနည်းပညာများ၊ ဂျပန်စစ်သင်တန်းများဖြင့် ကောင်းစွာဖြည့်တင်းခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ၎င်းတို့ကို မြန်မာအမျိုးသားတပ်မတော်၊ အင်ဒိုနီးရှားအမျိုးသားတပ်မတော်များအဖြစ် အသီးသီးအသွင်ပြောင်းခဲ့သည်။ လွတ်လပ်ရေးရကတည်းက ထိုအဆောက်အအုံ နှစ်ခုစလုံးသည် သာမန်ပြည်သူတို့၏ နိုင်ငံရေး လူမှုရေးဘဝများတွင် ဩဇာကြီးသည့် အင်အားစုများဖြစ်ခဲ့သည်။

နောက်ထပ်အလေးထားရမည်မှာ ကွန်မြူနစ်ဝါဒနှင့် အင်ဒိုနီးရှားပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၊ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီတို့၏ အခန်းကဏ္ဍဖြစ်သည်။ ဤပါတီများသည် နှစ်နိုင်ငံစလုံးတွင် လူထုထောက်ခံမှုကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရရှိခဲ့ကြသည်။ အစကနဦး၌ ဤသို့ ထောက်ခံမှုအဆင့်အတန်းကို ရရှိခဲ့ခြင်းမှာ ၎င်းတို့၏ ကိုလိုနီ

စနစ်ဆန့်ကျင်ရေး၊ အနောက်တိုင်းနယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးရပ်တည်ချက်၊ လီနင်၏ ‘အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး’ အယူအဆခေတ်စားနေခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကွန်မြူနစ်ဝါဒသည် ကိုလိုနီသွေးစုတ်ခေါင်းပုံဖြတ်မှု၏ လက်ငင်းအကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ပို၍ပြည့်စုံထိရောက်စွာရှင်းပြပေးသည့် ဝါဒရေးရုပ်ပုံကားချပ် ကြီးကြီးမားမားကို ပြခဲ့သည်။ သို့အတွက် အမျိုးသားရေးဝါဒီခေါင်းဆောင်များသည် ထွန်းသစ်စနိုင်ငံအတွက် အုတ်မြစ်ချနိုင်ရန် ကွန်မြူနစ်ဝါဒကို မျှော်ကြည့်ခဲ့ကြပြီး ကွန်မြူနစ် ရည်မှန်းချက်များကို စွဲစွဲမြဲမြဲ ဆုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်။ နှစ်နိုင်ငံစလုံးမှလှုပ်ရှားမှုသည် ကိုလိုနီနယ်ချဲ့စနစ်ကို ဆန့်ကျင်စိန်ခေါ်ခြင်းဟူသည့် ပင်မအတွေးအခေါ်ပေါ်တွင် စည်းရုံးဖွဲ့တည်ခဲ့ကြပြီး တက္ကသိုလ်ပညာတတ်လူငယ်အများအပြား၏ ထောက်ခံမှုကို ဆွဲဆောင်ရယူခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် နောက်ပိုင်း၌ ကွန်မြူနစ်ဝါဒသည် နှစ်နိုင်ငံစလုံးမှ အာဏာရစစ်အုပ်စုများအတွက် အဓိကခြိမ်းချောက်မှု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံမှ ဆူကာနိုသည် ကွန်မြူနစ်များနှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့ကာ ၁၉၆၀ လွန်နှစ်များအလယ်ပိုင်းတွင် စစ်တပ်နှင့် အာဏာအားပြိုင်ပွဲဆင်ခဲ့သည်။ ဆူကာနိုအားပေးသည့် ကွန်မြူနစ်အုပ်စုက အာဏာသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းခဲ့ရာ ထိပ်တန်းစစ်အရာရှိတချို့ကို ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ စစ်တပ်က ယင်းမအောင်မြင်သောအာဏာသိမ်းပွဲကို အသုံးချ၍ ကွန်မြူနစ်အန္တရာယ် အကြောင်းပြပြီး ကွန်မြူနစ်ဟု မသင်္ကာသူ နှစ်သန်းကျော်ကို စနစ်တကျပစ်မှတ်ထား သတ်ဖြတ်ပစ်ခဲ့သည်။ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင် ကွန်မြူနစ်ပါတီမှာ လုံးဝနီးပါး ဖျောက်ဖျက်ခံခဲ့ရသော်လည်း ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ဗမာပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီ(ဗကပ)ကို တိုင်းပြည်၏ လူမျိုးစုလူနည်းစု သူပုန်ထမှုပြဿနာအားလုံး၏ အကြောင်းရင်းခံအဖြစ် ဆက်လက် လက်ညှိုးထိုးနေသည်ကို တွေ့နေရသည်။ အမေရိကန်ဦးဆောင်သော စစ်အေးတိုက်ပွဲသည် ဒေသတွင်း၌ ကွန်မြူနစ်ဆန့်ကျင်ရေးအမှုကို အတိုင်းအတာတခုအထိ ဆိုးဆိုးဝါးဝါးချန်ထားရစ်ခဲ့သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ပေါ်ထွန်းစ မြန်မာနှင့်အင်ဒိုနီးရှား အမျိုးသားရေးဝါဒများအပေါ် ကွန်မြူနစ်ဝါဒအတွေးအခေါ်၏ သြဇာနှင့်ဂယက်ကို အသိအမှတ်ပြုရမည်ဖြစ်သည်။

လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် မြန်မာပြည်တွင် ဦးနု၊ အင်ဒိုနီးရှားပြည်တွင် ဆူကာနိုတို့ခေါင်းဆောင်သော ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီအစိုးရများ မအောင်မြင်ခြင်းမှာ

တနေ့တခြားအင်အားကြီးမားလာသော စစ်အုပ်စုများထွက်ပေါ်လာခြင်းနှင့် လူမျိုးစု လူနည်းစုများ၏ ဆူပူမှုပိုကြီးလာခြင်းတို့နှင့် တိုက်ရိုက်ပတ်သက်နိုင်သည်။ ယင်း ကာလတလျှောက်လုံးတွင် အမျိုးသားရေးပေါ်လစီများ ကွဲပြားနေသော်လည်း နှစ် နိုင်ငံစလုံးမှာ အစိုးရစနစ်နှင့်ပတ်သက်၍ လူမျိုးစုလူနည်းစုများ၏ မကျေနပ်မှုများ တိုးပွားလာမှု၊ အာဏာခွဲဝေရေးဖိအားများ ကြီးမားလာမှုတို့ကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ ၁၉၅၀ လွန်နှစ်များ၏ ‘ရုတ်ချည်းကိုလိုနီစနစ်ဖျက်သိမ်းမှု’ ကို နှစ်နိုင်ငံစလုံးတွင် ခွဲထွက် ရေးလှုပ်ရှားမှုများ ပေါ်ပေါက်ခြင်းက အမှတ်အသားပြနေသည်။

ခရစ်ယာန်သာသနာပြုများနှင့် ကိုလိုနီချဲ့ထွင်ရေးသမားများက အစ္စလမ် ဘာသာကိုလည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုလည်းကောင်း အန္တရာယ်အဖြစ် ယူဆ သတ်မှတ်ခဲ့ကြသဖြင့် ဤဘာသာအယူဝါဒများသည် ၎င်းအန္တရာယ်ယူဆချက်ပေါ် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတို့၏ တုန့်ပြန်ချက် ဖြစ်ပေါ်ထွန်းကားမှု၌ အရေးပါ သော အခန်းကဏ္ဍဖြစ်ခဲ့သည်။ စစ်တပ်အုပ်စိုးမှုအောက်တွင် မြန်မာနှင့် အင်ဒိုနီးရှား နိုင်ငံတို့က ခရစ်ယာန်ဘာသာကို ကိုလိုနီလက်သစ်အန္တရာယ်အဖြစ် ပြန်လည်သတ် မှတ်ခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် အင်ဒိုနီးရှားမှ အမ်ဘုံဒေသ ကဲ့သို့ ခရစ်ယာန်လူနည်းစုနယ်မြေများတွင် လူမျိုးစုရေး-ဘာသာရေးအကြမ်းဖက်မှု များကို ပို၍ဆိုးဝါးလာစေခဲ့သည်။ ဥပမာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကိုလိုနီအာဏာနှင့် ပူးပေါင်း လုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီး ‘သစ္စာရှိများ’ ဟု ကင်ပွန်းတပ်ခံခဲ့ရသည့် ကရင်လူမျိုးတို့ကို ကိုလိုနီ လက်သစ်ရုပ်သေးအဖြစ် သမုတ်ခဲ့သည်။ ကရင်ပြည်နယ်တွင် ခရစ်ယာန်သာသနာပြု များ ရောက်ရှိလာပြီးနောက် ဗမာနှင့် ကရင်များ ကွာဟချက် သိသိသာသာကြီးမား လာခဲ့သည်ဟု ‘ဆေးလ်ဗားစတီန်း’ (၁၉၉၅)က ဆိုသည်။ ကရင်အများအပြား ကင်းထောက်များအဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကာ ဗြိတိသျှတို့ကိုထောက်ခံခဲ့ကြသည့် ၁၉ ရာစု အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲများအတွင်း ကွာဟချက်ပိုကြီးသွားခဲ့သည်။

ကရင်ပြည်နယ်တွင် ခရစ်ယာန်ဘာသာကို အနောက်တိုင်းသာသနာပြုတို့ သွတ်သွင်းလာမှုက အာဏာရဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဗမာများနှင့် ပို၍ကွဲကွာစေသော်လည်း အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင်မူ အစ္စလမ်ဘာသာ၏အခန်းကဏ္ဍသည် အမျိုးသားအမှတ် လက္ခဏာ အယူအဆအတွက် ပို၍အဓိကကျခဲ့ပြီး အရှေ့တောင်အာရှမှ ခွဲထွက်ရေး

လှုပ်ရှားမှု (သို့မဟုတ်) တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းခွဲထွက်ရေးလှုပ်ရှားမှုတွင် ပိုမိုရှုပ်ထွေးသော အခန်း၌ ရှိခဲ့သည်။

အမျိုးသားရေးဝါဒကို နားလည်ခြင်း

‘အင်ဒါဆင်’(၁၉၉၉) က အမျိုးသားရေးဝါဒကို ‘စိတ်ကူးထဲက နိုင်ငံရေး အသိုင်းအဝိုင်း’ ဟု ရေးထားပြီး ၎င်းကို ဝါဒအနေဖြင့်မဟုတ်ဘဲ ဖြစ်စဉ်တခုအဖြစ် နားလည်ခြင်းက အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်ဟု အဆိုပြုခဲ့သည်။ အမျိုးသားရေးဝါဒ ဆိုသည်မှာ “ခေတ်သစ်ကမ္ဘာကြီးတွင် သီးသန့်အမျိုးသားအတန်းအစားတစ်ရပ် အဖြစ် မိမိတို့ကိုယ်မိမိတို့ သိမြင်လာသည့်ဖြစ်စဉ်၊ မိမိတို့သစ္စာရှိမှုကို ကျေးရွာ (သို့မဟုတ်) ဒေသ (သို့မဟုတ်) ဘုရင် က အမျိုးသားနိုင်ငံသို့ အသွင်ပြောင်းပေးရန် ဆန္ဒရှိလာစေသည့်ဖြစ်စဉ်” ၏ ရလဒ်ဖြစ်သည်ဟု ‘ဒူကီယာ’၏အဆိုကို ‘တာလင်း’ (၁၉၉၈)က ကိုးကားထားသည်။ ထို့အပြင် “ခေတ်သစ်အမျိုးသားရေးဝါဒ အချင်း အရာသည် လူမျိုးစုအသိနှင့် လူထုအချုပ်အခြာအာဏာပိုင်မှု(ဝါ) ဒီမိုကရေစီသဘော တရားတို့ ဆက်စပ်လှုပ်ရှားမှု မှ ပေါက်ဖွားလာသည်” ဟု ‘ခရစ္စတီ’ (၁၉၉၉) က ယူဆသည်။ ဤဖြစ်စဉ်ကို မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံအရေးတွင် အင်မတန် ရှင်းလင်းထင်ရှားစွာ တွေ့နိုင်သည်။ ထိုနိုင်ငံများတွင် လူမျိုးစုလူနည်းစုများကို နိုင်ငံ တည်ဆောက်ရေးစီမံကိန်းထဲမှ ဖယ်ထုတ် (သို့မဟုတ်) အခွင့်အရေးမဲ့စေသည့်အခါ အပြိုင်အဆိုင် အမျိုးသားရေးဝါဒများ ပေါ်ထွက်လာပြီး ‘ဘုံစီမံကိန်း’နှင့် ပဋိပက္ခ ဖြစ်လာရသည်။ ဥပမာဆိုရလျှင် အင်ဒိုနီးရှားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့၏ လွတ်လပ်ရေး တိုက်ပွဲများတွင် လူငယ်များသည် မိမိတို့၏ဒေသဇာန်မြစ်များကို တသီးတသန့် ဒေသန္တရအမျိုးသားရေးဝါဒများအဖြစ် နာမည်မခံဘဲ ကိုလိုနီတစ်ခုလုံးဆိုင်ရာ “ဘုံ လွတ်မြောက်ရေးစီမံကိန်း”အတွက် ခံယူခဲ့ကြသည်။

သို့သော်လည်း အင်ဒိုနီးရှားနှင့် မြန်မာတို့တွင် ခွဲထွက်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ၏ အောင်မြင်မှုနှင့်ဆုံးရှုံးမှုသည် လူမျိုးစုရေးရာနှင့် အမျိုးသားရေးဝါဒဟူသော ထာဝရ ‘တရား’ ၏ အကျိုးဆက်များမျှသာမဟုတ်ဘဲ ‘အင်ဒါဆင်’ ယူဆသကဲ့သို့ သက်ဆိုင်

ရာနိုင်ငံတို့၏သမိုင်းမှ အဆုံးအဖြတ်အဆင့်တစ်ဆင့်တွင် နိုင်ငံတည်မှုအတတ်ပညာ၏ ထင်ရှားသည့်ဆုံးရှုံးမှု (သို့မဟုတ်) အောင်မြင်မှုများဖြစ်ကြသည်။ ‘အင်ဒါဆင်’က “အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံကို စိန်ခေါ်မှုတစ်ခု (သို့မဟုတ်) ဘုံစီမံကိန်းတစ်ခုအဖြစ် မစဉ်းစားဘဲ ‘အမွေဆက်ခံမှု’တစ်ခုအဖြစ် တွေးတောစဉ်းစားလိုဆဲဖြစ်နေသည့် အင်ဒိုနီးရှားလူမျိုးများမှာ အလွန်ပင် များလွန်းနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ အမွေဆက်ခံမှုရှိလျှင် အမွေဆက်ခံသူများရှိ၍ ၎င်းတို့အကြား မည်သူက အမွေဆက်ခံဖို့ ‘အခွင့်အရေး’ ရှိကြောင်း အချင်းများမှုများ အမြင် ခါးခါးသီးသီးဖြစ်လေ့ရှိသည်။ တခါတရံ အကြီးအကျယ် အကြမ်းဖက်သည့်အဆင့် ရောက်တတ်သည်။ ‘ပညတ်’ အင်ဒိုနီးရှားသည် မဖြစ်မနေ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရမည့် ‘အမွေဆက်ခံမှု’ တစ်ခုဖြစ်သည်ဟု စဉ်းစားသူများသည် ယင်းပညတ်ပထဝီအပိုင်းအခြားကြီး၏ သက်ရှိနိုင်ငံသားများအပေါ် ဆိုးဆိုးဝါးဝါးထိခိုက်စေမှုဖြင့် နိဂုံးချုပ်နိုင်သည်” ဟု ရေးခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်လျှင် အရှေ့တောင်အာရှတွင် အမျိုးသားရေးဝါဒများသည် “တုန့်ပြန်သက်ရောက်မှုနှင့် ဖန်တီးတီထွင်မှု၊ တည်ဆောက်မှုနှင့်ဖျက်ဆီးမှု” ရှိသည်ဟု ပြောနိုင်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အမျိုးသားရေးဝါဒီများသည် ကိုလိုနီအုပ်စိုးသူများကို တုံ့ပြန်သက်ရောက်နေခြင်းဖြစ်ပြီး ကိုလိုနီအစိုးရများကို ဖျက်ဆီးရန် အားထုတ်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် တချိန်တည်းတွင် ‘အမျိုးသားရေးအတွေးအခေါ်’ကို ဖန်တီးတည်ဆောက်နေခဲ့ကြသည်။ သမိုင်းအကြည့်လျှင် မြန်မာနှင့် အင်ဒိုနီးရှားနှစ်နိုင်ငံစလုံးတွင် အမျိုးသားရေးဝါဒကို ‘အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး’ ဟူသော သော့ချက်အယူအဆပေါ် အခြေခံထားသည်။ တချိန်တည်းတွင် အမျိုးသားရေးဝါဒသည် လူပိုင်းကြိုက်ဘာသာရေးအတွေးအခေါ်နှင့် ကွန်မြူနစ်-ဆိုရှယ်လစ် အတွေးအခေါ်များအပြင် လူမျိုးစုငယ်ဝါဒကို အဓိကအခြေခံထားသည့် ဒေသန္တရဝါဒတို့ဆီမှ ကြီးကြီးမားမား ထုတ်ယူဆင့်ပွားထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကိစ္စကိုကြည့်လျှင် ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒနှင့် ဗုဒ္ဓဝါဒအတွေးအခေါ်များ အပြန်အလှန်ဆက်နွှယ်နေမှုက ဘုံအခြေခံရပ်တည်ချက် အများအားဖြင့် အလေးပေးနေကြောင်း တွေ့ရသည်။ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံကိစ္စ၌လည်း ဆူကာနိုက အခြားအမျိုးသားရေးခေါင်းဆောင်များ၊ အဓိကအားဖြင့်

ဘာသာရေးအဖွဲ့အစည်းခေါင်းဆောင်များကို ကွန်မြူနစ်အတွေးအခေါ်နှင့် အစွလမ် ကျင့်စဉ်အကြား တူညီချက်များရှိကြောင်း နားချသိမ်းသွင်းခဲ့သည်။

အမျိုးသားအမှတ်လက္ခဏာစိတ်ဓာတ်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း၏အရေးပါမှုကို အင်ဒို နီးရှားဖြစ်ရပ်၌ အထင်အရှား တွေ့နိုင်သည်။ ထိုနိုင်ငံ၌ ဒတ်ချ်ကိုလိုနီခေတ်မတိုင်မီက ကျွန်းစုကြီး၏ လူမျိုးစုကလေးများအကြားတွင် မည်သည့်ဘုံအမှတ်လက္ခဏာမှ မရှိ ခဲ့သည့်အပြင် မည်သည့်တစ်ပြည်ထောင်စနစ်နိုင်ငံမှလည်း မတည်ရှိခဲ့ဖူးပေ။ “အခြား ဝါဒအတွေးအခေါ်များနှင့် ဆန့်ကျင်ကွဲလွဲစွာဖြင့် အမျိုးသားရေးဝါဒ၏ အင်အား အစုအပေါင်းသည် စည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို မဖြစ်မနေ ဦးထိပ်ထား အသားပေးခြင်း ပေါ်တွင် တည်မှီသည်။ ဤအချက်ကို ဒတ်ချ်အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစုတွင် အထင်ရှားဆုံး တွေ့ရသည်” ဟု ‘ခရစ္စတီ’ (၁၉၉၆) က မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ ဖြစ်ရပ်ကိုကြည့်လျှင်မူ ယဉ်ကျေးမှုအစုများ၊ လူမျိုးစုအစုများအကြား ပြင်းထန်သည့် ပြိုင်ဆိုင်မှု ရှိနေသော်လည်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး အတိုင်းအတာကြီးကြီးမားမား ရှိနေသည့် နယ်မြေများ ခရိုင်များကို ပေါင်းစည်းပစ်ရန် ဗမာဘုရင်အဆက်ဆက်က မည်သည့်အခါကမှ အလေးအနက် မကြိုးပမ်းခဲ့ပေ။ အရှေ့တောင်အာရှတစ်ဝိုက်၌ အမျိုးသားနိုင်ငံများပေါ်ထွန်းမှုကို လေ့လာပြီး ‘ခရစ္စတီ’ က “မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဤကိုလိုနီခေတ်မတိုင်မီနိုင်ငံများကို ဥရောပက နားလည်သည့် ‘အမျိုးသားနိုင်ငံ’ အဖြစ် မည်သို့မျှသရုပ်ဖော်၍ ရနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ ၎င်းတို့ကို ‘လူမျိုးစုအင်ပါယာ များ’ အဖြစ်သာ ပို၍မှန်မှန်ကန်ကန် သတ်မှတ်နိုင်ပါမည်” ဟု မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။ ‘ခရစ္စတီ’ ၏ ‘လူမျိုးစုအင်ပါယာ’ အယူအဆသည် အင်ဒိုနီးရှားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့ ကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာချဉ်းကပ်ရာ၌ အသုံးဝင်ပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဤ အယူအဆက မြန်မာနိုင်ငံအရေးတွင် မွန်၊ ကချင်၊ ရှမ်း၊ ရခိုင် တို့ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံအရေးတွင် ဂျားဟား၊ အာချေး၊ အမ်ဘုံ၊ အရှေ့တီမော တို့ကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ လူမျိုးငယ်အမှတ်လက္ခဏာများ၏ ဖြစ်တည်မှုဇာစ်မြစ်များကို အသိ အမှတ်ပြုထားသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဖွံ့ဖြိုးရေးပြဿနာ

မြန်မာနှင့်အင်ဒိုနီးရှား နှစ်နိုင်ငံစလုံးသည် စစ်တပ်အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ကာလရှည် လူမျိုးစုပုန်ကန်မှုတို့၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများအောက်တွင် တူညီစွာ ယိမ်းယိုင် ချိနဲ့ ဒုက္ခခံခဲ့ရသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံမှာ ကမ္ဘာ့ဖွံ့ဖြိုးမှုအနိမ့်ဆုံးနိုင်ငံအဖြစ် မှတ် တမ်းဝင်သွားခဲ့ပြီး အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံကိုမူ အလားအလာကောင်းသည့် ကျားစီးပွား ရေးအဖြစ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ယူဆကြသည်။ ဆူဟာတိုခေါင်းဆောင်သော အခင်း အကျင်းသစ်အစိုးရခေတ်တွင် အင်ဒိုနီးရှားသည် အနောက်တိုင်းပညာတတ် တက္ကနိ ကရက် (ပညာရှင်အစိုးရဝန်ထမ်း)များနှင့် ချမ်းသာသည့် တရုတ်အထက်တန်းလွှာ တို့ အဆိုပြုသော ဖွံ့ဖြိုးရေးပုံစံများကို ဦးစားပေးခဲ့သည်။ တဖက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌မူ နေဝင်းက တံခါးပိတ်ပေါ်လစီများ၊ နိုင်ငံခြားဆန့်ကျင်ရေး အမျိုးသားရေးဝါဒတို့နှင့် အတူ ဖွတ်တက်ကပ်ဆိုက်သွားစေသည့် မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီကို ထူ ထောင် ချမှတ်ခဲ့သည်။

ဆူဟာတို၏ အာဏာရှင်အုပ်စိုးမှုအောက်မှ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံကို ဖွံ့ဖြိုးဆဲ တိုင်းပြည်များအတွက် စံပြနမူနာအဖြစ် ဆယ်စုနှစ်သုံးခုကြာ ညွှန်းခဲ့ကြသည်။ ဒီမိုက ရေစီ အထိခိုက်ခံပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ကြီးမားသောအစိတ်အပိုင်းကြီးများကို လျစ်လျူရှုထားလျက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ကြီးပွားထွန်းကားစေသည့် အား ကောင်းသောခေါင်းဆောင်မှုကိုဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း၏အမြင်၊ အထူးသဖြင့် အခြားဖွံ့ဖြိုးဆဲအရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများ၏အမြင်၌ ဆူဟာတိုသည် အလျင်အမြန်ဖွံ့ဖြိုးရေးကို ဆောင်ကျဉ်းရာ၌ အောင်မြင်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာ စစ်အစိုးရအဖို့ အရေးပါသည်မှာ ဆူဟာတို၏ အခင်းအကျင်းသစ်က တိုင်းပြည်တွင် စစ်တပ်၏ ထာဝရနိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှုအခန်းကို အခြေခံဥပဒေဖြင့် အသက်သွင်း မဏ္ဍိုင်ပြုထားသည့် နိုင်ငံရေးစနစ်ကို တီထွင်ဖော်ထုတ်နိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ တိုင်းပြည်၏ အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဟူသော ဒွန်တွဲတာဝန်ကို အင်ဒိုနီး ရှားနိုင်ငံတွင် ‘ဒွိဖန်စီ’(ဝါ)ဒွန်တွဲတာဝန်သဘောတရားအဖြစ် အများက သိနားလည် ထားကြသည်။ ထို့အပြင် အင်ဒိုနီးရှားသည် မြန်မာအစိုးရ အလွန်လိုလားတောင့်တ

သော နိုင်ငံတကာ၌တရားဝင်မှုနှင့် အတိုင်းအတာတခုအထိ ပြည်တွင်းထောက်ခံမှု အကျိုးတရားများကိုလည်း ရရှိခံစားခဲ့ရသည်။

နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်မှုအတွက် မြန်မာစစ်တပ်၏ ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းသည် အလွန်ကျယ်ပြန့်သည့်သဘော ရှိသည်။ ၁၉၆၂ ခုတွင် အာဏာရလာသည့် စစ်တပ်၏ ရှေ့ဦးလုပ်ရပ်မှာ အများကြိုက် အနောက်တိုင်း ခေတ်မှီရေးသဘောတရားများကို နယ်ချဲ့လက်သစ်ဝါဒအဖြစ် ငြင်းပယ်ကာ ကိုယ်ထူကိုယ်ထူလုံရေးကို ရည်မှန်းသည့် တံခါးပိတ်ပတ်ဦးစီးဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ်ကို ချမှတ်ကျင့်သုံးခြင်းဖြစ်သည်။ စိတ် ဂယောင်ခြောက်ခြားဖြင့် နိုင်ငံခြားမုန်းတီးစိတ်ရှိသူ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း ဦးဆောင် သော အစိုးရသည် တိုင်းပြည်ကို ကိုလိုနီလက်သစ်အနောက်တိုင်းဩဇာအားလုံးမှ ကာကွယ်တားဆီးရန် ကြိုးစားခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ကိုယ့်ဖာသာကိုယ် ဧကစာရီမူဝါဒ များချမှတ်ပြီး နိုင်ငံခြားအကူအညီနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ငြင်းဆန်ခဲ့သည်။ ရလဒ်ကား မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြင်ပကမ္ဘာလောကကြီးနှင့် (၂၆)နှစ်တိုင်တိုင် သိသာစွာ အဆက် ပြတ်သွားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဦးနေဝင်းသည် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးရန် အရေးတကြီး လိုအပ်မှု ကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့သော်လည်း စီးပွားရေးကို စီမံခန့်ခွဲရန် စစ်တပ်၌ အတတ်ပညာ နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအစွမ်းအစ မရှိမှုကို လက်ခံအသိအမှတ်ပြုရန် ငြင်းပယ်ကာ အတွေ့ အကြုံမရှိ အခြေခံလေ့ကျင့်မှုမရှိသည့် စစ်ဗိုလ်ချုပ်များကို သော့ချက်ကျသည့် ဝန်ကြီး ရာထူးများ ပေးခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တရားဝင်မှုပိုင်းအရ ကြည့်လျှင် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၌ အခြေခံအခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်အချို့ကို ခွင့်ပြု ထားပြီး ပါတီစုံစနစ် ရှိထားပြီးဖြစ်သည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ နိုင်ငံရေးပါတီ များမှာ စစ်တပ်၏ ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်သော ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိနေဆဲဖြစ် သည်။

မြန်မာစစ်အုပ်စုသည် အင်ဒိုနီးရှားနမူနာကိုလိုက်ကာ ၁၉၉၄ ခုတွင် ‘ပိုလ် ကာ’ နှင့်တူညီသည့် ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်း (ကြံ့ဖွတ်) ကို ထူ ထောင်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ပုံမှန်ရွေးကောက်ပွဲများ မရှိသည့်အခြေအနေ၌ ကြံ့ဖွတ်၏ အခြေခံလုပ်ငန်းတာဝန်မှာ အစိုးရကကြီးမူသော လူထုစည်းဝေးပွဲများတွင် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် အင်အားပြခြင်းနှင့် “ကျောင်းသားလူငယ်များကို မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်၊

အကျင့်စာရိတ္တနှင့် ငြိမ်းချမ်းသာယာသောနိုင်ငံတည်ဆောက်နိုင်စွမ်း ရှိစေရန် ပျိုးထောင်ခြင်း”တို့ ဖြစ်ပုံရသည်။ ၁၉၉၃ ခုနှစ်မှစ၍ အခြေခံဥပဒေသစ်ရေးဆွဲရေးအတွက် အမျိုးသားညီလာခံကို ပြတ်တောင်း ပြတ်တောင်းကျင်းပခဲ့ပြီး အင်ဒိုနီးရှားပုံစံနှင့် ဆင်တူသည့် အခြေခံဥပဒေတစ်ရပ် ရေးဆွဲဖန်တီးရန် အားထုတ်နေသည်။ မြန်မာသတင်းစာတို့အလိုအရ ကိစ္စရပ်သုံးခုကို အသေးစိတ်ဆွေးနွေးကြသည်။ ၎င်းတို့မှာ (၁)တိုင်းပြည်၏အနာဂတ်နိုင်ငံရေးတွင် တပ်မတော်၏ဦးဆောင်အခန်းကဏ္ဍ အဆိုပြုချက်၊ (၂)ဗဟိုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်များဆက်ဆံရေး (အထူးသဖြင့် နိုင်ငံရေးအာဏာ၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် သယံဇာတများခွဲဝေရေး၊ ပြည်ထောင်စုအတွင်း လူမျိုးစုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် အပြိုင်အဆိုင်တောင်းဆိုနေမှုများ)၊ (၃) အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း၏သဘာဝတို့ ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ၁၉၉၈ ခုနှစ်၌ နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့(နဝတ) အမည်မှ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ(နအဖ) နာမည်သို့ ပြောင်းလဲမှုမှာလည်း အင်ဒိုနီးရှားစစ်တပ်၏ ဒီဖနစ်စ် မှုကို မှီးယူခြင်း ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတော်ဝါဒတစ်ရပ်ကို တီထွင်ဖန်တီးခြင်းနှင့် ပြုပြင်ချိန်ညှိခြင်းသည် နိုင်ငံရေးအရ တရားဝင်မှု ဖွံ့ဖြိုးဖြစ်ထွန်းရာ၌ အဓိကအခန်းကဏ္ဍက ပါဝင်ခဲ့သည်။ အခင်းအကျင်းသစ်အတွက် ပစ္စသီလသည် အဆုံးစွန်သော တရားဝင်မှု အတွေးအခေါ် ဖြစ်သည်။ “သည်းခံခွင့်လွတ်ခြင်း၊ မတူကွဲပြားစုံလင်မှုကိုလေးစားခြင်း၊ လူမှုရေးတရားမျှတမှု၊ စီးပွားရေးတရားမျှတမှုနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးခေလေနှင့် သဟဇာတဖြစ်သော ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံရေးစနစ်” ကဲ့သို့သော ကျယ်ပြန့်သည့်တန်ဖိုးစံများကို ရပ်ခံထားသော ပျော့ပြောင်းသည့်အခြေခံမူတစ်စုံအဖြစ် ပစ္စသီလသည် နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးအတွက် လိုအပ်သည်ဟုယူဆရသည့် တည်ဆောက်ရေး စိတ်ကူးစံများကို အပြုသဘော ဖော်ပြကိုယ်စားပြုနေသည်။ ယင်းသည် နိုင်ငံကို သိသာမြင်သာသည့် ကွန်မြူနစ်ဝါဒနှင့် လစ်ဘရယ်ဝါဒအန္တရာယ်များမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။ ပစ္စသီလ၏ သီးသန့်ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုမှာ ဘာသာရေးကို နိုင်ငံရေးနှင့် အဆက်ဖြတ်ခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံကို အစွလမ်လက်ျာစွန်းမှ ကာကွယ်ပြီး အလီရန် အဆက်အသွယ်များအပေါ် အခြေခံသည့် အကြမ်းဖက်အဖျက်နိုင်ငံရေးကို

ထာဝရရှောင်လွှဲနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ ပစ္စသီလတွင် အခင်းအကျင်းသစ်၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ စစ်ရေးကျင့်သုံးမှုတို့နှင့် ခံယူသည့်အတွေးအခေါ်ကြား ပဋိပက္ခရှိနေသော်လည်း မတရားဖြုတ်ချပစ်ခဲ့သောအစိုးရ၏ နိုင်ငံရေးနှင့်စီးပွားရေး အမှားများ ပြုပြင်ရန် ကတိကို အောင်မြင်စွာဖြည့်ဆီးနိုင်သဖြင့် အခင်းအကျင်းသစ်အပေါ် ယုံကြည်အားကိုးမှု ဖြစ်လာစေခဲ့သည်။ ပစ္စသီလနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေး၊ ပညာတတ်နှင့် အစွလမ်အထက်တန်းလွှာများအကြား အပြင်းအထန်ငြင်းခုံဆွေးနွေးနေကြသော်လည်း ယနေ့အချိန်၌ နိုင်ငံ၏တရားဝင်ရေးသားထားသည့် တန်ဖိုးစံအခြေခံအဖြစ် ပြိုင်ဖက်ကင်း တည်ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။

အလားတူပင် ၁၉၆၂ ခုနှစ်၌ စစ်အစိုးရက ချမှတ်ခဲ့သည့်အတွေးအခေါ်မှာ ‘မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်’ ဖြစ်သည်။ “ပဒေသရာဇ်သမိုင်းကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ လူပိုင်းကြိုက်အမြင်များ၊ ခံစားချက်ကဲသည့်အမြင်များမှ ပေါ်ထွက်လာသော ဤအတွေးအခေါ်သည် သင့်လျော်မှန်ကန်သည့်အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာအယူအဆများကို အလုပ်လုပ်သလောက် အကျိုးခံစားရေးဟူသော ဆိုရှယ်လစ်ရည်မှန်းချက်များနှင့် တွဲဖက်ပေးခဲ့သည်။” ‘မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်’ကို စစ်တပ်က လူမျိုးမရွေး ဘာသာမရွေး မြန်မာအမျိုးသားများအားလုံးအပေါ် ဇွတ်အတင်းချမှတ်ရန် အားထုတ်ခဲ့မှုမှာ အားလုံးကို စည်းရုံးပါဝင်စေသည့် အင်ဒိုနီးရှား၏ ပစ္စသီလ ချဉ်းကပ်နည်းနှင့် သိသာစွာကွဲပြားနေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၎င်းလမ်းစဉ်ကို လူမျိုးစုများက နောက်ထပ် ဗမာကိုလိုနီစနစ်ကျင့်သုံးရာနည်းလမ်းအဖြစ် ယူဆကြသည်။ ဗမာလူမျိုးများအကြား၌လည်း ဩဇာသက်ရောက်မှု အနည်းငယ်မျှသာရှိသည်။ ‘မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်’ အတွေးအခေါ်မှာ နက်ရှိုင်းမှုမရှိဘဲ၊ လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ခွဲထုတ်မရသည့်အစိတ်အပိုင်းတရပ် တခါမှမဖြစ်ခဲ့ပေ။ “ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒသည် အစိုးရ၏ တရားဝင်ခံယူချက်ဖြစ်နေသော်လည်း မဆလပါတီ ပြုလဲမသွားမီ နှစ်အတော်ကြာကြာကတည်းက လူထုကြိုက်အတွေးအခေါ်အဖြစ် ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းပျောက်ကွယ်သွားခဲ့သည်။” မဆလပါတီလက်အောက်တွင် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ပို၍ ရက်စက်ကြမ်းတမ်းလေ၊ မြန်မာတို့က မိမိတို့ကံကြမ္မာကို နားလည်နိုင်ရန်အတွက် ရှေးရိုးစဉ်လာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုစနစ်များသို့ ပို၍ သဲသဲမဲမဲပြန်လှည့်လေဖြစ်သည်။

ဆူဟာတိုနှုတ်ထွက်မှုသည် မြန်မာစစ်အုပ်စုကို (အခြားအာဏာရှင် အာဆီယံခေါင်းဆောင်များကိုလည်း) တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားသွားစေခဲ့ပြီး၊ သမတဟာဘီဘီကြေညာသည့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများလွတ်ပေးရန်နှင့် အတိုက်အခံတို့နှင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးရန် စီစဉ်ခြင်းကဲ့သို့သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအစီအမံများမှာ မြန်မာ စစ်ဗိုလ်ချုပ်များ ဟန့်တားရန် ကြိုးစားနေသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများအတိုင်း အတိအကျပင်ဖြစ်သည်။ ယနေ့အချိန်ထိ မြန်မာအစိုးရမီဒီယာများတွင် ဆူဟာတိုနှုတ်ထွက်မှုကို တရားဝင်သတင်းပေးခြင်းမရှိ။ သို့ရာတွင် တရားမဝင်စွီဒီယိုတိပ်ခွေများနှင့် လှိုင်းတိုရေဒီယိုဖြင့် ဖမ်းယူရသည့် နိုင်ငံတကာအသံလွှင့်ချက်များမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံတလွှားသို့ သတင်းစိမ့်ပျံ့သွားသည်။

စစ်တပ်နှင့် တက္ကနိကရက်များက နိုင်ငံရေးအရ ပိုနေမြဲကျားနေမြဲ အနေအထားကို ထိန်းထားရန် ကြိုးပမ်းချက်အဖြစ် ဆူဟာတိုကို ဖိအားပေးနှုတ်ထွက်စေခြင်း ဖြစ်သော်လည်း အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၌ တကယ့်ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ခုခံတားဆီးရန် အလွန်ပင် ခက်ခဲပါသည်။ သို့ဖြင့် နအဖသည် ထမ်းပိုးနှင့်လှည်းတုတ်ကြား ပိတ်မိနေပုံရသည်။ ဆက်လက်ဖိနှိပ်နေမှုများနှင့် လူမျိုးစုပဋိပက္ခ၊ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဟူသော အရေးကြီးသည့် ကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ငြင်းဆန်နေမှုများသည် အနာဂါတ်တွင် ပြည်သူ့အုံကြွမှုများကို မလွဲမသွေ ဖြစ်ပေါ်စေပါလိမ့်မည်။

လူမျိုးစုပဋိပက္ခ

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင် သယံဇာတကြွယ်ဝသော အာချေးဘုရင့်နိုင်ငံမှာ အားကောင်းသည့် လူမျိုးစုအမှတ်လက္ခဏာရှိပြီး ဒတ်ချ်ကသော်လည်းကောင်း၊ ဂျပန်ကသော်လည်းကောင်း မည်သည့်အခါကမှ အပြည့်အဝ ချုပ်ကိုင်နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ဘဲ တချိန်ကမူ ဆူမာတြားကျွန်းနှင့် အခြားအပြင်ပိုင်းကျွန်းများအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးခဲ့ဖူးသည်။ ၎င်းနယ်သည် အင်ဒိုနီးရှားလွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲထဲသို့ ဆန္ဒအလျောက်ပါဝင်ခဲ့ပြီး တိုက်ပွဲကို လူအင်အားအရလည်းကောင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်များအရ

လည်းကောင်း ကြီးမားစွာအကျိုးပြုခဲ့သည်။ ပေါ်ထွန်းစ ဂျာကာတာအစိုးရက ကျင့်သုံးသည့်ပေါ်လစီများကို မကျေနပ်မှုကြောင့် အာချေးသည် ၁၉၅၀ ခုနှစ်က ဆူကာနိုအစိုးရနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်ရေးပေါ်လစီများကို ဆန့်ကျင်ပုန်ကန်မှု၌ ဝင်ရောက်ဆင်နွှဲခဲ့သည်။ ၎င်းသည် ယခင်က မည်သည့်ပြင်ပချုပ်ကိုင်မှုအောက်မှ မရောက်ခဲ့ဖူးသဖြင့် ဂျာကာတာ၏ ‘ပြည်နယ်’ ကိစ္စ ချဉ်းကပ်ပုံအပေါ် မကြည်မသာဖြစ်ခဲ့သည်။ အာချေး၏ မူလရည်ရွယ်ချက်မှာ အင်ဒိုနီးရှားမှခွဲထွက်ရန်မဟုတ်ဘဲ ပြည်နယ် အဆင့်အတန်းဆက်လက်ထိန်းသိမ်းနိုင်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်သည့် ဗဟိုပေါ်လစီအချို့ကို ပြောင်းလဲပစ်ရန်သာ ဖြစ်သည်။ အာချေးအတွေ့အကြုံနှင့် အလာတူများကို မြန်မာနိုင်ငံမှ မွန်၊ ရှမ်းနှင့် ရခိုင်လူမျိုးများ ကိစ္စတွင်လည်း တွေ့နိုင်သည်။

အနောက်ပါပူးဝါး (သို့မဟုတ်) အီရီယန်ဂျာယား အရေးတွင် လွတ်လပ်သော ပါပူးဝါးအဖွဲ့ OPM လှုပ်ရှားမှုမှာ ဆူဟာတို၏ အခင်းအကျင်းသစ်ပေါ်လစီချဉ်းကပ်မှု ကာလတစ်ခုလွန်မြောက်ပြီးမှ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ဂျာကာတာအခြေစိုက် ဗဟိုအစိုးရက အီရီယန်လူမျိုးတို့ကို ခေတ်နောက်ကျသော လူများအဖြစ် ယူဆကာ ပြည်နယ်ကို အမည်ပြောင်းပစ်ခဲ့ပြီး အဓိကကျသော ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းတစ်ခုကို ဒေသခံပြည်သူများက ဆန့်ကျင်စိန်ခေါ်ခြင်း မပြုနိုင်ရန် စစ်ဗျူဟာများသုံးစွဲခဲ့သည်။ အနောက်ပါပူးဝါးမှ ဖရီးပို့တ်သတ္တုတွင်းမှာ အနောက်ပါပူးဝါးနယ်သားများအတွက် ဧရာမကိစ္စရပ်ကြီးဖြစ်ပြီး OPM လှုပ်ရှားမှုအတွက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးအကြောင်းအရာဖြစ်သည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် သမတ မေဃာဝတီက အင်ဒိုနီးရှားစစ်တပ်ကို ဥပဒေလေးစားလိုက်နာရန်နှင့် “လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုထဲ ပါဝင်ပတ်သက်ရမည်ကို စိုးရိမ်မနေဘဲ မိမိတာဝန်ကိုထမ်းဆောင်ရန်” ပြောကြားခဲ့သည်။ လူမျိုးစုများအနေဖြင့် “ဘုံစီမံကိန်း” ဟု ‘အင်ဒါဆင်’ က နာမည်ပေးထားသည့် အရေးကိစ္စထဲပါဝင်ခွင့်မရလျှင် လူမျိုးစုခွဲထွက်ရေးဝါဒ မည်သို့မည်ပုံပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်ကို ဤဥပမာက ပြသနေပေသည်။

သမိုင်းကြောင်းနှင့် လူဦးရေအနေအထား ကွဲပြားချက်များကြောင့် အင်ဒိုနီးရှားနှင့် မြန်မာတို့၏ လူမျိုးစုအရေးကိစ္စများကို တိုက်ရိုက်နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်ရန် ခက်ခဲသော်လည်း ‘အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး’ ဟူသော ပင်မအခြေခံမူကို အပြန်

အလှန် ဆက်စပ်နေသည့်ခြိမ်းခြောက်မှုများမှာမူ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စကတည်းက ဆိုးဝါးနေခဲ့သည်။ ရှမ်း၊ မွန်နှင့် ကရင် အပါအဝင် စည်းရုံးဖွဲ့စည်းမှုအဆင့်မြင့်မားသော လူမျိုးစုများသည် လွတ်လပ်ရေးရကတည်းက ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း တန်းတူရည်တူအနေအထားရှိသည့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကို အစဉ်တစိုက် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ မြန်မာစစ်တပ်က လူမျိုးစုခေါင်းဆောင်ပိုင်းနှင့် တန်းတူအခြေခံပေါ်၌ စေ့စပ်ဆွေးနွေးရန် ငြင်းဆန်နေခြင်းနှင့် လူမျိုးစုပုန်ကန်ထကြွမှုကို အဓိကအားဖြင့် စစ်အင်အားသုံးစွဲတုန့်ပြန်နေခြင်းတို့ကြောင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အဖြေမရနိုင် ဖြစ်နေရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကနိုင်ငံရေးပြဿနာမှာ “မြန်မာပြည်သူတို့အကြား အမျိုးမျိုးအပုံပုံသော အသိုင်းအဝိုင်းများ၊ အမျိုးမျိုးသော ပြည်ထောင်စုအမြင်များဖြင့် အကွဲကွဲအပြားပြားဖြစ်နေပြီး အများလက်ခံနိုင်မည့် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် တစ်ရပ် ကင်းမဲ့နေခြင်း” ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရန် ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်ရေးရကတည်းက မြန်မာနိုင်ငံကို “သေနတ်ပြောင်းဝမှနေ၍” အုပ်ချုပ်လာခဲ့သည့်အလျောက် အစိုးရကို ကွန်မြူနစ်နှင့် လူမျိုးစုအတွေးအခေါ်သမားများက ပြင်းပြင်းထန်ထန် စိန်ခေါ်ခဲ့ကြသည်။ “မြန်မာ့ဘဝထဲတွင် သူပုန်များသည်လည်း နိုင်ငံရေးသမားများ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့်ထပ်တူ ပါဝင်ပတ်သက်နေကြသည်” ဟု နိုင်ငံရေးလေ့လာသူ ‘ရွှန်ဘက်ဒ်ဂလီ’က သုံးသပ်ထားသည်။ သို့ရာတွင် ဗြိတိသျှကိုလိုနီခေတ်မတိုင်မီ ရာစုနှစ်များစွာကတည်းက ရန်ဖက်ဆက်ဆံမှုများ ရှိထားခဲ့သည့် လူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များကို ဗမာဦးဆောင်ပဟိုအစိုးရများက စည်းရုံးသိမ်းသွင်းနိုင်မှုမရှိခြင်း အကြောင်းမှာ ၎င်းအစိုးရတို့၏ တရားမဝင်မှုကြောင့်ဖြစ်သည်။ ၎င်းပဟိုအစိုးရ၏ အနေအထားမှာ တသမတ်တည်းရှိနေခဲ့ပြီး “လုံးဝရှင်းလင်းပြတ်သားလှသည်။ ၎င်းတို့ကိုယ်၎င်းတို့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ခွဲစိတ်ပိုင်းခြားမရသော အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်မှု (ထို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဟု ခေါ်ဆိုထား၏) ကို ကိုယ်စားပြုသူအဖြစ် ယူဆထားသည်။ ၎င်းတို့သည် ဖယ်ဒရယ်ကိုဆန့်ကျင်ကာ မြန်မာနိုင်ငံကို ‘ဖယ်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့ရေး’ မလိုလားရုံတင်မက ဗဟိုဦးစီးစိတ်ဓာတ်နှင့် တစ်ပြည်ထောင်စနစ် စိတ်ဓာတ် ပြင်းပြင်းထန်ထန်ပင် ရှိနေလေသည်။” မကျေမနပ်ဖြစ်နေသည့် လူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များ၏ ယုံကြည်မှုရယူနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုမရှိသလောက် ဖြစ်သည်။ အပြန်

အလှန် မယုံကြည်မှုနှင့် မလိုမုန်းတီးမှုသည် လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် အလျင်အမြန် ပင် ပြည်တွင်းစစ်အဖြစ်သို့ အရှိန်မြင့်တက်သွားရာ ဆယ်စုနှစ်ငါးခု တိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

အင်ဒိုနီးရှားအမျိုးသားရေးဝါဒီများက အမျိုးသားရေးဝါဒအတွက် အရေးပါသော အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအား အကြိမ်ကြိမ်တောင်းဆိုလှုပ်ရှားမှုတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍက ပါဝင်ခဲ့သည်။ ယင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်အလားတူသော်လည်း နိုင်ငံခြားမုန်းတီးမှုလှုံ့ဆော်ရေးတွင်မူ မြန်မာနိုင်ငံထက် နည်းပါးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ လူမျိုးစုအမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ထက်သန်သော လူမျိုးစုများက မည်သည့် အခါကမှ အကောင်အထည်ပေါ်မလာသည့် ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံတည်ဆောက်မည့် ပင်လုံစာချုပ်ကို လက်မှတ်ထိုးခဲ့ကြသည်။

နိဂုံး

အထက်၌တင်ပြဆွေးနွေးခဲ့သည့်အတိုင်း တစ်ပြည်ထောင်စနစ်အတွက် အမျိုးသားရေးဝါဒရည်မှန်းချက်များကို ထိန်းသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းချက်များသည် မြန်မာနှင့် အင်ဒိုနီးရှား နှစ်နိုင်ငံစလုံး၌ လူမျိုးစုမကျေနပ်မှုနှင့် အံ့ကြွမှုများနှင့် အကြီးအကျယ် ရင်ဆိုင်နေရသော လက်ရှိအခြေအနေများကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေး ပြဿနာဖြေရှင်းရေးနှင့် မတူကွဲပြားစုံလင်သောအုပ်စုများအကြား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးတို့အတွက် လက်တွေ့စိန်ခေါ်မှုများကို နှစ်နိုင်ငံစလုံးက ရင်ဆိုင်နေရသည်။ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံအလိုက် ဗမာနှင့် ဂျားဗားလူများစုအပေါ် လူမျိုးစုလူနည်းစုများ၏ ယုံကြည်မှု ပြန်လည်တည်ဆောက်ရန် အရေးကြီးလိုအပ်နေသည်။ ၎င်းတို့သည် ဒေသန္တရကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဓနခွဲဝေရေးနှင့် သမတနိုင်ငံ (သို့မဟုတ်) ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဆုံးဖြတ်မှုများ၌ တန်းတူပါဝင်ခွင့် ရရေးတို့ကို အာမခံမည့် ‘ဘုံစီမံကိန်း’ ဟူသော ‘အင်ဒါဆင်’ အယူအဆကို ပြန်လည်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ရန် လိုအပ်မည် ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအယူအဆကို လုံးဝ မဖြစ်မနေ ကိုင်စွဲသည့် အမျိုးသားရေးဝါဒချဉ်းကပ်နည်းများသည် အင်ဒိုနီးရှားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင်

လူမျိုးစုနိုင်ငံရေးအကြမ်းဖက်မှု၏ အတိုင်းအတာနှင့် သဘာဝအပေါ် နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ဂယက်ရိုက်ခတ်ခဲ့သဖြင့် ပြန်လည်စဉ်းစားသုံးသပ်ရပါမည်။

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဟောင်းဖြစ်သူ နိုင်ငံ့ခေါင်းဆောင် ‘ဆူဆီ လိုဘာမ့်ဘန် ယူဒိုယိုနို’ ကို ၂၀၀၄ ခုနှစ်အောက်တိုဘာလတွင် သမတအဖြစ် ရွေး ကောက်တင်မြှောက်ခဲ့သည်။ စစ်တပ်နှင့်နိုင်ငံကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရာ၌ ၎င်း၏ အများ ကြိုက် အယူအဆများ သဘောထားများကြောင့် မီဒီယာများတွင် သူ့ကို “ဉာဏ် ရှိသောဗိုလ်ချုပ်” ဟု လူသိများသည်။ ၎င်းသည် ၂၀၀၅ ခု ဩဂုတ်လတွင် လွတ်လပ် သောအာချေးလူပုဂ္ဂိုလ်များအဖွဲ့ AGM နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက် ရယူနိုင်ခဲ့၍ ကာလရှည်ကြာပြည်တွင်းစစ်ကို အဆုံးသတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီ ချက်က အာချေးကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ပို၍ ကြီးကြီးမားမားပေးပြီး သဘာဝသယံ ဇာတများမှ ဝင်ငွေအများစုကို ရယူခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ၎င်းသည် ၂၀၀၆ ခုနှစ် မတ်လတွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ အလည်အပတ်သွားရောက်ခဲ့သော်လည်း ပဋိပက္ခတွင် အခရာကျ သူများနှင့် တွေ့ဆုံခွင့် မရှိခဲ့ပေ။ ကြယ်လေးပွင့်အဆင့်ရှိ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဟောင်းသည် မကြာမီက အင်ဒိုနီးရှား၌ အာဏာရှင်စနစ်မှ ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးသို့ ထူးထူး ခြားခြား အသွင်ပြောင်းသွားမှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး မြန်မာ့အာဏာရဗိုလ်ချုပ်များက စိတ်ဝင်စားစေရန် ဆွဲဆောင်နိုင်လိမ့်မည်ဟု အများက မျှော်လင့်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံသည် နိုင်ငံငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ကြီးပွားချမ်းသာရေးအတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး စိတ်ဓာတ်ရှိသည့် ‘ဉာဏ်ရှိသောဗိုလ်ချုပ်’ များကို အပူတပြင်းလိုအပ်နေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗိုလ်ချုပ်များသည် အကြမ်းဖက်မှုသံသရာကို အရှိန်မြှင့်စေ သည့် စည်းလုံးညီညွတ်ရေးလိုအပ်ချက်ကိုသာ အဓိကအလေးထားသော အမျိုး သားရေးဝါဒသဘောထားအမှားထဲ၌ လျှောင်ပိတ်မိနေဆဲဖြစ်သည်။ အင်ဒိုနီးရှားကို သင်ခန်းစာယူလျှင် “မတူကွဲပြားမှုများကြားမှညီညွတ်ရေး” ကို မထိခိုက်စေဘဲ ငြိမ်း ချမ်းစွာ အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများရှိနေပါသည်။

အင်ဒိုနီးရှားကျွန်းစုတဝှမ်းတွင်လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ တဝှမ်းတွင်လည်းကောင်း စစ်မှန်သည့် ဘုံအသိုင်းအဝိုင်းစိတ်ဓာတ် သေချာပေါက် ဖွံ့ဖြိုးထွန်းကားစေရန် အင်အားစုအသီးသီးသည် ယဉ်ကျေးမှုနယ်ကျော် စေ့စပ်ဆွေး

နွေးရေး၊ ကျယ်ပြန့်သည့်ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး၊ ပိုမိုမြင့်မားသော ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် သဘာဝသယံဇာတများမျှဝေရေးဖြစ်စဉ်ကို ဖြတ်သန်းရပါမည်။ အင်ဒိုနီးရှားနှင့်မြန်မာနှစ်နိုင်ငံစလုံးဖြစ်ရပ်တွင် တွေ့ခဲ့ရသည့် သာမန်ညီညွတ်ရေး သက်သက်မှာ လူမျိုးစုပဋိပက္ခနှင့် အကြမ်းဖက်မှုအဆုံးသတ်ရေးအတွက် အာမခံချက် မဟုတ်ဘဲ ပဋိပက္ခနှင့် အကြမ်းဖက်မှုအဆင့်သစ် အစပျိုးမှုသာ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

တိုးတက်လာသည့် ပြည်ပရောက် သုတေသီနှင့် နိုင်ငံရေးလေ့လာဆန်းစစ်သူ တစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းသည် ဘရက်ဒ်ဖို့တက္ကသိုလ်မှ ဝိဇ္ဇာဘွဲ့နှင့် မိုနက်ရှ်တက္ကသိုလ်မှ အာရှလေ့လာရေးဘာသာရပ်ဖြင့် မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့များ ရထားသည်။ ၎င်းသည် မကြာမီက တောင်အာဖရိကနိုင်ငံတွင် ခြောက်လကြာ ပညာလေ့လာဆည်းပူးခဲ့ပြီး ကိပ်တောင်မြို့ရှိ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလတရားစီရင်ရေးနိုင်ငံတကာဌာနမှ ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး ဘာသာရပ် ဒီပလိုမာ ရရှိခဲ့သည်။

BIBLIOGRAPHY

Alagappa, M. (Ed) (1995); Political Legitimacy of Southeast Asia: A Quest for Moral Authority, Stanford University Press, Stanford.
Anderson, Benedict (1991), Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism Revised Edition, Verso Books, London.
Anderson, Benedict (1999); “Indonesian Nationalism Today, and in the Future”, in Indonesia, Vol. 67, (April).
Aung San Suu Kyi (1991), Freedom from Fear, Penguin Books, Australia.
Bourchier, D, & Legge, J, (Eds) (1994); Democracy in Indonesia: 1950's and 1990's, Centre for Southeast Asian Studies, Monash University; Melbourne.
Brown, Michael E (1997); “The Impact of Government Policies on Ethnic Relations” in Michael E. Brown & Sumit Ganguly (Eds); Government Policies and Ethnic Relations in Asia and the Pacific, The MIT Press, Massachusetts, pp.511-576.
Chauvel, Richard; “The Changing Dynamics of Regional Resistance in Indonesia”.
Christie, Clive J. (1996); A Modern History of Southeast Asia: decolonisation, nationalism and separatism, Tauris Academic Studies, I.B. Tauris Publishers, London.

- Crouch, Harold (1998); "Indonesia's 'Strong' State".
- De Silva, Duke, Goldberg and Katz (eds.) (1988), Ethnic Conflict in Buddhist Societies: Sri Lanka, Thailand and Burma, Pinter Publishers, London.
- Furnivall, J. S. (1956); Colonial Policy and Practice: A Comparative Study of Burma and Netherlands India, New York University Press, New York.
- Kahin, Audrey (1999); Rebellion to Integration: West Sumatra and the Indonesia Polity 1926-1998, University of Amsterdam Press, Amsterdam.
- Kingsbury, Damien (1999); The Politics of Indonesia, Oxford University Press, Melbourne.
- Lintner, Bertil (1994), Burma in Revolt: Opium and Insurgency Since 1948, White Lotus Press, Bangkok.
- Schwarz, Adam (1999); A Nation in Waiting: Indonesia's Search for Stability (second edition), Allen & Unwin, Sydney.
- Searle, Peter (2002); "Ethno-religious conflicts: rise or decline? Recent developments in Southeast Asia, in Contemporary Southeast Asia, Vol. 24, Issue 1, April 2002, p. 1(11).
- Sheridan, K. (Ed) (1998); Emerging Economic Systems in Asia, Allen and Unwin, Sydney.
- Silverstein, Josef (1997), "The Civil War, the Minorities and Burma's New Politics", in Peter Carey (ed) (1997), Burma: The Challenge of Change in a Divided Society, Macmillan Press in association with St Antony's College, Oxford.
- Silverstein, Josef (2002); "Federalism as a Solution to the Ethnic Problem in Burma", in Legal Issues on Burma Journal No. 11, April. P, 3-12.
- Silverstein, Josef (ed) (1989); Independent Burma at Forty Years: Six Assessments, Cornell University, New York.
- Smith, Allen (1996); Ethnic Conflict and the State in Burma: Military Domination or a Politics of National Reconciliation?, Asia Institute, Monash University, Melbourne.
- Smith, Martin (1991), Burma: Insurgency and the Politics of Ethnicity, Zed Books, London.
- Sundhaussen, Ulf (1995); "Indonesia's New Order: A Model for Myanmar?" in Asian Survey, Vol. 35, No.8.
- Tarling, Nicholas (1998); Nations and States in Southeast Asia, Cambridge University Press, Cambridge.
- Taylor, Robert H. (Ed) (1996); The Politics of Elections in Southeast Asia, Woodrow Wilson Center Press & Cambridge University Press, London.
- Than Myint-U (2001), The Making of Modern Burma, Cambridge University Press, Cambridge.

Journals

Inside Indonesia
The Irrawaddy

မြန်မာစစ်အစိုးရနှင့်ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး
တို့အကြား စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှု (သို့မဟုတ်)
လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ သံသရာဆီသို့
တဖန်ပြန်လည်ဦးတည်မည့် မအောင်မြင်မှုဖြစ်စဉ်လော

ဖော်ဖော်ထွန်း

အကယ်၍ နအဖနှင့် KNU အကြား နောက်ထပ်ဆွေးနွေးပွဲတကြော့ အသစ်တဖန်ဖြစ်လာပါက ထို့ပြင် နောက်တဖန် ချိုးဖောက်ခြင်းလည်း မခံရပါက အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူညီချက် ရနိုင်ပါမည်။ သို့သော် ဤဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု သည် နိုင်ငံရေးအရ စေ့စပ်ဆွေးနွေးရေးအတွက် လမ်းဖွင့်ပေးနိုင် မပေးနိုင်မှာမူ မေးခွန်း ထုတ်စရာ ဖြစ်နေပါသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနီးကပ်သမိုင်းကို လေ့လာကြည့်လျှင် အင်အားစုအားလုံး တန်းတူပြောဆိုခွင့်နှင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည့် အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးအတွက် ပြည့်စုံကျယ်ပြန့်သော လမ်းပြမြေပုံမရှိသရွေ့ အကြမ်း ဖက်မှုနှင့် မလုံခြုံမှုများ ဆက်လက်တည်ရှိနေပါလိမ့်မည်။

နိဒါန်း

သက္ကရာဇ် ၂၀၀၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် အာဏာရစစ်အစိုးရ (ဝါ) နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ(နအဖ)နှင့် ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး (KNU) တို့အကြား စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုဖြစ်စဉ် စတင်ခဲ့သောကြောင့် နှစ်ဖွဲ့အကြား လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအဆုံးသတ်ရေးမျှော်လင့်ချက် တိုးမြှင့်လာခဲ့ သည်။ ဤမျှော်လင့်ချက်မှာ မကြာသေးမီက အစိုးရ၏ KNU အပေါ်ထိုးစစ်ဆင်မှုနှင့် ထောင်နှင့်ချီသည့်ကရင်ရွာသားများ ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်သို့ ထွက်ပြေးလာမှု

မူရင်း
Zaw Zaw Htun. "The Negotiation between the Burmese Military Government and the Karen National Union (KNU): A Failed Process towards Renewed Cycles of Armed Conflict?," *Journal of Democracy Exploration*, No. 2, June 2006.

မတိုင်မီအထိသာ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ အဘယ့်ကြောင့် ဤဖြစ်စဉ် မအောင်မြင်ဘဲ နအဖ နှင့် KNU အကြား ပြေလည်မှုမရနိုင် ဖြစ်သွားရပါသနည်း။

လူမျိုးစုပဋိပက္ခများသည် အများအားဖြင့် ရေရှည်ဖြစ်နေပြီး ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်သည့်ပြဿနာများ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း အမြစ်တွယ်နေသည်ဟု အချို့ပညာရှင် များက ဆိုကြသည်။ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးပြဿနာများ ရှုပ်ထွေးပွေလီနေခြင်းကြောင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပျက်ပုံသည် တိုင်းပြည်တစ်ခုလုံး၏ နိုင်ငံရေးဖြစ်ပေါ်ထွန်းကားမှုနှင့် အများ ကြီး အပြန်အလှန်ဆက်နွယ်နေသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ တဖက်ကိုတဖက် အပြီး အပိုင် အောင်ပွဲရရန် မဖြစ်နိုင်ဘဲ၊ စစ်ပွဲကိုတာရှည်ဆွဲနေခြင်းသည် နှစ်ဖက်စလုံး အတွက် အကျိုးမရှိ ဆိုသည့်အချက်ကို စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲများက ထင်ဟပ်နေသည်။ ထို့အပြင် ဤဆွေးနွေးပွဲများမှာ လူမျိုးစုများနှင့်ဖြစ်ပွားသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ များကို ကိုင်တွယ်သော စစ်အစိုးရ၏မဟာဗျူဟာနှင့်လည်း တစ်ဖက်တစ်ပိုင်း သက်ဆိုင် နေသည်။ လူမျိုးစုအင်အားစုများနှင့် လက်နက်ကိုင်တိုက်ခိုက်မှု အဆုံးသတ်ရေး သည် စစ်အစိုးရ၏ တရားဝင်မှု ဝါဒဖြန့်ချက်နှင့် နိုင်ငံရေးအစီအစဉ်အတွက် အဓိက အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ ယခုစာတမ်းသည် နအဖ၏ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးမဟာဗျူဟာ၊ ယခင်ကမအောင်မြင်ခဲ့သော စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲများ၊ အစိုးရ၏နိုင်ငံရေးအစီအစဉ်နှင့် မကြာမီက ပြုလုပ်ခဲ့သော နအဖနှင့် KNU အကြား စေ့စပ်ဆွေးနွေးရေးဖြစ်စဉ်တို့ကို လေ့လာဆန်းစစ်ပါမည်။ ထို့နောက် ဤဖြစ်စဉ်သည် အဘယ့်ကြောင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဦးတည်သည့် နိုင်ငံရေးဖြေရှင်းချက် ရရှိစေနိုင်မည်ပုံ မရှိဖြစ်ရသည်ကို ဆွေးနွေးသွား ပါမည်။

လက်ရှိနိုင်ငံရေးအခြေအနေ

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်လွှတ်ပေးရန်နှင့် အားလုံးပါဝင်သည့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ ရေးလုပ်ငန်းစဉ်အစပြုရန် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းက တောင်းဆိုနေသည့်ကြားမှ လည်းကောင်း၊ အထူးသဖြင့် ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ် ကိုဖီအာနန်ကိုယ်တိုင်

စစ်အစိုးရခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေထံ ပန်ကြားနေသည့်ကြားမှ လည်းကောင်း စစ်အစိုးရသည် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ နေအိမ်အကျယ်ချုပ်သက်တမ်းကို မကြာမီက နောက်ထပ်တနှစ် ထပ်တိုးခဲ့သည်။ လေ့လာသူအချို့ မှတ်ချက်ချသကဲ့သို့ ဤလုပ်ရပ်သည် မြန်မာစစ်အစိုးရ၏ “နိုင်ငံတကာဖိအားကို အလျော့ပေးလိုက်လျော့ရေးဆိုင်ရာ စိတ်နေစိတ်ထား” ကို သိသာထင်ရှားစွာ ပြသလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၂၀၀၆ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ (၁၂)ရက်၌ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် NLD က အဆိုပြုခဲ့သည့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍကို စစ်အစိုးရက အသိအမှတ်ပြုရေး၊ ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲမှ ရွေးကောက်ခံရသော လွှတ်တော်အမတ်များဖြင့် လွှတ်တော်ခေါ်ရေး၊ NLD နှင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲပြုလုပ်ရေး တောင်းဆိုချက်နှင့် စစ်အုပ်စုကို အသွင်ကူးပြောင်းရေး ကာလအတွင်း တရားဝင်အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာပေးမည်ဟု တပြိုင်နက်တည်း ကမ်းလှမ်းချက်ကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံအာဏာရအစိုးရက လျစ်လျူရှုခဲ့သည်။ အစိုးရသည် NLD ၏ အသွင်ကူးပြောင်းရေးအစီအစဉ်ကမ်းလှမ်းချက်များကို တရားဝင်တုန့်ပြန်ခြင်း မရှိသော်လည်း ၎င်း၏ အာဘော်သတင်းစာဆောင်းပါးတွင် “[NLD] သည် ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များ အကောင်အထည်ဖော်ရန် မျှော်လင့်ချက်ကို လုံးဝစွန့်လွှတ်ပြီး အစိုးရ၏ပေါ်လစီများကို ခြွင်းချက်မရှိ လက်ခံသင့်သည်” ဟုရေးခဲ့သည်။

ယင်းမှာ NLD သည် စစ်အစိုးရ၏ အဆိုပြုချက်ဖြစ်သော ယခင်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်က ၂၀၀၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်(၃၀)ရက်၌ ကြေညာခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးအသွင်ကူးပြောင်းရေး ခုနစ်ဆင့်ပါအစီအစဉ်အတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။ စစ်အစိုးရသည် နိုင်ငံတကာ၏စိုးရိမ်မှုများကို ဂရုမစိုက်ရုံမက တိုင်းပြည်၏ ပကတိနိုင်ငံရေးအခြေအနေအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် နိုင်ငံရေးဆန္ဒလည်း ကင်းမဲ့နေသည်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းသက်သေပြနေသည်။

အတိုက်အခံအဖွဲ့အစည်းများက စစ်အစိုးရ၏လမ်းပြမြေပုံကို လက်မခံကြပေ။ ယင်းကို တိုင်းပြည်၏ နိုင်ငံရေးအရ လိပ်ခဲတင်းလင်းအနေအထားကို ကျော်လွှားနိုင်မည့် စေတနာမှန်သည့်လုပ်ရပ်အဖြစ် မယူဆကြဘဲ ပြည်သူလူထုနှင့် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းကို မေ(၃၀)ရက် လူသတ်ပွဲကြီးနှင့် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၊ NLD

ခေါင်းဆောင်များနှင့်ထောက်ခံသူများအား ဖမ်းဆီးခြင်းတို့မှ အာရုံလွှဲနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းချက်အဖြစ်သာ ရှုမြင်ကြသည်။ ထိုမျှသာမက “ဤလမ်းပြမြေပုံ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ စစ်တပ်အုပ်စိုးမှုကို တရားဝင်အောင်လုပ်ရေးမျှသာဖြစ်သည်” ဟု သဘောထားကြသည်။ လူမျိုးစုပါတီအများစုကလည်း အစိုးရ၏အစီအစဉ်ကို ပယ်ချခဲ့ပြီး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့အချို့က အစိုးရလုပ်ရပ်ကို မူအားဖြင့်လက်ခံကာ အချို့က သတိဖြင့်စောင့်ကြည့်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် တစ်ခန့် အနိုင်ရခဲ့သည့် ပင်မအတိုက်အခံပါတီ NLD ကလည်း နအဖအစီအစဉ်ကို သဘောမတူ၍ အမျိုးသားညီလာခံကို မတက်ရောက်ခဲ့ပေ။ ရွေးကောက်ခံလူမျိုးစု ပါတီများ၏ မဟာမိတ်အဖွဲ့ကလည်း ပါဝင်ဖို့ငြင်းဆန်ကြသည်။ လက်ရှိတွင် NLD ခေါင်းဆောင်အများအပြားနှင့် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားတက်ကြွသူ တစ်ထောင်ကျော်ကို နအဖ က ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းထားသည်။

ထိုအတောအတွင်း မြန်မာစစ်တပ်သည် နိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းမှ KNU အခြေခံစခန်းများကို ၂၀၀၆ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှစ၍ ထိုးစစ်ကြီး ဆင်နေခဲ့သည်။ နအဖနှင့် KNU အကြား ဤနောက်ဆုံးဖြစ်ထွန်းမှုအရ ၂၀၀၄ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၂၂)ရက်တွင် နှစ်ဖက်စလုံးက အတည်ပြုခဲ့သော အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအတွက် လူကြီးလူကောင်း သဘောတူညီချက်ကို မေးခွန်းထုတ်စရာ ဖြစ်လာပါသည်။ ယင်းသဘောတူညီချက်မှာ ဒုဂက္ကဋ္ဌစောဘိုမြခေါင်းဆောင်သော KNU ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ရန်ကုန်သို့ သွားရောက်ပြီးနောက် အတည်ပြုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုနောက်ပိုင်းတွင် ကရင်နယ်မြေ၌ စစ်အစိုးရ၏ ထိုးစစ်ကြီးများ လျော့ကျသွားသော်လည်း အစိုးရတပ်များနှင့် KNU အကြား တိုက်ပွဲပေါင်း (၁၀၀၀)ကျော် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ ဗုံးခွဲခြင်းများ၊ ရထားလမ်းမိုင်းထောင်ခြင်းများကဲ့သို့သော KNU ၏ “အဖျက်လုပ်ရပ်များ”ကြောင့် ဖြစ်ရသည်ဟု နအဖကဆင်ခြင်ပေးသည်။ သို့သော် KNU ကမူ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ပါ အချက်များကို လိုက်နာခြင်းဖြင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးရေးလမ်းကြောင်း ကို ဆက်၍ထိန်းထားရန် ကြိုးစားခဲ့သည်။ KNU အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး မန်းရှာက “နအဖနဲ့ [KNU] အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး လုံးဝပျက်သွားပြီလို့ ကျနော်တို့ မပြောနိုင်သေးဘူး”ဟုပြောခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းက “တကယ်လို့ ဗမာ

စစ်တပ်က ကျနော်တို့ရွာတွေကို တိုက်ရင်တော့ ကျနော်တို့က ကိုယ့်လူထုကို အကာ အကွယ်ပေးရအောင် ပြန်တိုက်ဖို့ အသင့်ဘဲ” ဟု ဆက်ပြောခဲ့သည်။

စစ်အစိုးရ၏ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး မဟာဗျူဟာ

စစ်အစိုးရသည် ၎င်း၏အုပ်စိုးမှု တရားဝင်စေရန်နှင့် အာဏာချုပ်ကိုင်မှု တိုးချဲ့နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းချက်အဖြစ် ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် လူမျိုးစုအဖွဲ့များနှင့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး မဟာဗျူဟာကို ချမှတ်ခဲ့သည်။ မိမိလက်နက်များ ဆက်လက်ကိုင်စွဲထား နိုင်ခွင့်၊ မိမိတို့၏ သက်ဆိုင်ရာထိန်းချုပ်နယ်မြေများ ဆက်လက်ထိန်းထားနိုင်ခွင့်၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်ခွင့် စသည့် လိုက်လျောချက်များကို ကမ်းလှမ်း ပြီး အလဲအလှယ်အဖြစ် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးလမ်းစဉ်များ စွန့်လွှတ်ကာ ဥပဒေဘောင်အတွင်း ပြန်လည်ဝင်ရောက်ရေး၊ စစ်အစိုးရအုပ်စိုးမှုကို အသိအမှတ်ပြု ရေး၊ စစ်အစိုးရ၏ နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို အားပေးထောက်ခံရေးတို့အတွက် လက်နက်ကိုင်တစ်ဖွဲ့ချင်းနှင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးရန် အစိုးရက ကြိုးစားခဲ့သည်။ ရလဒ် အဖြစ် ၁၉၈၉ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၉၇ ခုနှစ်အကြားတွင် လူမျိုးစုအဖွဲ့များနှင့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များ ရခဲ့သည်။

ဤအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးများသည် အကြောင်းတရားအများအပြားနှင့် ဆက်နွယ်နေသည်ဟု ‘အာနန္ဒရာဇာ’ က ဆိုသည်။ ယင်းတို့အနက် အဓိကအချက် များမှာ စစ်ပမ်းနေမှုအခြေအနေနှင့် စစ်အစိုးရက ကမ်းလှမ်းသည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲ ရေးသတ်မှတ်ချက်များ ဖြစ်သည်။ ဤသည်တို့မှာ စစ်အစိုးရ၏ “ပဋိပက္ခထိန်းချုပ်ရေး ကြိုးပမ်းချက်” ပင် ဖြစ်လေသည်။ ဤလုပ်ရပ်က အစိုးရကို “နှိုင်းယှဉ်ချက်အရ ရေတိုမှ ကာလလတ်အထိဖြစ်သော နည်းဗျူဟာအကျိုးကျေးဇူးများ (သို့မဟုတ်) ရေရှည် မဟာဗျူဟာအကျိုးကျေးဇူးများ” ဆောင်ကျဉ်းပေးခဲ့သည်။

အများအားဖြင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခဟူသည် စီးပွားရေးအခွင့်ထူးများနှင့် သယံဇာတများ ချုပ်ကိုင်ရေးတို့ကို လိုလားအားထုတ်နေသည့် ပြိုင်ဖက်အဖွဲ့များ အကြား ယှဉ်ပြိုင်မှု၏ ရလဒ်များဖြစ်တတ်သည်။ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်ကျိုးစီးပွား

လိုက်စားမှုမှ ပဋိပက္ခဆီသို့ ဦးတည်သွားပြီး တခါတရံတွင် စစ်ပွဲကို ရေရှည်ခွဲခြင်း သည် တိုက်ပွဲဝင်သူတို့အတွက် ပို၍ အကျိုးအမြတ်ရှိနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ‘ဂျိတ် ဂျားမင်း’က ဆန့်ကျင်ဖက်အမြင်ဖြင့် ဆွေးနွေးသည်မှာ “စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်ကျိုး စီးပွားသည် တိုက်ပွဲဝင်သူများကို ရန်စောင်မှုများ ရပ်စဲသွားအောင်လည်း ဖြစ်စေ နိုင်ပြီး” “ပဋိပက္ခလျော့ပါးရေးကို အကျိုးပင်ပြုနိုင်သည်” ဟုဆိုသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူမျိုးစုလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် စစ်အစိုးရအကြား အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘော တူညီချက်များမှာ ဤအတိုင်းဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးမက်လုံးများသည် ဤသဘောတူ ညီချက်များ ထွက်ပေါ်လာမှုအပေါ် သြဇာသက်ရောက်သည့် တစ်ခုတည်းသော အကြောင်းရင်း မဟုတ်သော်လည်း အလွန်အရေးပါသော အကြောင်းရင်းတော့ ဖြစ်သည်။

အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနယ်မြေများနှင့် ဝန်းကျင်ဒေသများမှာ အမျိုးမျိုးသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ၊ အထူးသဖြင့် အဓမ္မလုပ်အားပေးခိုင်းစေမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများအတွက် အတင်းအကြပ်ရွှေ့ပြောင်းမှုများ ဆက်လက်ခံစားနေရ သော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးများသည် ပဋိပက္ခလျော့ပါးရေးအပိုင်း တိုးတက်လာမှုကို အကျိုးဖြစ်စေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် လူမျိုးစု မကျေလည်မှုများကို နိုင်ငံရေးအရဖြေရှင်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သည့် တိုးတက်မှုမျှ မရှိခဲ့ပေ။

အစိုးရက အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့များကို NLD နှင့်လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့အချင်းချင်းကြားတွင်လည်းကောင်း အဆက်အသွယ်များ မလုပ်နိုင်အောင် တားဆီးရန် ကြိုးစားခဲ့သည်။ ယင်းသို့သောကြိုးပမ်းချက်မှာ အစိုးရ၏ “သွေးခွဲ အနိုင်ယူရေး” မဟာဗျူဟာကို ဖော်ပြနေသည်။ ဤမဟာဗျူဟာဖြင့် အစိုးရအတွက် အဓိကအန္တရာယ်ဖြစ်သော လူမျိုးစုအဖွဲ့များ၏ မဟာမိတ်ဖွဲ့မှု၊ လူမျိုးစုအဖွဲ့များနှင့် လူများစုပမာလူမျိုးအတိုက်အခံအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအလားအလာ တို့ကို တားဆီးထားသည်။ ထို့အပြင် အပစ်ရပ်အဖွဲ့များကို နိုင်ငံရေးကြေညာချက် များ ထုတ်ပြန်ခြင်း (သို့မဟုတ်) မည်သည့်နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုမဆို ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ လည်း ကန့်သတ်ထားသည်။

စစ်အစိုးရအားဖြင့် အပစ်ရပ်သဘောတူညီချက်များ၏ စည်းမျဉ်းများသည် နိုင်ငံရေးအရဖြေရှင်းချက် (သို့မဟုတ်) ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်များထက် စစ်ရေးအရ စစ်ရပ်စဲခြင်းနှင့်သာ သက်ဆိုင်နေသည်။ ‘ဂျိတ်ရှားမင်း’ မှတ်ချက်ချသလို “ငင်းတိုသည် ပြည့်စုံကျယ်ပြန့်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့သည့် ဖြေရှင်းချက်အစား ရန်မီး များကင်းရှင်းမှု ပြသသည့် အကျိုးမဲ့ငြိမ်းချမ်းရေးကိုသာ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။”

ယခင်ဆွေးနွေးပွဲများ

စစ်အစိုးရနှင့် အခြားလူမျိုးစုအဖွဲ့များအကြား အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးများ ဖြစ်ပြီး နောက် KNU သည် အစိုးရ၏ ပြင်းထန်ကြီးမားသော စစ်ရေးဖိအားကို ရင်ဆိုင်ရပြီး ငင်း၏ အခြေခံစခန်း အများအပြား အစိုးရတပ်များလက်သို့ ကျသွားခဲ့သည်။ ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် အစိုးရနှင့်ပေါင်းသွားသည့် တိုးတက်သောကရင်ဗုဒ္ဓဘာသာတပ်မတော် DKBA နှင့် KNU ကွဲပြားမှုက အစိုးရကို စစ်ရေး နိုင်ငံရေးအသာစီးအနေအထား ရစေခဲ့သည်။

၁၉၉၄ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် KNU သည် အစိုးရနှင့်စကားပြောရန် ကြိုးစား ခဲ့ပြီး ကြိုတင်စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက် မထားဘဲ စေ့စပ်ဆွေးနွေးရန်ဆန္ဒရှိမှုကို ဖော်ပြ ခဲ့သည်။ ၁၉၉၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် စစ်အစိုးရက လူရိုသေရှင်ရိုသေ ကရင်လူထု ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ ပါဝင်သည့် ကြားဝင်စေ့စပ်ရေး အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို KNU နယ်မြေသို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၅-၉၆ ခုနှစ်အတွင်း အစိုးရနှင့် KNU ကြား တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ ဆက်တိုက်ဖြစ်ခဲ့သည်။

ငင်းစေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲများတွင် KNU က (၁၂)ချက်ပါအဆိုပြုချက် တင်ပြခဲ့ရာ ထိုအထဲတွင် အခြားကိစ္စများ မဆွေးနွေးမီ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို ပထမခြေလှမ်း အဖြစ်ထားရန် ပါရှိသည်။ အစိုးရအနေအထားမှာမူ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို စည်းကမ်းချက်များနှင့် ပြုလုပ်ရန်ဖြစ်သည်။ ဥပဒေဘောင်အတွင်းဝင်ရောက်ခြင်း၊ လက်နက်များစွန့်ခြင်းနှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဟူ သော စည်းကမ်းချက်များ ဖြစ်သည်။ မည်သည့်နိုင်ငံရေးသဘောတူညီချက်မှမရဘဲ

လက်နက်စွန့်ခြင်းသည် လက်နက်ချအညံ့ခံရေးကို တဖက်လှည့်နှင့် လက်ခံခြင်း ဖြစ်သည်ဟု KNU က ယူဆသည်။ ထို့အပြင် အနာဂတ်အမျိုးသားနိုင်ငံရေးတွင် စစ်တပ်ကို အဓိကဦးဆောင်မှုအခန်းပေးရန်ဟူသော အမျိုးသားညီလာခံ၌ အစိုးရ၏ အဆိုပြုချက်ကိုလည်း KNU က လက်မခံနိုင်ပေ။

KNU အဆိုပြုချက်ထဲမှ အောက်ပါအချက်များကို အစိုးရက မလိုက်လျောခဲ့ပေ။

- အစိုးရက တစ်နိုင်ငံလုံးအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို ကြေညာရန်
- ပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည်များ IDP နှင့် ပြည်ပရောက်ဒုက္ခသည်များကို နေရပ်ရင်းပြန်ခွင့်ပေးပြီး ပြန်လည်နေရာချထားရာ၌ NGOs များ၏ အကူအညီများကို ခွင့်ပြုရန်
- ကရင်ပြည်သူများအတွင်း အစည်းအဝေးများ ညီလာခံများ ကျင်းပခွင့်ပြုရန်
- အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး စတင်သက်ရောက်သည့်အခါ ကုလသမဂ္ဂမှ နှစ်ဖက်တပ်များကို ကြီးကြပ်ခွင့် စောင့်ကြည့်ခွင့်ပြုရန်
- အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူညီချက်ရပြီး ရက်ပေါင်း(၃၀)အတွင်း နိုင်ငံရေးကိစ္စရပ်များ၊ ပြည်တွင်းစစ်ကိစ္စနှင့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကို စတင်ဆွေးနွေးရန်

သို့ဖြင့် နှစ်ဖက်စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲများမှ တိုက်ခိုက်မှုအဆုံးသတ်ရေးအတွက် မည်သည့်သဘောတူညီချက်မှ မရနိုင်ခဲ့ပေ။

စစ်အစိုးရက ၎င်း၏ ခုနစ်ဆင့်လမ်းပြမြေပုံသည် “တစ်နိုင်ငံလုံးအတွက် ပိုမိုတောက်ပသောအနာဂတ်သို့ ရှေ့ချီရာလမ်းကို ကိုယ်စားပြုနေသည်။ ၎င်းသည် ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး၏ မျှော်မှန်းချက်များအပေါ် အခြေခံထားသကဲ့သို့ တိုင်းပြည်၏ ပကတိအခြေအနေများကိုလည်း အခြေခံထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သည်” ဟု ဆိုနေသည်။ အခြေခံဥပဒေသစ်သည် နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အရေးကြီးဆုံးသောချက်ဖြစ်၍ “အမျိုးသားညီလာခံကျင်းပခြင်းသည် လမ်းပြမြေပုံ၏ ပထမအဆင့် ဖြစ်ရုံသာမက အဓိကအကျဆုံးအဆင့်လည်း ဖြစ်သည်” ဟု ပြောနေ၏။

စစ်အစိုးရအားဖြင့် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရန် အမျိုးသားညီလာခံကျင်းပခြင်း သည် စစ်အစိုးရ၏ လုပ်ငန်းစဉ်အသစ် မဟုတ်ပေ။ ကိုယ်စားလှယ်အများစုကို ခေါင်း ခေါက်ရွေးထားသော အမျိုးသားညီလာခံမှာ ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပြီး၊ ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် ရပ်တန့်သွားခဲ့သည်။ NLD ကိုယ်စားလှယ်များက ညီလာခံစည်းမျဉ်းများ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဒီမိုကရေစီအခြေခံမူများအပေါ် အခြေခံပြောင်းလဲပစ်ရန် တောင်းဆိုခဲ့သဖြင့် ၎င်းတို့ကို နှုတ်ထွက်စေခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ညီလာခံ လုပ်ငန်းစဉ်ကို စစ်အစိုးရက ချုပ်ကိုင်ထားခြင်းနှင့်အတူ အမျိုးသားနိုင်ငံရေးတွင် စစ်တပ်၏ဦးဆောင်မှုအခန်းကို အခြေခံဥပဒေသစ်၏ အခြေခံမူတစ်ရပ်အဖြစ် ချမှတ် ခဲ့သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ပါလီမန်အမတ်နေရာ (၂၅)ရာခိုင်နှုန်းကို စစ်တပ်အရာရှိများ အတွက် သီးသန့်ဖယ်ထားကာ သမတရာထူးအတွက်လည်း စစ်ဘက်အတွေ့အကြုံ ရှိရန်နှင့် ကာကွယ်ရေး၊ ပြည်ထဲရေး၊ နယ်စပ်ဒေသရေးရာ ဝန်ကြီးနေရာများကို စစ် တပ်အရာရှိများအတွက်သီးသန့်ထားရန် သတ်မှတ်ထားခြင်းအားဖြင့် ဥပဒေပြု အာဏာနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို စစ်တပ်က လုံးဝချုပ်ကိုင်မည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် “လူမျိုးစုလူနည်းစုများကို ဗမာလူမျိုးလူများစုနှင့် တန်းတူအခွင့်အရေး များ ပေးရန် အာမခံမှု မရှိပေ။”

စစ်ခေါင်းဆောင်များသည် စစ်တပ်အလိုကျ အခြေခံဥပဒေ အကောင် အထည်ဖော်ရန်အတွက် အစီအစဉ်အတိုင်း ဆက်သွားဖို့ ပိုင်းဖြတ်ထားကြောင်း အထူးပြောစရာမလိုပေ။ စစ်အုပ်စုက တိုင်းပြည်အနှံ့ လူထုစုဝေးပွဲများ စီစဉ်ကာ လူထုထောက်ခံမှုရအောင်၊ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ အထူးသဖြင့် တရုတ်ပြည်နှင့် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက လမ်းပြမြေပုံအတွက် ထောက်ခံမှုရအောင် ကြိုးပမ်း ခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၊ NLD နှင့် လူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များ၏ သဘောတူညီမှု၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု မရှိလျှင် အမျိုးသားညီလာခံကိုလည်းကောင်း၊ ညီလာခံ၏ရလဒ်များကိုလည်းကောင်း တရားဝင်မှုရှိမရှိ မေးခွန်းထုတ်စရာ ဖြစ်လိမ့် မည်။ သို့ဖြင့် ဤမေးခွန်းသည် စစ်အစိုးရနှင့် ၎င်း၏ ရည်မှန်းချက်ကြီးမားသော စီမံချက်အပေါ် အဓိက အကျပ်ဆိုက်စေပါလိမ့်မည်။

လေ့လာဆန်းစစ်သူတဦးက “စစ်အစိုးရက ဒီမိုကရေစီလိုလားသည့်အဖွဲ့များ၊ အထူးသဖြင့် NLD ကို ၎င်း၏လမ်းပြမြေပုံမှ ဘေးဖယ်ထုတ်နေပုံပေါက်နေသဖြင့် လူမျိုးစုအဖွဲ့များသည် အခြားရွေးစရာ တရားဝင်မှုရင်းမြစ် ဖြစ်လာလိမ့်မည်” ဟု ယူဆသည်။ ထို့ကြောင့် လူမျိုးစုအဖွဲ့အားလုံး ညီလာခံတွင်ပါဝင်ပြီး ၎င်း၏ လမ်းပြမြေပုံကို သဘောတူစေဖို့ အစိုးရက အထူးလိုလားစိတ်သန်နေသည်။

လက်ရှိစေ့စပ်ဆွေးနွေးရေးဖြစ်စဉ်

ညီလာခံကို အားလုံးပါဝင်သည့် သဏ္ဍာန်ပေါ်လွင်စေရန်နှင့် ၇-ဆင့်လမ်းပြမြေပုံကို ဒီမိုကရေစီအပြောင်းအလဲဆီ ဦးတည်သည့် လျော်ကန်သောနိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်အဖြစ် ပြနိုင်ရန်အတွက် နအဖက လူမျိုးစုအဖွဲ့များကို လမ်းပြမြေပုံလုပ်ငန်းစဉ်ထဲ ပါဝင်ရန် နားချစည်းရုံးခဲ့သည်။ တချိန်တည်းတွင် စစ်အစိုးရက အပစ်မရပ်သော အဖွဲ့များ၊ အထူးသဖြင့် KNU ကိုလည်း အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီး အမျိုးသားညီလာခံထဲ ပါဝင်ရန် ဖိအားပေးခဲ့သည်။

တပြိုင်နက်တည်းတွင် ထိုင်းစစ်ဘက်အရာရှိများက KNU ခေါင်းဆောင်များကို နအဖနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအတွက် စေ့စပ်ဆွေးနွေးရန် ဖျောင်းဖျဲခဲ့သည်ဟု သတင်းများအရ သိရသည်။ လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း မြန်မာအစိုးရနှင့် ထိုင်းအစိုးရကြား စီးပွားရေးအဆက်အသွယ်များ ကြီးထွားလာခြင်းက KNU နယ်မြေကို ကြားခံဒေသအဖြစ် အသုံးပြုသည့် ထိုင်းလုံခြုံရေးပေါ်လစီကို ပြောင်းလဲစေခဲ့သည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပဋိပက္ခများဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေခြင်းနှင့် KNU ၏ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးတို့သည် ထိုင်းနိုင်ငံအတွက် ဒုက္ခသည်များ လက်ခံရသည့် အကြောင်းတရားများဖြစ်သည်ဟု ထိုင်းပေါ်လစီချမှတ်သူများက ယူဆသည်။ မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း ထိုင်းအာဏာပိုင်များသည် KNU အခြေခံစခန်းများသို့ ထောက်ပံ့ရေးလမ်းကြောင်းများကို ပိတ်ပစ်ခြင်း၊ နယ်စပ်တလျှောက် KNU ခေါင်းဆောင်များ၏လှုပ်ရှားမှုများအပေါ် ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများ ချမှတ်ခြင်းတို့ဖြင့် KNU ကို နအဖနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲစေရန် တွန်းခဲ့သည်။

စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုလုပ်နေစဉ် ၂၀၀၄ ခုနှစ်ဇန်နဝါရီလမှစ၍ နှစ်ဖက်လုံးက ယာယီအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို သဘောတူခဲ့သည်။ သို့သော် KNU ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်ပိုင်းအဆိုအရ ၎င်းတို့သည် တရားဝင်သဘောတူညီချက် လက်မှတ်ရေးထိုးရန် ကျန်နေသေးပြီး အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ဆိုသည်မှာ “KNU အနေဖြင့် စစ်အစိုးရ၏ ၇ ချက် လမ်းပြမြေပုံကို ထောက်ခံခြင်း (သို့မဟုတ်) အမျိုးသားညီလာခံကို KNU တက်ရောက်ခြင်း” ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်မည် မဟုတ်ဟု ဆိုသည်။

မကြာသေးမီက ဆွေးနွေးပွဲများတွင် နအဖက အစိုးရတပ်များနှင့် အရပ်သားများအနေဖြင့် နယ်မြေပိုင်းခြားမှုကို ကောင်းကောင်းသိရှိနိုင်ရန် KNU က ဗဟိုဌာနချုပ်နှင့် တပ်ရင်းရုံးများ၊ တပ်စခန်းနေရာများကို မြေပုံပေါ်တင်ပေးဖို့လိုကြောင်း အဆိုပြုခဲ့သည်။ ထိုမျှမက ဘက်နှစ်ဖက်သည် မည်သို့မျှ စာဖြင့်ရေးသား၊ လက်မှတ်ထိုးထားခြင်း မရှိဘဲနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိကြောင်း တရားဝင်ကြေညာရေးကို KNU က သဘောတူရန်လည်း နအဖက တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ အတုနဲ့အပြန်အနေဖြင့် နအဖက KNU ကို ဖွံ့ဖြိုးရေးအကူအညီ၊ ဒုက္ခသည်များပြန်လည်နေရာချထားရေး အထောက်အပံ့နှင့် စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများ ပေးမည်ဟု ကမ်းလှမ်းခဲ့သည်။

သို့သော်လည်း KNU က ဤဆွေးနွေးပွဲများကို နိုင်ငံရေးဖြေရှင်းရေး အတွက် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရေးအဆင့်အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ၎င်းက နှစ်ဖက်တပ်များဆုတ်ရေးနှင့် လက်မှတ်ထိုးထားသည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ကို ပထမအဆင့်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် အစိုးရ၏ စစ်ဆင်ရေးတပ်များ ပြန်လည်နေရာချထားရေး၊ KNU နယ်မြေသတ်မှတ်ပိုင်းခြားရေးနှင့် ဒုက္ခသည် (၂၅၀,၀၀၀) လုံခြုံစိတ်ချစွာဖြင့် နေရပ်ပြန်နိုင်ရေး ဆက်လက်ဆွေးနွေးရန် ပြန်လည်အဆိုပြုခဲ့သည်။

အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူပြီးနောက် အစိုးရကရော KNU ကပါ မိမိတို့တပ်များကို စစ်ဆင်ရေးများ ရပ်ဆိုင်းရန် အမိန့်ပေးခဲ့သည်ဟု သတင်းများက ဆိုသည်။ သို့ရာတွင် စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုလုပ်နေစဉ်ကာလအတွင်းမှာပင် နှစ်ဖက်အကြား တိုက်ပွဲများဖြစ်ခဲ့ကြောင်း သတင်းထွက်ခဲ့သည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ် လူ့အခွင့်အရေးစောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာတွင် “၂၀၀၅ ခုနှစ်ဦးပိုင်းလများ၌ KNU

၏ တပ်ဖြစ်သော ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် KNLA အပေါ် အစိုးရတပ်များ၏စစ်ဆင်ရေးများက ထိုင်းနယ်စပ်တလျှောက်ရှိ ဆင်းရဲသောကျေးရွာ များမှ အရပ်သားများကို အများအပြား သေကြေဒဏ်ရာရစေခဲ့သည်။ အရပ်သား အမြောက်အမြားသည်လည်း ပြည်တွင်း၌ တိမ်းရှောင်ပုန်းအောင်းရ (သို့မဟုတ်) ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ရ ဖြစ်ကြရသည်။ ဥပမာပြောရလျှင် ၂၀၀၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလနှင့် ၂၀၀၅ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီလအကြား ကရင်နီပြည်နယ်နှင့် နယ်ချင်း စပ်နေသော ကရင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း တောင်ဂူခရိုင်နှင့် အနောက်မြောက်ပိုင်း ညောင်လေးပင်ခရိုင်တို့တွင် တပ်မတော်ထိုးစစ်ကြီးများကြောင့် အနည်းဆုံး အရပ် သား ၉၀၀၀ အိုးပစ်ဒီပစ်ဖြစ်ခဲ့ရသည်” ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ဤကဲ့သို့ ယုံကြည်လေးစားရသည့် အစီရင်ခံစာက နအဖတပ်များသည် ကရင်နယ်မြေများတွင် အရပ်သားများအပေါ် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ဆက်လက်ကျူးလွန်နေကြောင်းနှင့် ကရင်ဒုက္ခသည်များ ထပ်မံ၍ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် ထွက်ပြေးနေကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

၂၀၀၄ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ၌ မော်လမြိုင်တွင် ဆက်လက်ဆွေးနွေးခဲ့ပြီး နောက် ဖေဖော်ဝါရီလ၌ပင် KNU တပ်များက အစိုးရတပ်စခန်းတခုကို တိုက်ခိုက် ခဲ့သည့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကြောင့် နောက်ထပ်ဆွေးနွေးပွဲတကြော့ လုပ်ရန်မှာ နှောင့်နှေး သွားရသည်။ KNU က သိမ်းပိုက်ရမိသော လက်နက်များနှင့် ဆက်သွယ်ရေးစက်များ ပြန်ပေးခဲ့သော်လည်း နအဖအတွက်မူ ဆွေးနွေးပွဲများ ထပ်မံရွှေ့ဆိုင်းရေးအတွက် အကြောင်းပြချက် ဖြစ်သွားခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ၂၀၀၄ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ၌ နှစ်ဖက်စလုံးက ဆွေးနွေးပွဲများ ပြန်စရန် သဘောတူခဲ့သော်လည်း စစ်အစိုးရအတွင်း ၌ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးမဟာဗျူဟာ၏ တဦးတည်းသောပိသုကာဖြစ်သူ ထိုစဉ်က ဝန်ကြီးချုပ်ခင်ညွန့် အဖြုတ်ခံရသည့် အတွင်းပိုင်းအာဏာလုပွဲကြောင့် KNU ကိုယ် စားလှယ်အဖွဲ့မှာ ဆွေးနွေးမှု မလုပ်ရဘဲ နယ်စပ်သို့ပြန်လာခဲ့ရသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ လူမျိုးစုအဖွဲ့များနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များကို နအဖက ဖောက်ဖျက်ဖို့ကြိုးစားခဲ့သဖြင့် ယင်းသဘောတူညီချက်များ ဂယိမ်းဂယိုင်ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ် နှစ်လယ်တွင် ဤအပစ်အခတ်ရပ်စဲမှုများ၏ အလားအလာမှာ ပို၍

မရေမရာ ဖြစ်လာပုံရသည်။ ထို့အတူ နအဖနှင့် KNU အကြား စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှု၏ အနာဂတ်မှာလည်း မေးခွန်းထုတ်စရာ ဖြစ်လာသည်။

ထိုသို့ စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုဖြစ်စဉ် ဆက်လှမ်းရန် မရေမရာဖြစ်နေသည့် အခြေအနေမျိုး၌ ၂၀၀၅ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၀၆ ခုနှစ်ဦးပိုင်းတွင် ရန်ကုန်၊ မန္တလေးနှင့် အခြားမြို့ကြီးများတွင် ဗုံးကွဲမှုတစ်ကြိမ် ဖြစ်ခဲ့ခြင်းကလည်း နအဖနှင့် KNU ကြား ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရေးဖြစ်စဉ်ကို နှောင့်ယှက်ခဲ့သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အစိုးရက KNU ကို ဗုံးကွဲမှုများအတွက် တာဝန်ရှိသော အခြားလက်နက်ကိုင်လူမျိုးစုအဖွဲ့များ၊ ပြည်ပရောက်အတိုက်အခံအဖွဲ့များနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်သည်ဟု စွပ်စွဲခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် KNU အပါအဝင် ၎င်းအဖွဲ့များကို “တည်ငြိမ်မှုနှင့်အေးချမ်းမှု” ပျက်ပြားစေရန် ကြိုးစားနေသည့် “အကြမ်းဖက်သမားများ” အဖြစ် ကင်ပွန်းတပ်ခဲ့သည်။ KNU က နအဖ၏ စွပ်စွဲချက်အားလုံးကို ငြင်းဆိုခဲ့သည်။ သို့သော် လေ့လာသူအချို့ကမူ ဤဗုံးကွဲမှုများသည် စစ်အစိုးရတွင်းပဋိပက္ခများ သို့မဟုတ် “၎င်းတို့၏ အကြီးအကျယ် လုံခြုံရေးဆောင်ရွက်မှု သင့်တော်မှန်ကန်ကြောင်းပြရန်နှင့် ပြည်တွင်း လုံခြုံရေးသည် ထိပ်တန်းဦးစားပေးပြဿနာဖြစ်နေသေးသည်ဟု အကြောင်းပြကာ အနောက်နိုင်ငံတို့၏ ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး တောင်းဆိုချက်များကို တန်ပြန်ရန်” စစ်အစိုးရကိုယ်တိုင်ဖောက်ခွဲမှု၊ ရလဒ်များဖြစ်ကောင်းဖြစ်မည်ဟု ယူဆကြသည်။

လတ်တလောတွင် ၂၀၀၆ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီလမှစသည့် တိုက်ခိုက်မှုများ၏ နောက်ဆုံးဖြစ်ထွန်းမှုအတွက် တဖက်ကိုတဖက် အပြစ်ဖို့ရင်း တင်းမာမှုများ တိုးမြှင့်လာခဲ့သည်။ KNU နှင့်ဆွေးနွေးပွဲ ပြန်လည်စတင်မည့်လက္ခဏာ မရှိသေးသော်လည်း KNU က ပြဿနာများကို နိုင်ငံရေးနည်းအရ ဖြေရှင်းရန်ဆန္ဒရှိမှုကို ၂၀၀၆ ခုနှစ် မေလ (၁၇)ရက်တွင် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ပြီး နအဖကို ဆွေးနွေးရန် ပန်ကြားခဲ့သည်။ “နအဖစစ်အစိုးရသည် ၎င်း၏ လက်ရှိစစ်ဆင်ရေးများ ချက်ချင်းရပ်စဲပြီး စစ်ဆင်နေသော တပ်များ ရပ်သိမ်းရန်၊ KNU နှင့် ဆွေးနွေးပွဲများ အလေးအနက်ပြုလုပ်ရန်၊ အပြုတ်တိုက်ရေးပေါ်လစီကို စွန့်လွှတ်ရန်နှင့် တိုင်းပြည်၏ပြဿနာများကို နိုင်ငံရေးနည်းအရဖြေရှင်းရန် KNU က တည်ကြည်လေးနက်စွာ တောင်းဆိုသည်” ဟု ကြေညာချက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။

အကယ်၍ စေ့စပ်ဆွေးနွေးရေးဖြစ်စဉ် ပြန်လည်စတင်ပါကလည်း စစ်ရပ်စဲမှု ဖောက်ဖျက်ခြင်းများအား စောင့်ကြည့်လေ့လာနိုင်မည့်ယန္တရားတစ်ခု ထူထောင်နိုင် ရန်နှင့် သိန်းနှင့်ချီသည့် ပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည်များအရေး ဆုံးဖြတ်ရန် ဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စများ အများအပြား ရှိလိမ့်မည်။ ထို့အပြင် ကရင်ကျေးရွာများ၌ စစ်အစိုးရက ရက်စက်ယုတ်မာမှုများ ဆက်လက်ပြုလုပ်နေမှု၊ နယ်စပ်တလျှောက်မှ ကရင်ဒုက္ခသည်များ၏ဒုက္ခနှင့် တိုင်းပြည်တဝှမ်းရှိ အကျဉ်းထောင်များမှ ကရင်နိုင်ငံ ရေးအကျဉ်းသားများ၏ကံကြမ္မာ တို့ကိုလည်း ဖြေရှင်းရပါဦးမည်။

နိဂုံး

သဘောတရားအရပြောရလျှင် ပဋိပက္ခဖြေရှင်းရေးချဉ်းကပ်နည်းများသည် ပဋိပက္ခ၏အကြောင်းရင်းများ နောက်ကွယ်မှ အရင်းခံကျသည့် ကွဲလွဲချက်များ ပြဿနာကို ကိုင်တွယ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ လူမျိုးစုများ၏ အဓိက မကျေနပ်မှုမှာ နိုင်ငံရေးဆုံးဖြတ်ချက်ချရာ၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ မိမိတို့၏ လူမျိုးစုအမှတ်လက္ခဏာများ ထိန်းသိမ်းရာတွင်လည်းကောင်း တန်းတူ အခွင့်အလမ်းများ ကင်းမဲ့နေခြင်း ဖြစ်သည်။ ‘ရှားမင်း’ ဆွေးနွေးသကဲ့သို့ “အရင်းခံ နိုင်ငံရေးနှင့် လူမျိုးစုရေး မကျေနပ်ချက်များ မဖြေရှင်းဘဲရှိနေသရွေ့ မြန်မာနိုင်ငံသည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခသံသရာ အသစ်တဖန်လည်နိုင်စရာ ဖြစ်နေပါလိမ့်ဦးမည်။”

စစ်အစိုးရ၏ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးမဟာဗျူဟာသည် လူမျိုးစုပြဿနာများ အရေးကို ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်း မရှိပေ။ စစ်အစိုးရက ၎င်းတို့မှာ နိုင်ငံရေးကိစ္စများ စေ့စပ် ဆွေးနွေးနိုင်သည့်အခွင့်အာဏာ မရှိသော ကြားကာလအစိုးရဖြစ်သည် ဟုဆိုကာ နိုင်ငံရေးကိစ္စရပ်များဆွေးနွေးရန် ငြင်းဆန်နေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းတို့ စိတ်တိုင်းကျ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရရှိနိုင်ရန်အတွက် အမျိုးသားညီလာခံကျင်းပရေးဟူသော နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကိုမူ ကိုင်စွဲနေခဲ့သည်။ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ အာဏာချုပ်ကိုင် မှု ခိုင်မာစေရန်နှင့် ၎င်းတို့အုပ်စိုးမှုကို တရားဝင်စေရန်ဖြစ်သည်။ ထိုမျှသာမက နအဖသည် လူမျိုးစုနယ်မြေများအပေါ် စစ်မဟာဗျူဟာအရ ထိန်းချုပ်မှု တိုးမြှင့်စေ

မည့် အခြေခံအဆောက်အအုံစီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်နေလျက် တချိန်တည်းတွင် လူမျိုးစုအရပ်သားများအပေါ် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ဆက်လက်ကျူးလွန်နေသည်။

GNU နှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ အဆုံးသတ်ရန် စစ်အစိုးရ၌ နိုင်ငံရေးဆန္ဒ ရှိသည့်အထောက်အထား လုံးဝ မရှိပေ။ အစိုးရသည် အတိုက်အခံနှင့် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းမှ ဖိအား ကြီးကြီးမားမားရှိလာသည့်အခါမှသာ GNU နှင့် စေ့စပ် ဆွေးနွေးမှု လုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ GNU မှာ တော်လှန်ရေး ဆက်လက်ဆင်နွှဲနေသည့် အရေးပါဆုံး လူမျိုးစုအဖွဲ့ ဖြစ်သောကြောင့် နအဖက GNU နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက် ရယူကာ ၎င်း၏ရုပ်ပုံလွှာကို ပြောင်းပြန်လှန်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဝေဖန်သူတစ်ဦး ပြောသကဲ့သို့ “အကယ်၍ GNU ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်လျှင် စစ်အစိုးရအတွက် ထူးခြားအရေးပါသည့် ဝါဒဖြန့်အောင်ပွဲ ဖြစ်သွားပါလိမ့်မည်။” အတိုက်အခံအဖွဲ့များ၏ ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်မှုရှိနေသဖြင့် အမျိုးသားညီလာခံ၏ တရားဝင်မှု ညီလာခံရလဒ်များ၏ တရားဝင်မှုတို့မှာ ပြဿနာရှိနေသည်။ သို့ဖြစ်၍ GNU နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး၊ အမျိုးသားညီလာခံတွင် အဓိကလူမျိုးစုအဖွဲ့များ ပါဝင်ရေးမှာ နအဖနိုင်ငံရေးအစီအစဉ်အတွက် မဖြစ်မနေလိုအပ်နေသည်။

GNU အဖို့မူကား ၎င်းသည် စစ်ပမ်းနေခြင်း ဖြစ်နိုင်ကာ အပစ်အခတ်ရပ်စဲ ရေးအတွက်သာမက နိုင်ငံရေးဖြေရှင်းရေးအတွက်ပါ စေ့စပ်ဆွေးနွေးလိုမှုကို ပြသခဲ့ သည်။ သို့ရာတွင် ရှေ့ပိုင်း၌ပြောသကဲ့သို့ GNU သည် ၎င်း၏ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက် များဖြစ်သည့် ဖယ်ဒရယ်စနစ်အောက်၌ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်နိုင်သော ကရင်ပြည်နယ် တည်ထောင်ရေးနှင့် ၎င်း၏ လူမျိုးစုအမှတ်လက္ခဏာ အသိအမှတ်ပြုခံရရေးတို့ အတွက် မည်သည့်အာမခံချက်မှမရဘဲ နအဖ၏လမ်းပြမြေပုံကို လက်ခံမည်မဟုတ် သကဲ့သို့ လက်နက်များကိုလည်း စွန့်လွှတ်မည်မဟုတ်ပေ။

နအဖနှင့် GNU အကြား လက်ရှိစစ်ရေးထိတွေ့တိုက်ခိုက်မှုများ ဖြစ်ထွန်း ပေါ်ပေါက်နေမှုက လူကြီးလူကောင်းသဘောတူညီချက်ဖြစ်စေ၊ တရားဝင်လက်မှတ် ထိုးထားသည့် သဘောတူညီချက်ဖြစ်စေ သဘောတူထားသည့်အချက်များကို နှစ်ဖက်စလုံးက လေးစားလိုက်နာရန် ခိုင်မာသည့်ပိုင်းဖြတ်တာဝန်ယူမှုများ ရှိရန်

လိုအပ်ကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။ ထို့အပြင် နအဖ၌ ပဋိပက္ခ၏အကြောင်းရင်းခံများ ကို ကိုင်တွယ်ပြီး တိုင်းပြည်၏ ပကတိနိုင်ငံရေးအခြေအနေကို ဖြေရှင်းရန် နိုင်ငံရေး စိတ်ဆန္ဒလည်းမရှိ အလေးအနက်အားထုတ်မှုလည်းမရှိကြောင်း ပြနေသည်။ ထိုသို့ လုပ်ရမည့်အစား ၎င်း၏ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးမဟာဗျူဟာနှင့် နိုင်ငံရေးအစီအစဉ် အတိုင်းသာ ကျင့်သုံးနေသည်။

ဆယ်စုနှစ်များစွာ ချီခွဲပြိုဖြစ်သည့် ပဋိပက္ခကို အဆုံးသတ်ရေးအတွက် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပြီး ယင်းသို့ နိုင်ငံရေးအပေးအယူလုပ်နိုင်မည့် ပတ်ဝန်းကျင်ဖြစ်ပေါ်ရေးအတွက် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရာ၌ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး မှာ အခရာကျပါသည်။ သို့ရာတွင် နအဖနှင့် KNU အကြားပဋိပက္ခကို တိုင်းပြည်၏ လက်ရှိနိုင်ငံရေးအကျပ်အတည်းမှ ခွဲခြား၍ မရနိုင်။ တကယ်တမ်းပြောရလျှင် လူမျိုးစု လူနည်းစုတို့အတွက် နိုင်ငံရေးနေရာနှင့် ဒီမိုကရေစီအဆောက်အအုံများ ကင်းမဲ့နေခြင်းကြောင့် ဤပဋိပက္ခသည် အခြားပြဿနာအားလုံးနှင့် နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ထွေးယှက်ဆက်စပ်နေပါသည်။ အကယ်၍ နအဖနှင့် KNU အကြား နောက်ထပ်ဆွေးနွေးပွဲ တကြော့ အသစ်တဖန်ဖြစ်လာပါက ထို့ပြင် နောက်တဖန် ချိုးဖောက်ခြင်းလည်း မခံရပါက အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူညီချက် ရနိုင်ပါမည်။ သို့သော် ဤဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုသည် နိုင်ငံရေးအရ စေ့စပ်ဆွေးနွေးရေးအတွက် လမ်းဖွင့်ပေးနိုင် မပေးနိုင် မှာမူ မေးခွန်းထုတ်စရာ ဖြစ်နေပါသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနီးကပ်သမိုင်းကို လေ့လာကြည့်လျှင် အင်အားစုအားလုံး တန်းတူပြောဆိုခွင့်နှင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိသည့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးအတွက် ပြည့်စုံကျယ်ပြန့်သော လမ်းပြမြေပုံ မရှိသရွေ့ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် မလုံခြုံမှုများ ဆက်လက်တည်ရှိနေပါလိမ့်မည်။

ဇော်ဇော်ထွန်း သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုဖြစ်သော လူ့ဘောင်သစ် ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ၏ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီဝင်တဦးဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် မြန်မာနိုင်ငံဒီမိုကရေစီအင်အားစု FDB တွင် အတွင်းရေးမှူးအဖွဲ့ဝင်နှင့် နိုင်ငံခြားရေး ကော်မတီ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ်လည်း တာဝန် ထမ်းဆောင်လျက် ရှိသည်။

REFERENCES

- AFP News, "Myanmar leader holds historic peace talks with Karen rebels", 20 January 2004.
- AFP News, "KNU rebels conclude second round of peace talks with Myanmar junta" 26 February 2004.
- AFP News, "Deadly bomb blasts in Myanmar split in military: dissidents", 9 May 2005.
- AFP News, " Myanmar rebels make desperate call for ceasefire talks", 17 May 2006.
- AP News, "Myanmar dissidents deny role in bombing that killed at least 11, wounded 162", 9 May 2005.
- Aung Naing Oo, "KNU Ceasefire: A Bargaining Ideal?" *Mizzima News*, 11 December 2003. <<http://www.mizzima.com/archives/nf/2003/nf-11Dec03-ANO30.htm>>
- Aung Zaw and Moe Gyo (2000) "The New Face of the KNU", *Irrawaddy Magazine*, Vol.8. No.2, February 2000.
- Bangkok Post, 11 April 1995.
- Bangkok Post, 3 September 1995.
- Bangkok Post, 15 February 1996.
- Bangkok Post (Sunday Post Report), 17 March 1996.
- Bangkok Post (Perspective), 4 August 1996.
- Bangkok Post (Online), 27 May 2006, <http://www.bangkokpost.net/breaking_news/breakingnews.php?id=99467>
- BBC News, 23 January 2004, *Burma confirms KNU progress*. <<http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/2/hi/asia-pacific/3422767.stm>>
- BBC News, 4 February 2004, *Burmese Groups reject Roadmap*.
- BurmaNet News, 25 May 2006 <<http://www.burmanet.org/news/2006/05/25/irrawaddy-knu-prepared-to-fight-back-shahpaung/#more-4050>>
- Gravers, Mikael (1996) 'The Karen Making of a Nation', in Stein Tonnesson and Hans Antlöv (eds.) *Asian Forms of the Nation*, Surrey: Curzon Press Ltd, p. 263.
- Human Rights Watch, "Country Report (2005): Burma" <<http://hrw.org/reports/2005/burma0605/3.htm>>
- ICG (2000) *Burma/Myanmar: How Strong is the Military Regime?*, ICG Asia Report No.11, Bangkok/Brussels.
- ICG (2003) *Myanmar Backgrounder: Ethnic Minority Politics*, ICG Asia Report No.52, Bangkok/Brussels.
- Irrawaddy Online Edition, 8 March 2004, <<http://www.irrawaddy.org>>
- Jagan, Larry, "Analysis: Burma's Karen talk peace" *BBC Burma analyst*, 22 January 2004. <<http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/1/hi/world/asia-pacific/3419323.stm>>
- Jagan, Larry, *Truce with rebels would give Yangon junta a boost*, Inter Press Service in Asia Times Online, Jan 30, 2004. <http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/FA30Ae04.html>

- Khin Maung Win, Deputy Minister for Foreign Affairs of the Union of Myanmar, *Myanmar Roadmap to Democracy: The Way Forward*, A presentation at the "Seminar on Understanding Myanmar", Myanmar Institute of Strategic and International Studies, Yangon, 27-28 January 2004.
- Khin Maung Win, Executive Committee Member of the Burma Lawyers' Council, "Rival Constitution Writing Processes: A Problem in National Reconciliation in Burma", *Legal Issues on Burma Journal* No. 7, December 2000.
- KNU (1997) *Clarification of the KNU on the Talks between the SLORC and the KNU* (In Burmese), Published by the Karen Information Centre.
- KNU, *Press Release*, 17 May 2006.
- Kyaw Yin Hlaing (2004) Myanmar in 2003: Frustration and Despair? *Asian Survey*, Vol. XLIV, No. 1.
- Myanmar Mission in Geneva, 31 August 2003, *Speech by H.E General Khin Nyunt, Prime Minister of Union of Myanmar on the Developments and Progressive Changes in Myanmar Naing-ngan (30-8-2003)*. <<http://mission.itu.ch/MISSIONS/Myanmar/statemnt/PMSph300803.pdf>>
- NCGUB and NCUB, *Joint Policy Declaration of National Coalition Government of the Union of Burma (NCGUB) and National Council of the Union of Burma (NCUB)*, 30 October 2003.
- Network Media Group, *Interview with Mahn Sha Lah Phan, the General Secretary of the KNU*, 14 January 2004.
- New Light of Myanmar, *Prime Minister Gen. Khin Nyunt clarifies future policies and programmes of the state*, 31 August 2003.
- New Light of Myanmar, 6 April 2006.
- Rajah, Ananda (1992) "Contemporary developments in Kawthoolei: the Karen and conflict resolution in Burma", *The Thai-Yunnan Project Newsletter*, Vol.19, No.2. <<http://www.nectec.or.th/thai-yunnan/19.html>>
- Rajah, Ananda (2001) *Burma: Protracted Conflict, Governance and Non-Traditional Security Issues*, Working Paper No.14, Institute of Defence and Strategic Studies, Singapore.
- Reuters News, *Karen refugees on agenda in Myanmar peace talks*, 23 February 2004,
- Richardson Jr., John M. and Jianxin Wang (1993) "*Ethnic Peace Accords and Ethnic Conflict Resolution: A Survey*", in K.M. de Silva and S.W.R. de A Samarasinghe (eds.), *Peace Accords and Ethnic Conflict*, New York: St. Martin's Press. <<http://gurukul.american.edu/jrich/Richardson.peace.html>>
- Sherman, Jake (2003) "Burma: Lessons from the Cease-fires", in Karen Ballentine and Jake Sherman (eds.), *The Political Economy of Armed Conflict: Beyond Greed and Grievance*, London: Lynne Rienner.

- Silverstein, Josef (1977) *Burma: Military Rule and the Politics of Stagnation*, New York: Cornell University Press.
- South, Ashley (2003) *Roadmaps and Political Transition in Burma: the Need for Two-Way Traffic*, Burma On-line Library.
<http://www.ibiblio.org/obl/docs/Ashley-South_Political_Transition.htm>
- South China Morning Post, 13 December 2003, *Myanmar's democracy road map may sideline Suu Kyi*.
- SPDC, *The Press Conference (No 3/2006)*, 9 April 2006,
<<http://www.myanmar.com/press/2006/9-4a.html>>
- The Washington Times, *Is Rangoon's 'road map' a path to democracy?* 29 November 2003,
<<http://www.washtimes.com/world/20031128-090418-6798r.htm>>
- UN Wire, *Myanmar Military, Karen Rebel Group Agree On Cease-Fire*, 23 January 2004.
<http://www.unwire.org/UNWire/20040123/449_12393.asp>

ပြဿနာနိုင်ငံများတွင် အပြုသဘောအပြောင်းအလဲများ
လုပ်ဆောင်ခြင်း (သို့မဟုတ်)
မြန်မာနိုင်ငံအရေး ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအစိုးရပြုမှု (Global
Governance) က ဩဇာသက်ရောက်မှုရှိပါသလား

အောင်မိုးဇော်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ နာတာရှည်ရောဂါလက္ခဏာများက ဖော်ပြနေသည်မှာ ဆယ်စုနှစ်တချို့ကြာကာလအတွင်း ပြည်သူလူထုသည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအတွင်း အသက်ဆုံးရှုံးကြရခြင်း၊ အိုးအိမ်များ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအလုပ်အကိုင်များ စွန့်လွှတ်ကြရခြင်း နိုင်ငံရေးယုံကြည်ချက်များကြောင့် ထောင်သွင်းအကျဉ်းချခံရခြင်း၊ အမေဗလုပ်အားပေး စေခိုင်းခံရခြင်း၊ လူမျိုးစုလူနည်းစုဝင် အမျိုးသမီးများဆိုလျှင် စစ်တပ်၏ အမေဗပြုကျင့်မှုကိုခံရခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ တဖက်ကကြည့်လျှင် ဤကဲ့သို့ အလွန်ဆိုးဝါးသော နာတာရှည်လက္ခဏာများက နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း အနေဖြင့် ထိထိရောက်ရောက် တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း မရှိကြောင်းကိုလည်း ပြသနေပါသည်။

နိဒါန်း

ယခုအခါ နိုင်ငံများကို နိုင်ငံတကာအင်အားစုများက ယခင်ကထက်ပို၍ အဆမတန် ဩဇာသက်ရောက်လာပါသည်။ ‘ဝက်(စ်)ဖေးလီးယား’ (Westphalia System) စနစ်မှာ အကျဘက်ရောက်လာနေပြီ ဖြစ်သည်။ အပိတ်လူ့ဘောင်များ အများအပြားပင် တံခါးပွင့်လာကြသည်။ အသားရောင်ခွဲခြားရေးပေါ်လစီများမှာ ၁၉၈၀ လွန်နှစ်များကတည်းက ပြိုကျခဲ့ပြီး ဒီမိုကရေစီတန်ဖိုးစံများကို ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့် လက်ခံအသိအမှတ်ပြုလာကြသည်။ ဤဖြစ်စဉ်များ၌ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂနှင့် နိုင်ငံတကာအင်အားကြီးနိုင်ငံများက ဩဇာကြီးသောအခန်းကဏ္ဍများမှ ပါဝင်ခဲ့ကြ

မူရင်း
Aung Moe Zaw. "Making Positive Changes in Troubled Nations: Does Global Governance Matter in Burma?", *Journal of Democracy Exploration*, No. 2, June 2006. ကို အခြေခံပါသည်။

သည်။ သို့အတွက် ပြည်တွင်းပဋိပက္ခများရှိနေသည့် တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံများမှ နိုင်ငံရေးစနစ်များကို ပြောင်းလဲပစ်ရာ၌ နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း အထူးသဖြင့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏အခန်းကဏ္ဍကို လေ့လာဆန်းစစ်ရန် လိုအပ်လာသည်။

ဤစာတမ်းက အောက်ပါမေးခွန်းများကို တင်ပြပါမည်။

- အသားရောင်ခွဲခြားသည့် တောင်အာဖရိကအပါအဝင် လွတ်လပ်သည့် အမျိုးသားနိုင်ငံများအပေါ် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂက နိုင်ငံစုံဘက်ပေါင်းစုံ အရေးယူကိုင်တွယ်နိုင်ရန် ရှေ့ပြေးလိုအပ်ချက်များမှာ မည်သည်တို့နည်း။ ၎င်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ကျင့်သုံးနိုင်မည်လော။
- ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂနှင့် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းက မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် နိုင်ငံစုံဘက်ပေါင်းစုံ မလိုက်နာမနေရ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ အားကစားရေး ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ အဘယ့်ကြောင့် မကျင့်သုံးပါသနည်း။
- ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအနေဖြင့် အသားရောင်ခွဲခြားသော တောင်အာဖရိက နိုင်ငံအပေါ် ကျင့်သုံးခဲ့သည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် အဘယ့်ကြောင့် အစီအစဉ်တကျိုင်းဝန်းကိုင်တွယ်မှု မပြုသနည်း။

တောင်အာဖရိကသမတနိုင်ငံတွင် အပြုသဘောပြောင်းလဲရေး ဖော်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂက ၁၉၆၀ ခုနှစ်တွင် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းအခြေအနေအား နိုင်ငံတကာငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှု တစ်ခုအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည်။ မလိုက်နာမနေရ ဘက်ပေါင်းစုံပိတ်ဆို့မှုများကို ထောက်ခံခဲ့ပြီး ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် လူမှုရေးပိတ်ဆို့မှုများ ချမှတ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ၁၉၇၇ ခုနှစ်တွင် လုံခြုံရေးကောင်စီက မလိုက်နာမနေရ လက်နက်ပိတ်ပင်မှုကို ချမှတ်ခဲ့ပြီး အဆုံးတွင် တောင်အာဖရိကအင်အားစုများအကြား နိုင်ငံရေးလိပ်ခဲတင်းလင်းအနေအထားကို ကျော်လွှားနိုင်ရန် ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် ကြားဝင်ခဲ့သည်။ အသားရောင်ခွဲခြားရေးကာလတလျှောက်လုံးတွင် “နိုင်ငံတော်အထက်အစိုးရပြုမှု” (Supra-State Governance) က တောင်အာဖရိက၌ အပြောင်းအလဲများ ဖြစ်ပေါ်စေရန် အထူးဖိအားပေးခဲ့သည်။

တောင်အာဖရိက ဂိုဏ်းချုပ်ဘုန်းတော်ကြီး ဒက်စမွန်တူးတူးက “မြန်မာ နိုင်ငံသည် ဒုတိယတောင်အာဖရိကဖြစ်သည်” ဟု ပြောခဲ့သည်။ သို့သော် အထွေထွေ ညီလာခံနှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီက မြန်မာနိုင်ငံကို နိုင်ငံတကာလုံခြုံရေးအား ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ခုအဖြစ် အသိအမှတ်မပြုသေးသည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် မလိုက်နာမနေရ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ ချမှတ်ရန် စိတ်အားထက်သန်မှု မရှိသေးပေ။ သို့ဖြစ်၍ ယခုစာတမ်းက ဘက်ပေါင်းစုံအရေးယူမှုများအလားအလာ၊ အထူးသဖြင့် အသားရောင်ခွဲခြားသောတောင်အာဖရိကနိုင်ငံအပေါ် ကျင့်သုံးခဲ့သကဲ့သို့ မလိုက်နာမနေရ လက်နက်ပိတ်ပင်မှုနှင့် လူမှုရေး စီးပွားရေး ပိတ်ဆို့ဒဏ်ခတ်မှုများ အလားအလာကို လေ့လာစူးစမ်းထားပါသည်။

အသားရောင်ခွဲခြားသောတောင်အာဖရိကနိုင်ငံနှင့် စစ်တပ်အုပ်စိုးသည့် မြန်မာနိုင်ငံတို့ကို လေ့လာစူးစမ်းခြင်းအားဖြင့် ဤစာတမ်းက နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း၏ ကွဲပြားခြားနားသောတုန့်ပြန်မှုများ၊ အထူးသဖြင့် ကုလသမဂ္ဂ၏ထိရောက်မှုတို့ကို ဩဇာညောင်းစေသည့် အဓိကအချက်အလက်များမှာ အောက်ပါတို့ဖြစ်သည်ဟု ကောက်ချက်ချထားပါသည်။ (၁) အိမ်နီးချင်းတိုင်းပြည်များ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် ဒေသ၏ရပ်တည်ချက်သဘောထား။ (၂) ယင်းကာလတစ်ခု၌ အဆိုပါ တိုင်းပြည်၏ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးအတွင်း မဟာဗျူဟာအနေအထား။ (၃) နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း၏ရပ်တည်ချက်၊ အထူးသဖြင့် အဆိုပါနိုင်ငံများအပေါ် အင်အားကြီး အနောက်နိုင်ငံများ၏ ထောက်ခံမှု သို့မဟုတ် ဆန့်ကျင်မှုတို့ဖြစ်သည်။ ထိုမျှသာမကဘဲ ပြည်တွင်းလှုပ်ရှားမှုများ၊ နိုင်ငံတကာမှသွေးစည်းရေးလှုပ်ရှားမှုများနှင့် နိုင်ငံတကာအစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ စသည်တို့ကလည်း ကုလသမဂ္ဂ၏ တုန့်ပြန်မှုကို အားကောင်းစေသည့်ကဏ္ဍမှ ပါဝင်နိုင်သည်။

ဤအချက်များ တင်ပြနိုင်ရန် စာတမ်းကို အခန်းသုံးခန်း ခွဲထားပါသည်။ ပထမအခန်းက ကျွန်းနိုင်ငံများတွင် ကုလသမဂ္ဂက မည်သို့ကြားဝင်စွက်ဖက်ခဲ့ပုံ၊ အထူးသဖြင့် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံတွင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂက မည်ကဲ့သို့ အပြုသဘော အပြောင်းအလဲဖြစ်စေခဲ့ပုံကို လေ့လာထားသည်။ ဒုတိယအခန်းတွင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂနှင့် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း၏ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် တုန့်ပြန်ချက်

များကို ဖော်ပြထားသည်။ တတိယအခန်းတွင် ဤသင်ခန်းစာများမှနေ၍ မြန်မာ နိုင်ငံအတွက် နိုင်ငံတကာမှ သင့်တော်သည့် အစီအစဉ်တကျ ဝိုင်းဝန်းကိုင်တွယ်ရေး အတွက် စူးစမ်းထားပါသည်။

အခန်း (၁)

ပြည်တွင်းပဋိပက္ခများနှင့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏အခန်းကဏ္ဍ

(က) ပြည်တွင်းပဋိပက္ခများနှင့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ

“နိုင်ငံတော်အထက်အစိုးရပြုမှု”(Supra-State Governance) သည် ၁၉၉၀ လွန်နှစ်များ၌ လူသားချင်းစာနာရေးစွက်ဖက်မှုအပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးနယ်ပယ် အတွင်း၌ အဓိကဇာတ်ဆောင်တစ်ဦးဖြစ်လာခဲ့သည်။ အားနည်းသည့်အမျိုးသား နိုင်ငံများကို အားကောင်းစေရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးပြန်လည်ထူထောင်ရေး သို့မဟုတ် ဒီမိုကရေစီအဆောက်အအုံများတည်ဆောက်ရေးတို့တွင် နိုင်ငံတော်အချုပ်အခြာ အာဏာနှင့်ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း၏ သင့်လျော်သည့် အခန်းကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်၍လည်းကောင်း အငြင်းပွားမှုများ ဆက်လက်ရှိနေသေး သော်လည်း စစ်အေးလွန်ခေတ်ကမ္ဘာကြီးတွင် လူသားချင်းစာနာရေးစွက်ဖက်မှု လမ်းကြောင်းသည် ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်တစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ယခုအခါ နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းက ပြည်တွင်းပဋိပက္ခများနှင့် လူမျိုးတုံးသတ်ပွဲ၊ အစီအစဉ်တကျ အဓမ္မပြုကျင့်ခြင်း၊ အဓမ္မလုပ်အားပေးခိုင်းစေခြင်း၊ အသက်အန္တရာယ်ပေးရောဂါ ကြီးများနှင့် အတင်းအကြပ်နေရပ်ရွှေ့ပြောင်းမှုများအပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို နိုင်ငံတကာငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးအား ခြိမ်းခြောက်မှုများအဖြစ် မှတ်ယူထားသည်။ ယခင်က သာမန်မတရားရက်စက်မှုများအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြ သည်များကို ယခင်ခေတ်ကာလများ၌ မရှိခဲ့သည့်နည်းလမ်းများဖြင့် နိုင်ငံတကာ ငြိမ်းချမ်းရေးအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုအဖြစ် ယခုအခါ မှတ်ယူလာကြသည်။ တချိန်တည်း တွင် ယခုအခါ၌ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများသည် တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ စစ်ဖြစ်ရန် ခဲယဉ်း လှသည်ဟုလည်း ယေဘုယျလက်ခံလာခဲ့ကြသည်။ ဤအချက်ကို ‘အိမာနျူယယ်လ်

ကန့်'က ဟောကိန်းထုတ်ထားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ သမတနိုင်ငံများသည် အခြား သမတနိုင်ငံများနှင့် “ထာဝရငြိမ်းချမ်းရေး” (Perpetual Peace)ကို ခံစားရလိမ့်မည် ဟု ၎င်းက ယုံကြည်ခဲ့သည်။ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများအကြား စစ်မက်ကင်းဝေးခြင်းကို “ဒီမိုကရေစီငြိမ်းချမ်းရေး” (Democratic Peace)ဟုခေါ်ကြပြီး နိုင်ငံတကာငြိမ်းချမ်းရေး ပြန့်နှံ့စေရေး အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းမှာ ဒီမိုကရေစီပြန့်ပွားရေးကို အားပေးရန် ဖြစ်သည်ဟူသော အယူအဆ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

၁၉၉၀ ခုနှစ်များတွင် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် လူသားချင်းစာနာရေး စဉ်းစားချက်များနာမည်ခံ၍ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ရေး ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက်ပြုမှု အများဆုံးကို ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီက ချမှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ လုံခြုံရေးကောင်စီသည် ပြဿနာနိုင်ငံများ၏ ပြည်တွင်းပဋိပက္ခဖြေရှင်းရေးရည်မှန်းချက်အား ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ အရေးကြီးဆုံးယန္တရားဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂပဋိညာဉ်စာတမ်း၏ အခန်း(၅) ပုဒ်မ(၂၄)(၂၅)နှင့်(၂၆)အရ နိုင်ငံတကာ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်အတွက် လုံခြုံရေးကောင်စီသည် ၎င်း၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်သော အခွင့်အာဏာနှင့် တာဝန်ရှိသည်။ လုံခြုံရေးကောင်စီသည် ပြည်တွင်းပဋိပက္ခများဖြေရှင်းရန် “ပိတ်ဆို့အရေးယူရေးလက်နက်၊ ကြားဝင်စေ့စပ်ရေးလက်နက်များ” နှင့် “စစ်ရေးအရ”အင်အားကိုပင် သုံးစွဲနိုင်သည်။ ပဋိညာဉ်စာတမ်း အခန်း(၇) ပုဒ်မ(၃၉)က “လုံခြုံရေးကောင်စီသည် မည်သို့ ငြိမ်းချမ်းရေးအပေါ်ခြိမ်းချောက်မှု၊ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုချိုးဖျက်မှု သို့မဟုတ် ကျူးကျော်ရေးလုပ်ရပ် ဖြစ်မဖြစ်ကို ဆုံးဖြတ်ရမည်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတကာငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေး ထိန်းသိမ်းရန် သို့မဟုတ် ပြန်လည်ထူထောင်ရန် အကြံပြုတိုက်တွန်းချက် သို့မဟုတ် ပုဒ်မ(၄၁)နှင့် (၄၂)တို့အရ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ဆုံးဖြတ်ရမည်” ဟု ဖော်ပြထားသည်။

အခန်း(၇)အရ တရားဝင်အခွင့်အာဏာရှိသည့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂသည် ဘာလင်တံတိုင်းပြိုကျပြီးချိန်မှစ၍ လွတ်လပ်သည့်နိုင်ငံအများအပြားတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခဲ့သည်။ ဤဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုများက အမျိုးသားအချုပ်အခြာအာဏာပိုင်မှု အခြေခံမူအား ထိခိုက်ခံပြီး ပဋိပက္ခဖြေရှင်းရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးပေါ်ဆောင်ရေး

ဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့လမ်းကြောင်းကို ပုံသွင်းခဲ့သည်။ ဟေတီနှင့် ဆီယာရာလီယွန်နိုင်ငံ များတွင် ဒီမိုကရေစီမကျသည့်အစိုးရများကို အတင်းအကြပ်ဖြုတ်ချပြီး အစိုးရသစ် တင်ရန် ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီ၏ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုများက နိုင်ငံတကာ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်လုံခြုံရေးအား ခြိမ်းခြောက်မှုအဖြစ်သတ်မှတ်ခံရသည့် ဒီမိုကရေစီ ကမောက်ကမဖြစ်သော နိုင်ငံများကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ရေးတွင် လုံခြုံရေးကောင်စီ က အဆုံးအဖြတ်ဖြစ်နေခြင်းကို ပြသနေသည်။ ဟေတီနိုင်ငံကိစ္စတွင် ခြိမ်းခြောက်မှု အဖြစ်ယူဆချက်မှာ အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် အခြားပတ်ဝန်းကျင်နိုင်ငံများသို့ ဒုက္ခ သည်များ အကြီးအကျယ်ဝင်ရောက်လာခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ဆီယာရာလီယွန်းနိုင်ငံတွင်မူ အိမ်နီးချင်းတိုင်းပြည်များ၌ သိသိသာသာမငြိမ်သက်မှုဖြစ်စေခြင်းကို ခြိမ်းခြောက်မှု အဖြစ် ယူဆသတ်မှတ်ခဲ့သည်။ အီရတ်နိုင်ငံမှကားလူမျိုးများအား ကာကွယ်စောင့် ရှောက်ရေးကိစ္စ၌ ဟူစိန်အစိုးရ၏ ကိုယ်ပိုင်နိုင်ငံနယ်နိမိတ်အတွင်း ပြည်သူတို့အား စနစ်တကျ နှိပ်စက်သတ်ဖြတ်ရန် ကြိုးပမ်းချက်များနှင့် ယင်း၏နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာနယ်နိမိတ်များဆီသို့ ဒုက္ခသည်များအကြီးအကျယ် ထွက်ပြေး ကျော်ဖြတ်လာခြင်းများမှာ နိုင်ငံတကာဝင်ရောက်စွက်ဖက်ရေးအတွက် ရှင်းရှင်း လင်းလင်း ထောက်ခံပေးခဲ့သည့်အချက်များ ဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း ယင်းသို့သော ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုများကို နေရာတကာ ကျင့်သုံးခြင်းမပြုခဲ့ဘဲ အချုပ်အခြာအာဏာကိစ္စ ဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုများလည်း ရှိနေ ဆဲ ဖြစ်သည်။ ယနေ့အငြင်းအခုံများက နောက်ဆုံးပေါ် အချုပ်အခြာအာဏာ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက် (သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံသားများကို သင့်တော်လျောက်ပတ်စွာ ကိုင် တွယ်ဆက်ဆံမှုအပေါ်မူတည်၍ ဝင်ရောက်မစွက်ဖက်ရေး)ကို အချုပ်အခြာအာဏာ မှုဟောင်း (အခြားနိုင်ငံတို့၏ပြည်တွင်းရေး၌ ဝင်ရောက်မစွက်ဖက်ရေး) က ကျော် လွန်လွှမ်းမိုးခြင်း ရှိမရှိကို အဓိကထား ငြင်းခုံနေကြသည်။ ချက်နိုင်ငံ သမတဟောင်း ‘ဗားကလပ်ဟာဗယ်လ်’နှင့် ကိပ်တောင်းမြို့ ဂိုဏ်းချုပ်ဘုန်းတော်ကြီး ‘ဒက်စ်မွန် တူးတူး’တို့က တာဝန်ပေးပြုစုခိုင်းခဲ့သည့် “ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက်အန္တရာယ် (၁) ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီက မြန်မာနိုင်ငံအား အရေးယူရန်တောင်းဆိုချက်” ဟူသည့်အစီရင်ခံစာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပဋိညာဉ် အမြောက်

အမြားကို ချိုးဖောက်ခဲ့ပြီး ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ရေးအတွက် စံနှုန်းအားလုံးနီးပါး ပြည့်မီ
နေသည့် နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု အဆိုပြုထားသည်။ လုံခြုံရေးကောင်စီ၌ ပထမဆုံး
အကြိမ် မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်းဆွေးနွေးမှုအဖြစ် ၂၀၀၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၁၆)ရက်
နေ့၌ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်၍ အလွတ်သဘောရှင်းလင်းချပြမှုပြုခြင်း၊ ၂၀၀၆ ခုနှစ်
စက်တင်ဘာလတွင် တရားဝင်အစီအစဉ်တွင် ထည့်သွင်းနိုင်ခဲ့ခြင်းနှင့် ၂၀၀၇ ခုနှစ်
ဇန်နဝါရီလတွင် အရေးယူမှုမပါသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သော်လည်း နိုင်ငံ
တကာအသိုင်းအဝိုင်းတစ်ခုလုံးအနေဖြင့် အရေးယူကိုင်တွယ်ရေးကိစ္စကို နှုတ်ဆွဲနေ
ဆဲဖြစ်သည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်မူကြမ်းအား ဦးဆောင်တင်သွင်းသော နိုင်ငံကြီးများသည်
အရေးယူရန်မဟုတ်သော ဆုံးဖြတ်ချက်မူကြမ်းဖြင့် လုံခြုံရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ
များအား ဆွဲဆောင်စည်းရုံးခဲ့ရသည်။ ၎င်းမူကြမ်းသည်ပင်လျှင် ရုရှားနှင့် တရုတ်နိုင်ငံ
တို့၏ နှစ်ထပ်ကွမ်းဗီတိုဖြင့် ထိရောက်စွာ ပယ်ချခြင်းခံခဲ့ရသည်။ တောင်အာဖရိက
နိုင်ငံအနေဖြင့် မြန်မာ့အရေး၌ ရုရှား တရုတ်တို့နှင့် ပူးပေါင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊
အာဆီယံအသင်းဝင် အင်ဒိုနီးရှား၏ မဲမပေးဘဲနေခဲ့ခြင်းသည်လည်းကောင်း အမေရိ
ကန်ဆန့်ကျင်ရေးတိမ်းညွတ်နေသော ယနေ့ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်းတွင် မြန်မာ့အရေး
သည် မြေဇာပင် ဖြစ်နေပြီလောဟု စဉ်းစားစရာဖြစ်နေပေသည်။ ထို့အပြင် ရွေး
ကောက်ခံရခြင်းမရှိ၊ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်လွန်းပြီး အဓမ္မလုပ်အားပေးခိုင်းစေခြင်း၊ အဓမ္မ
ပြုကျင့်မှုနှင့် အတင်းအကြပ်ရွှေ့ပြောင်းပစ်ရေးပေါ်လစီများ၏ လက်သည်ဖြစ်သော်
လည်း စစ်အစိုးရသည် ရေးရိုးစဉ်လာ အချုပ်အခြာအာဏာမူ၏ နောက်ကွယ်တွင်
ပုန်းလျှိုးနေနိုင်ဆဲဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ဖြစ်ရပ်မျိုးတွင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုသည်
အဖွဲ့ဝင် အင်အားကြီးနိုင်ငံများ၏ စွမ်းဆောင်မှုအပေါ် အဓိကအမှီပြုနေသည်မှာ
ထင်ရှားလာသည်။ အခြားတဖက်တွင် တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံများနှင့် မြန်မာ့အိမ်နီးချင်း
နိုင်ငံများ၏ သဘောထားရပ်တည်မှုများသည်လည်း အရေးကြီး၍ လာပေသည်။
ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂက အတည်ပြုချမှတ်ခဲ့သည့် ၁၉၉၀ ခုနှစ်များက ဝင်ရောက်စွက်
ဖက်မှု အများစုမှာ ဥရောပတိုက်သားတို့၏ သဘောတူညီမှု၊ တရုတ်နိုင်ငံကဲ့သို့
မြောက်ပိုင်းသားမဟုတ်သည့် ဗီတိုပိုင်ရှင်တို့ မျက်စိမှိတ်ထားမှုနှင့် အမေရိကန်

ပြည်ထောင်စု၏ အလိုဆန္ဒကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရသည်။ ခြွင်းချက်မှာ ဗြိတိန်နိုင်ငံက ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုခဲ့သော ဆီယာရာလီယွန်းအရေးဖြစ်သည်။ ထိုအင်အားကြီး နိုင်ငံများ သဘောထားကွဲပြားနေသည့်အခါ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအစိုးရပြုမှု၏ ထိရောက်မှု အများကြီးလျော့ပါးသွားသည်မှာလည်း သိသာထင်ရှားနေသည်။ အားလုံးက လက်ခံနိုင်မည့် သို့မဟုတ် ကျေနပ်မည့် ဘက်ပေါင်းစုံအရေးယူမှုများအတွက် ကြိုးပမ်းရာတွင် တခါတရံ၌ အန္တရာယ်များလှသော အပေးအယူလုပ်စေ့စပ်မှုများကို ဆောင်ရွက်ရသည်။ ဤသည်ကို တုန့်ပြန်သည့်အနေဖြင့် အမေရိကန်က တခါတရံ တစ်ကိုယ်တော်လုပ်ဆောင်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ဤလုပ်ရပ်များ၌ ရလဒ်အကောင်းအဆိုး အမျိုးမျိုးရောထွေးထွက်ပေါ်လာတတ်သော်လည်း ယေဘုယျပြောရလျှင် စစ်ရေးအရ မဟုတ်သည့် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုကို တစ်ကိုယ်တော်လုပ်ပါက အောင်မြင်ရန် အလားအလာ အလွန်ပင်နည်းပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ မဟာဗျူဟာအရ အရေးပါမှု အနည်းငယ်သာရှိသော ကျန်းနိုင်ငံများမှပြည်သူများသည် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂနှင့် ကမ္ဘာ့ဇာတ်ခုံပေါ်မှ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံသော သြဇာအာဏာကစားပွဲများ၏ ကစားကွက်များထဲ သားကောင်ဖြစ်ကြရသည်။ ဤအချက်က ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံအတွက် နိုင်ငံစုံဘက်စုံဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုများ ကင်းမဲ့နေခြင်းရလဒ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ဤသို့ သောရလဒ်က အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အင်အားပိုကြီးသော်လည်း တစ်ကိုယ်တော်လုပ်သည့်တုန့်ပြန်မှုကို ပျက်ပြားစေကာ ပြည်သူများအနေဖြင့် အာဏာရစစ်အစိုးရက ပြုမူသည့် လူ့ဂုဏ်သိက္ခာအပေါ်ထိုးနှက်မှုများကို ဆက်လက်ဒုက္ခခံနေရမည့် အခြေသို့ ရောက်သွားတော့သည်။

(ခ) တောင်အာဖရိကအရေး

ကိုလိုနီစနစ်ပျက်သိမ်းရေးကာလ၊ စစ်အေးတိုက်ပွဲကာလနှင့် စစ်အေးလွန်ခေတ်ကာလများတလျှောက် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးအခြေအနေအပြောင်းအလဲ အရှုပ်အထွေးများက တောင်အာဖရိကအရေး နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း၏ ပေါ်လစီများကို ပုံသွင်းခဲ့သည်။ အရှေ့အုပ်စုနှင့်အနောက်အုပ်စု၊ နိုင်ငံတကာအစိုးရအဖွဲ့များ၊ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများနှင့် သန်းပေါင်းများစွာသော ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ပြည်သူ့

သွေးစည်းညီညွတ်မှု စသည့်ဇာတ်ဆောင်ပေါင်းစုံသည် အသားရောင်ခွဲခြားရေး ပေါ်လစီ အဆုံးသတ်ရာ၌ ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့ကြသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ၌လည်း ယခင်အခန်း၌ ရည်ညွှန်း ခဲ့သည့် ဩဇာအာဏာနိုင်ငံရေးနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ စစ်အေးခေတ် ပင်မရေစီး ကြောင်း၊ အမေရိကန်နိုင်ငံ၊ ဗြိတိန်နိုင်ငံ၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံနှင့် အနောက်ဂျာမနီ နိုင်ငံတို့သည် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အဆက်ဆက်ကို အကောင်အထည် ဖော်ရာ၌ အဟန့်အတားများ ဖြစ်နေခဲ့သည်။ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံသည် ထိုနိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံချင်းစီနှင့် ၎င်း၏နိုင်ငံရေး စီးပွားရေးချိတ်ဆက်မှုများကြောင့်လည်းကောင်း၊ အရှေ့-အနောက်တင်းမာမှုနှင့် ယှဉ်ပြိုင်မှုပြုရာ ကြိုးပိုင်းဖြစ်နေသည့် ၎င်း၏အခန်း ကဏ္ဍကြောင့်လည်းကောင်း ထိုနိုင်ငံများအတွက် အရေးကြီးလှသည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံ သည် အသားရောင်ခွဲခြားသောနိုင်ငံကို အကာအကွယ်ပေးရာ၌ အရေးပါသော အခန်းက ပါဝင်ခဲ့ရာတွင် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံနှင့် ဗြိတိန်နိုင်ငံတို့၏ ကိုလိုနီဆက်ဆံ ရေးကလည်း အဓိကအချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ၁၉၇၀ လွန်နှစ်များအလယ်မှစ၍ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုနှင့် ၎င်း၏မဟာမိတ်များသည် အင်ဂိုလာနိုင်ငံနှင့် မိုဇမ်ဘစ် နိုင်ငံအစိုးရများကို ထောက်ခံအားပေးရာ၌ ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့ကြသည်။ “ဤဒေသ အပေါ် ကွန်မြူနစ်စိတ်ဝင်စားမှုရှိနေ၍ စစ်အေးတိုက်ပွဲရှုမြင်ပုံများမှာ ဝါရှင်တန်၊ လန်ဒန်နှင့် ဘွန်း တို့အတွက် ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်ဖွယ် ဇာစ်မြစ် ဖြစ်လာသည်။” ဤနိုင်ငံများသည် ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပြောင် မဆန့် ကျင်နိုင်သော်လည်း လက်တွေ့တွင်မူ ကွန်မြူနစ်အန္တရာယ်ကို ထိန်းချုပ်နိုင်ရေး ကြိုးပမ်းသည့်အနေဖြင့် ၁၉၇၇ ခု လက်နက်ပိတ်ပင်မှုကဲ့သို့သော မလိုက်နာမနေရ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချိုးဖောက်ခဲ့ကြသည်။

သို့ရာတွင် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးပိုင်းနှင့် ကျင့်ဝတ်ပိုင်း တိမ်းညွတ်မှုများက တောင် အာဖရိကနိုင်ငံအပေါ် နိုင်ငံတကာတုန့်ပြန်ချက်အား နောက်ပိုင်းတွင်ရိုက်ခတ်လာ ခဲ့၍ အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် နိုင်ငံစုံဘက်ပေါင်းစုံ စုပေါင်းတုန့်ပြန်မှုများကို မျှော်လင့်နိုင်စရာ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ကိုလိုနီစနစ်ဖျက်သိမ်းရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ခေတ်ကာလတွင် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံက နမိမီးဘီးယားကို သိမ်းပိုက်ထားခြင်းနှင့် အသားရောင်

ခွဲခြားရေးစနစ်ကျင့်သုံးခြင်းတို့မှာ လူ့ကျင့်ဝတ်နှင့်မညီဘဲ လက်မခံနိုင်စရာအဖြစ် ရှုမြင်လာကြသည်။

စီးပွားရေးဆိုင်ရာအကျိုးစီးပွားများနှင့် စစ်အေးတိုက်ပွဲတို့က အင်အားကြီး အနောက်နိုင်ငံများကို ဤသို့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာစံနှုန်းများချိုးဖောက်မှုအား အလုံးစုံ ဖိအားပေးရန် နှေးကွေးလာစေခဲ့ချိန်တွင် တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံများကမူ အထူးပင် ပိုမို တက်ကြွခဲ့ကြသည်။ အိန္ဒိယအစိုးရက အထွေထွေညီလာခံ၌ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ တွင် အိန္ဒိယလူမျိုးများအပေါ်ဆက်ဆံမှုနှင့်ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ နောက်တဖန် ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် အသားရောင်ခွဲခြားရေးကိစ္စကိုလည်းကောင်း တင်သွင်းခဲ့သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် အိန္ဒိယလူမျိုးများအတွက်သာမက အသားရောင်ခွဲခြားရေးစနစ် တစ်ခုလုံးအတွက် အခွင့်အရေးကိစ္စကိုကိုင်တွယ်ရန်ပြင်ဆင်ထားပြီး အနောက်နိုင်ငံ များက ယင်းချိုးဖောက်မှုများကို ပြတ်ပြတ်သားသား မဆန့်ကျင်ကြချိန်တွင် ၎င်းက ပြတ်ပြတ်သားသားဆန့်ကျင်ပြခဲ့သည်။

နှိုင်းယှဉ်ချက်အရ အနောက်နိုင်ငံများ၏တုန့်ပြန်မှုမှာ အလွန်ဆုံးအားဖြင့် နောက်ကျလှသည်ဟုသာ သရုပ်ဖော်နိုင်ပါသည်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ် မတ်လ(၂၁)ရက်နေ့ ရှာပဲဇီးလ်မြို့မှ လူငယ်များအား အစုအပြုံလိုက်သတ်ပွဲ နောက်ပိုင်းကျမှသာ အခြေ အနေသည် “နိုင်ငံတကာတင်းမာမှုကို ဦးတည်သွားပြီး ဆက်လက်လွှတ်ထားပါက နိုင်ငံတကာငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်လုံခြုံရေးကို အန္တရာယ်ပြုနိုင်သည်” ဟု အနောက်နိုင်ငံ များက အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြသည်။ တုန့်ပြန်သည့်အနေဖြင့် အထွေထွေညီလာခံက အရေးယူမှုတချို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၎င်းက ပြည်စုံကျယ်ပြန့်သည့် မလိုက်နာ မနေရ အရေးယူပိတ်ဆို့မှုများ ချမှတ်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် အသားရောင်ခွဲခြား ရေးပေါ်လစီများဆိုင်ရာ အထူးကော်မတီကို ထူထောင်ခဲ့သည်။ [ဆုံးဖြတ်ချက်အမှတ် ၁၆၇၁ (၁၇)၊ ၁၉၆၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ(၆)ရက်နေ့] ဤကော်မတီကို နောက်ပိုင်းတွင် အသားရောင်ခွဲခြားမှုဆန့်ကျင်ရေး အထူးကော်မတီ (၁၉၇၄) ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ပြီး ၎င်း၏ အခွင့်အာဏာများထဲတွင် လူမျိုးခွဲခြားရေးအစိုးရကို လုံးဝပယ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ ကို အားပေးမြှင့်တင်ရန်၊ အသားရောင်ခွဲခြားရေးဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂဆုံးဖြတ်

ချက်များအား အကောင်အထည်ဖော်မှုကြီးကြပ်ရန်နှင့် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုများကို ဖော်ထုတ်ဖွင့်ချရန် တို့ပါဝင်သည်။

ထိုစဉ်က ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ အခြားလုပ်ဆောင်ချက်များကလည်း တောင်အာဖရိကအခြေအနေကို သွယ်ဝိုက်ပြီး ဩဇာသက်ရောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ် ကိုလိုနီတိုင်းပြည်များနှင့်ပြည်သူများအား လွတ်လပ်ရေးပေးခြင်းဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံကြေညာချက်နှင့် ၁၉၇၀ ခုနှစ် နိုင်ငံအချင်းချင်း ချစ်ကြည်စွာဆက်ဆံရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ ကြေညာချက်တို့က အသားရောင်ခွဲခြားရေးပေါ်လစီကို တရားမဝင်အောင်လုပ်ပစ်ခဲ့ပြီး ကိုလိုနီစနစ်ဆန့်ကျင်ရေးတိုက်ပွဲဝင်နေသည့် လွတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှုများကို တရားဝင်စေခဲ့သည်။

တောင်အာဖရိကအရေးသည် ဤသို့ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ အစဉ်တစိုက်အာရုံစိုက်မှုကို ရရှိခဲ့ခြင်းအကြောင်းရင်းမှာ အဓိကအားဖြင့် အာဖရိကနိုင်ငံများက ၁၉၆၃ ခုနှစ်၌ ဒေသဆိုင်ရာ “အာဖရိကညီညွတ်ရေးအဖွဲ့” အတွင်း ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်း၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းတို့နှင့်အညီ ကိုလိုနီစနစ်သဏ္ဍာန်အားလုံးဖျက်သိမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမြှင့်တင်ရေး အပါအဝင် ဘုံအရေးကိစ္စများအပေါ် စုစည်းညီညွတ်နိုင်ခဲ့မှုကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဆက်လက်ချမှတ်ခဲ့သည့် “လူမှုရေးပိတ်ဆို့ဒဏ်ခတ်မှုများ”ကြောင့် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံမှာ ဓနသဟာယအဖွဲ့၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ် (ILO)၊ စားနပ်ရိက္ခာနှင့်စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့ (FAO) တို့မှ အတင်းအကြပ်နှုတ်ထွက်ခိုင်းခံရပြီး ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂပညာရေးလူမှုရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့ (UNESCO)မှ လည်း နှုတ်ထွက်ခဲ့ရသည်။ အာဖရိကစီးပွားရေးကော်မရှင်မှ ရပ်စဲခံရသည်။ ကွန်ဖရင့်အများအပြားမှလည်း ထုတ်ပယ်ခံခဲ့ရသည်။

နိုင်ငံတကာလှုပ်ရှားမှုများကလည်း အနောက်နိုင်ငံများ၏ ပြည်တွင်း မဲဆန္ဒရှင်များကို စည်းရုံးကာ တောင်အာဖရိကထွက်ကုန်များ သပိတ်မှောက်ရေး၊ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံသားများကို နိုင်ငံတကာပွဲလမ်းများ ပါဝင်ခွင့်ပိတ်ပင်ရေးတို့ကို စီစဉ်လှုပ်ရှားခဲ့သည်။ တောင်အာဖရိကအားကစားသမားများကို ဝိုင်းပယ်မှုက

တိုင်းပြည်၏စိတ်ဓာတ်ကို ထိခိုက်စေခဲ့ပြီး ပြည်ပပို့ကုန်များ သပိတ်မှောက်မှု၊ တောင် အာဖရိကနိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်နေသည့် ဘဏ်များ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား သပိတ်မှောက်မှုက တောင်အာဖရိကစီးပွားရေးကိုသာမက ၎င်းနှင့်ပတ်သက်သူများ၏ မူလရင်းမြစ်စီးပွားရေးများကိုပါ ထိခိုက်စေခဲ့သည်။ ကမ္ဘာတလွှားမှပြည်သူများ စုစည်းလှုပ်ရှားမှုက သာမန်အားဖြင့် အသားရောင်ခွဲခြားရေးကို ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်ရေး စိတ်မဝင်စားသည့် ပေါ်လစီချသူများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များအပေါ် သိသိသာသာ အကျိုးသက်ရောက်စေခဲ့သည်။

၁၉၈၀ လွန်နှစ်များ၏ ပြောင်းလဲနေသော ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးဇာတ်ခုံကလည်း အသားရောင်ခွဲခြားရေးစနစ် ကျဆုံးရေးကို သြဇာသက်ရောက်သည့် အချက်တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၆ ခုနှစ် ဂိုဘာချော့ဘ်နှင့် ရီဂင်တို့၏ အိုက်စလန်ထိပ်သီးဆွေးနွေးပွဲ နောက်ပိုင်းတွင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုနှင့် အမေရိကန်တို့သည် အိသီယိုပီးယား၊ အင်ဂိုလာ၊ နမီးဘီးယားနှင့် တောင်အာဖရိကတို့ဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် အတူတကွညှိနှိုင်းလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထို့အပြင် စစ်အေးတိုက်ပွဲ ပြီးဆုံးသွားမှုက အာဖရိကတိုက်တောင်ပိုင်းဒေသ၏ သယံဇာတရင်းမြစ်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဓိကရေတပ်ဖြတ်လမ်းတစ်ခုအဖြစ်လည်းကောင်း မဟာဗျူဟာအရေးပါမှုကို လျော့ကျသွားစေခဲ့သည်။ ထို့အတွက် အနောက်နိုင်ငံများအနေဖြင့် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံအပေါ် ပြင်းထန်သည့်ပေါ်လစီများ ချမှတ်ရန် ပိုမိုဆန္ဒရှိလာစေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် စစ်အေးလွန်ခေတ် နိုင်ငံရေးက ၁၉၉၂ ခုတွင် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ အသွင်ကူးပြောင်းရန် အခွင့်သာစေခဲ့သည်။

ဤနိုင်ငံစုံဘက်ပေါင်းစုံတုန့်ပြန်မှုများက တောင်အာဖရိကနိုင်ငံမှ အသားရောင်ခွဲခြားမှုဆန့်ကျင်ရေး လွတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှု၏ သံမိဋ္ဌာန်ကို အားပေးခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂကလည်း လှုပ်ရှားမှုကို တရားဝင်အနေအထား ပေးခဲ့ပြီး တန်းတူရေးအတွက် တိုက်ပွဲဝင်နေသူများကို ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာနိုင်ငံရေးစားပွဲဝိုင်း ဖြစ်သည့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂကြိုးဝိုင်းထဲတွင် နေရာတစ်ခုပေးခဲ့သည်။

အခန်း (၂)

မြန်မာနိုင်ငံပြည်တွင်းရေးအခြေအနေအပေါ် နိုင်ငံတကာတုန့်ပြန်မှုများ

နိုင်ငံရေးအကြံပြုချက်များ ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံတွင် သော့ချက်ကိစ္စနှစ်ခုရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဒီမိုကရေစီပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် လူမျိုးစုများ၏နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေး ပြဿနာများ ဖြေရှင်းရေးဖြစ်သည်။

၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် စစ်တပ်က ဒီမိုကရေစီလိုလားသော ဆန္ဒပြသူများကို ထောင်နှင့်ချီ၍ ပစ်သတ်ခဲ့သည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) က ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် အပြတ်အသတ်အနိုင်ရခဲ့သော်လည်း စစ်တပ်က ရလဒ်များကိုလက်ခံဖို့ ငြင်းဆန်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံရေးပါတီအားလုံးကို ပိတ်ပင်ကာ ၎င်းတို့၏ ခေါင်းဆောင်များကို အကျဉ်းချပစ်ခဲ့သည်။ ထိုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံက မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်သည့် ပထမဆုံး ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခဲ့ပြီး စစ်အစိုးရအား အနိုင်ရသူများလက်သို့ အာဏာလွှဲအပ်ရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ တိုင်းပြည်၏ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေကိုလည်း ပြစ်တင်ဝေဖန်ခဲ့သည်။

လိပ်ခဲတင်းလင်းအခြေအနေကို ကျော်လွှားနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းချက်အဖြစ် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်က ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အထူးစုံစမ်းရေးအရာရှိတစ်ဦး ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ပထမဆုံး ခန့်အပ်ခံရသူမှာ အောင်မြင်မှု အနည်းအကျဉ်းသာရခဲ့ပြီး ဒုတိယခန့်အပ်ခံရသည့် ‘မစ္စတာ ရာဂျီဆူးမားလာလား’ သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း တစ်ကြိမ်မှ ဝင်ခွင့်မရရှိခဲ့ပေ။

၁၉၉၄ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂဆုံးဖြတ်ချက်များက မြန်မာနိုင်ငံတွင် NLD တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများနှင့် စစ်တပ်တို့အကြား ဆွေးနွေးရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ကြိုးပမ်းချက်များအပေါ် စတင်အာရုံစိုက်လာခဲ့သည်။ ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်လွတ်မြောက်လာခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က အကောင်းဘက်သို့ နိုင်ငံရေးတိုးတက်မှု လက္ခဏာအချို့ ရှိခဲ့သော်လည်း ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် သူမမှာ အကျယ်ချုပ် ထပ်မံကျခံရပြန်သည်။ ၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် တတိယမြောက် အထူးစုံစမ်းရေးအရာရှိ ‘မစ္စတာ ပေါ်လိုပင်နဲရီး’ ကို တိုင်းပြည်တွင်းသို့ ဝင်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ စစ်အစိုးရက အမျိုးသား

လူ့အခွင့်အရေးကော်မတီကိုလည်း တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂက ဤကိစ္စကို အပြုသဘောလက္ခဏာတစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အင်အားစုများအကြား စေ့စပ်ဆွေးနွေးရေးကို ပြေလည် ချောမွေ့စေရန် အတွင်းရေးမှူးချုပ်က ‘မစ္စတာရာဇာလီအီစမိုင်’ကို ၎င်း၏ မြန်မာ နိုင်ငံဆိုင်ရာ အထူးသံတမန်အဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ၎င်းသည် အစိုးရ၊ ဒေါ်အောင် ဆန်းစုကြည်နှင့် လူမျိုးစုအင်အားစုများအား ၂၀၀၀ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် တွေ့ဆုံခဲ့ သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် စစ်အစိုးရအကြား လျှို့ဝှက်ဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ် ခဲ့ကြောင်း ၂၀၀၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် သတင်းထွက်လာခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် နိုင်ငံ တကာအသိုင်းအဝိုင်းထဲတွင် နိုင်ငံရေးအရ ရှေ့မတိုးနောက်မဆုတ်အနေအထားမှာ နောက်ဆုံးတွင် လွန်မြောက်တော့မည်ဟု မျှော်လင့်ချက်တစုံတရာ ပေါ်လာခဲ့သည်။

၂၀၀၂ ခုနှစ်တွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် နေအိမ်အကျယ်ချုပ်မှ လွတ် မြောက်လာခဲ့သည်။ စစ်အစိုးရက နိုင်ငံတကာ NGOs အချို့ကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခြေချရန် ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးနှင့်လူမှုရေးလုပ်ကွက်များပေါ်လာရေး မျှော်လင့် ချက် တိုးများလာသည်။ NLD က နိုင်ငံအနှံ့တွင် နိုင်ငံရေးအရ စည်းရုံးရေး ခရီးဆန္ဒ ခဲ့သည်။ ပြည်သူလူထုက ၎င်းတို့၏ထောက်ခံအားပေးမှုကို ထပ်လောင်းပြသကြ သည့်အခါ စစ်အစိုးရသည် ၎င်းတို့အနာဂါတ်အတွက် စိုးရိမ်ထိတ်လန့်လာသည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ် မေလတွင် အထက်မြန်မာနိုင်ငံ၌ NLD ခရီးလှည့်လည်နေစဉ် NLD ၏ ယာဉ်တန်းကို စစ်အစိုးရနောက်ခံပြုပေးထားသည့် လူရမ်းကားတစ်အုပ်က ညအချိန် ၌ ရက်ရက်စက်စက် တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ဤကိစ္စအပေါ် အထူးစုံစမ်းရေးအရာရှိ၊ အထူး သံတမန်၊ နိုင်ငံတကာလွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်အဖွဲ့၊ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီ လာခံ (၂၀၀၃/၂၀၀၄) တို့က လွတ်လပ်သည့် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုပြုလုပ်ရန် တောင်းဆိုခဲ့ ကြသည်။ စစ်အစိုးရက ပယ်ချခဲ့သည်။

ယင်းပြဿနာကို လုံခြုံရေးကောင်စီက ကိုင်တွယ်ရန် မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီရေး လှုပ်ရှားမှုက နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းကို ပန်ကြားခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာ နိုင်ငံအပေါ် မည်သည့်စုပေါင်းတုံ့ပြန်မှုမှ မရှိခဲ့ပေ။ နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း တစ်ဝက် တပိုင်းမှာ စစ်အုပ်စု၏ အခါအားလျော်စွာ အပြုသဘောလုပ်ရပ်များ၏ ဖြားယောင်း

မှုအောက် ရောက်သွားသည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် စစ်အစိုးရက ၎င်း၏ “စည်းကမ်းရှိသောဒီမိုကရေစီ” သို့ လမ်းပြမြေပုံကို အဆိုပြုခဲ့ပြီး ၁၉၉၆ ခုနှစ် ကတည်းက “ရပ်နားနေ” ခဲ့သော အမျိုးသားညီလာခံကို ပြန်လည်ကျင်းပခဲ့သည်။ ယင်းလမ်းပြမြေပုံ၌ အချိန်ဇယားမပါဘဲ အမျိုးသားညီလာခံ၌ ပါဝင်သူများမှာလည်း အစိုးရက စိတ်ကြိုက်ရွေးထားသူများဖြစ်ပြီး NLD ကို ဖယ်ထုတ်ထားသော်လည်း တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ထိုင်း၊ မလေးရှား၊ အင်ဒိုနီးရှားနှင့်၊ ဥရောပတိုင်းပြည်အချို့ကပင်လျှင် အပြုဘက်ခြေလှမ်းတစ်လှမ်းအဖြစ် ချီးမြှောက်ခဲ့ကြသည်။

၂၀၀၄ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်၏ မြန်မာနိုင်ငံ လူ့ အခွင့်အရေးအခြေအနေအစီရင်ခံစာ၌ “ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ၊ အထူးသဖြင့် အရှေ့ တောင်အာရှနိုင်ငံများအသင်းဝင်တို့အနေဖြင့် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီကို ဦးဆောင်အကြံပေးတိုက်တွန်းပြီး” အောက်ပါခြေလှမ်းများ ဆောင်ရွက်စေရန် ပန်ကြားထားသည်။ ယင်းတို့မှာ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အပေါ် ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများ ဖယ်ရှားပေးရန်၊ NLD နှင့် လေးနက်သောဆွေးနွေးမှု စတင် ရန်နှင့် အမျိုးသားညီလာခံလုပ်ငန်းကို အားလုံးပါဝင်မှုရှိပြီး ပွင့်လင်းစွာလုပ်ရေး အာမခံမည့် လိုအပ်သောခြေလှမ်းများ လှမ်းရန်တို့ ဖြစ်သည်။ ကုလသမဂ္ဂ အတွင်း ရေးမှူးချုပ်က ၎င်း၏အထူးသံတမန် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လာနိုင်မည့် ‘အဆင်ပြေ သည့်’ အချိန်ကို အစိုးရက မစီစဉ်နိုင်မှုအပေါ် အားမလိုအားမရဖြစ်မှုကိုလည်း ထုတ် ဖော်ပြောခဲ့သည်။ “ဤအခြေအနေများအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂနှင့် ဖြစ်နိုင်သမျှ အမြင့်ဆုံးအတိုင်းအတာအထိ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မရှိကြောင်း ကောက်ချက်ချရန်သာ ရှိတော့သည်။ ယင်း၏အကျိုးဆက်အဖြစ်၊ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ က ကြားဝင်ပြီး ပြေလည်အောင်ဆောင်ရွက်မှုများမှာ ထိုက်သင့်သလောက် အကျိုး မရှိခဲ့” ဟုကြေညာခဲ့သည်။

ဤလမ်းကြောင်းသည် အောင်မြင်မှုမရှိကြောင်း သက်သေထင်ရှားရှိနေ သော်လည်း ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂက ယခင်လမ်းအတိုင်းသာ အတိုင်းအတာတခုအထိ ဆက်လျှောက်ခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအထူးသံတမန်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မပြုခြင်းအပေါ် မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်လာသည့်အခါ ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ၎င်း၏

လက်ထောက်အတွင်းရေးမှူးချုပ် ဂမ်ဘာရီကို ၂၀၀၆ ခုနှစ် မေလတွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ မစ္စတာဂမ်ဘာရီသည် စစ်အစိုးရပိုင်းရော ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် ကိုပါ ထူးထူးခြားခြား တွေ့ဆုံနိုင်ခဲ့သော်လည်း ဓာတ်ပုံတွဲရိုက်ရန်သာ ဖြစ်ပုံရသည်။

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂနှင့် စစ်အစိုးရကြား အပြန်အလှန်ဆက်ဆံမှုများ၏ သံသရာလည်ပုံသဘာဝကို သံသရာအသစ် တပတ်ပြန်စတိုင်း မေ့ပျောက်သွားကြပုံ ရှိသည်။ သို့သော် ဤနေရာ၌ အဆိုပါ ထပ်ပြန်တလဲသံသရာများအနက် တစ်ခုကို တင်ပြလိုသည်။ ၁၉၉၂ ခုနှစ် အထွေထွေညီလာခံဆုံးဖြတ်ချက် (၄၇/၁၄၄)က စစ်အစိုးရကို ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အား ပြန်လွှတ်ပေးရန် တောင်းဆိုပြီး၊ ရိုဟင်ဂျာ မူဆလင်ဒုက္ခသည် (၂၆၅,၀၀၀) ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံထဲ အစုလိုက်အပြုံလိုက် ထွက်လာခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအေဂျင်စီများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ (၁၄)နှစ်အကြာ ၂၀၀၆ ခုနှစ် မေလ(၂၆)ရက်တွင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ် ကိုဖီအာနန်က ဘန်ကောက်မြို့သို့ အလည်အပတ်ရောက်ခိုက် အလားတူပန်ကြားမှုမျိုး ထပ်လုပ်ခဲ့သည်။ “ဒီမိုကရေစီဖြစ်စဉ်နှင့် ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးဖြစ်စဉ်တို့ တကယ်တမ်း အောင်မြင်ဖို့ဆိုလျှင် အားလုံးလွှမ်းခြုံပါဝင်နိုင်ရမည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ အခန်းကဏ္ဍ ပါဝင်ရမည်။ သို့ဖြစ်၍ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး သန်းရွှေအနေဖြင့် မှန်ကန်သည့်အလုပ် လုပ်ရန် ကျနော်တို့လှုံ့ဆော်နေသည်” ဟု ပြောခဲ့သည်။ နောက်တစ်နေ့တွင် စစ်အစိုးရက ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ တစ်ကိုယ်တော် အကျယ်ချုပ်ဘဝကို နောက်ထပ်တနှစ်သက်တမ်း ထပ်တိုးပစ်ခဲ့သည်။ “ဒါဟာ နိုင်ငံတကာပြဿနာမဟုတ်ပါဘူး၊ ပြည်တွင်းပြဿနာသက်သက်ပါ” ဟု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဉာဏ်ဝင်း၏ရှင်းလင်းချက်မှာ လွန်ခဲ့သည့်ဆယ့်လေးနှစ်က စစ်အစိုးရက ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂသို့ပေးခဲ့သော တုန့်ပြန်မှုဖြစ်သည့် “ကျနော်တို့၏ ရှည်ကြာသည့် ဂုဏ်ယူဖွယ်သမိုင်းကြောင်းတွင် ကျနော်တို့ပြည်သူများက ပြင်ပဖိအားကို အလျှော့ပေးခဲ့ရမှု မည်သည့်အခါမှ မရှိခဲ့ဘူးပေ” ဆိုသည်ကို ပဲ့တင်ထပ်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဤသံသရာစက်ဝိုင်းများအတွင်း ထိရောက်သည့် နိုင်ငံစုံအဆိုပြုချက် တစ်ခုမှ ထွက်လာခဲ့ခြင်း မရှိပေ။ ယင်းသို့ထွက်လာလျှင်လည်း အတည်ပြုခံရလိမ့်မည် မဟုတ်ဟူသော အသိကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထိုကာလအတွင်း အမေရိကန်

ပြည်ထောင်စုက ပိုမိုပြတ်သားသည့် ရပ်တည်ချက်ကို ကိုင်စွဲခဲ့သည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ် တွင် မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးနှင့်ဒီမိုကရေစီအက်ဥပဒေဟုခေါ်သော ဥပဒေကြမ်းကို အတည်ပြုလိုက်နိုင်၍ စစ်အစိုးရ၏ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအပေးအယူ လုပ်ခြင်းများကို တားမြစ်လိုက်ပြီး အစိုးရ၏ ပင်လယ်ရပ်ခြားပိုင်ဆိုင်မှုများကို ပိတ်ဆို့ လိုက်သည်။ စစ်အစိုးရအရာရှိကြီးများနှင့် အပေါင်းအဖော်များကို အမေရိကန်သို့ လာရောက်ခွင့်ကိုလည်း ပိတ်ပင်လိုက်သည်။ နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများ ၏ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ငွေချေးငှားမှုမှန်သမျှကိုလည်း ပိတ်ဆို့ထားလိုက်သည်။

ဥရောပသမဂ္ဂ၏ ဘုံရပ်တည်ချက်ကို ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် ပထမဆုံး ချမှတ် ခဲ့သည်။ ဘုံရပ်တည်ချက်ထဲတွင် ၁၉၉၀ ခုနှစ်၌ လက်နက်ပိတ်ပင်မှု၊ ၁၉၉၁ ခုနှစ်၌ ကာကွယ်ရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးရပ်ဆိုင်းမှု၊ လူသားချင်းစာနာရေးအကူအညီ သက်သက်မှလွဲ၍ အပြန်အလှန်အကူအညီပေးခြင်းများရပ်ဆိုင်းမှု၊ စစ်အစိုးရအဖွဲ့ ဝင်များနှင့် စစ်ဘက်အထက်တန်းအရာရှိများအား ပြည်ဝင်ခွင့်စီစဉ်ပိတ်ပင်မှု စသည် တို့ ပါဝင်သည်။ သို့ရာတွင် ဥရောပသမဂ္ဂ(အီးယူ)က ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသစ်များနှင့် သွင်းကုန်များကိုမူ ပိတ်ပင်မှု မလုပ်ခဲ့ပေ။ အဖွဲ့ဝင်အချို့ကမူ ထိုသို့ချမှတ်ရန် အဆိုပြုခဲ့၊ ထောက်ခံခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြင့် အီးယူသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထုတ်လုပ်သော အဝတ် အထည်များအား အများဆုံးတင်သွင်းသည့် ဈေးကွက်ဆက်လက်ဖြစ်နေခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီက မြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေကို ကိုင်တွယ်ရန် ဗြိတိသျှပါလီမန်၌ တင်သွင်းခဲ့သောအဆိုတွင် ယင်းသို့သော ပိတ်ပင်မှုလုပ်ရန် အရေး ကြီးမှုကို သိသိသာသာရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသည်။ “နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း က မလျှော့တမ်းဖိအားဖြင့် အကြပ်ကိုင် မခံရမချင်း မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် ၎င်း၏ အမှုအကျင့်များ ပြုပြင်ရန် မည်သည့်အရာကိုမှလုပ်ဆောင်လိမ့်မည် မဟုတ်သည်မှာ အလွန်ပင် သိသာထင်ရှားနေသည်။”

၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှာ အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်လာရန် အလှည့်ကျ လာခဲ့သည်။ အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် လက်ခံနိုင်ရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးလုပ်ရန် မလေးရှား၊ စင်္ကာပူနှင့် ဖိလစ်ပိုင်တို့က တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ “မြန်မာစစ်အုပ်စုကြောင့် အာဆီယံသည် သိက္ခာကျမှုများ ကာလရှည်ကြာစွာ ခံခဲ့ရ

သည်။ ရှေ့နှစ်တွင် ဥက္ကဋ္ဌနေရာယူခွင့်ပေးခြင်းဖြင့် အခြေအနေကို ပို၍ပင် ဆိုးဝါးသွားစေလိမ့်မည်” ဟု မြန်မာ့အရေး အာဆီယံပါလီမန်အမတ်များအစု၏ ခေါင်းဆောင် ‘ခါတုဇာယစ်ဒီဘရာဟင်’က ထုတ်ဖော်ပြောခဲ့သည်။ အမေရိကန်၊ အီးယူနှင့် ဩစတြေးလျအပါအဝင် အခြားနိုင်ငံများကလည်း ၎င်းတို့၏စိုးရိမ်ပူပန်မှုကို အတိအလင်း ထုတ်ဖော်ပြောခဲ့ကြသည်။ အာဆီယံအသင်းဝင်နိုင်ငံများနှင့် အခြား နိုင်ငံတကာ ဇာတ်ကောင်များ၏ ဖော်ပြပါဖိအားများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံမှာ ၎င်း၏ အာဆီယံ ဥက္ကဋ္ဌရာထူးသက်တမ်းကို စွန့်လွှတ်ပါမည်ဟု ၂၀၀၅ ခုနှစ်လယ်တွင် အသင်းဝင်နိုင်ငံများအား အကြောင်းကြားရေး ဖြစ်လာခဲ့ရသည်။ အခြားကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍လည်း အလားတူ တူညီသည်စုစည်းမှုမျိုး ရှိခဲ့ပါလျှင် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ပြည့်စုံကျယ်ပြန့်ပြီး တက်ညီလက်ညီ “စိတ်ကြိုက်ပစ်မှတ်ထား ပိတ်ဆို့ဒဏ်ခတ်မှုများ” ရှိရေး လုပ်နိုင်ခဲ့ပေလိမ့်မည်။ ထို့အပြင် ရွေးကောက်မခံရသည့် စစ်အစိုးရတစ်ရပ်က အာရှတိုက်တွင် အရေးပါသောအနေအထားတစ်ခုကို ဆုပ်ကိုင်ထားသည့် အန္တရာယ် ရှိနေသဖြင့် ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်သည် ယင်းသို့ ကမ္ဘာက သဘောတူညီနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းကို အသုံးချကာ ပဋိညာဉ်စာတမ်း ပုဒ်မ(၉၉)အရ အပ်နှင်းထားသော အခွင့်အာဏာကျင့်သုံးပြီး မြန်မာ့အရေးကို “နိုင်ငံတကာငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်လုံခြုံရေး ထိန်းသိမ်းမှုအပေါ် ခြိမ်းခြောက်နိုင်သည့်” ကိစ္စတစ်ခုအဖြစ် လုံခြုံရေးကောင်စီက အာရုံစိုက်လာအောင် လုပ်နိုင်ပေလိမ့်မည်။

၂၀၀၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ(၁၆)ရက်နေ့တွင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီက သမိုင်းတွင် ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေလေ့လာရန် ဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပခဲ့သည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် လုံခြုံရေးကောင်စီ၏ တရားဝင်ဆွေးနွေးမှုအစီအစဉ်တွင် မြန်မာ့အရေးပါဝင်ခဲ့ပြီး၊ ၂၀၀၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် လုံခြုံရေးကောင်စီမှတစ်ဆင့် အရေးယူအပြစ်ပေးခြင်းမဟုတ်သော ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ၎င်းကြိုးပမ်းချက်အား နှစ်ထပ်ကွမ်းစိတိုဖြင့် ပယ်ချခံခဲ့ရသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ယခုအခါ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာဆွေးနွေးမှုအစီအစဉ်ပေါ် ရောက်နေပြီဆိုခြင်းကို မြန်မာအစိုးရနှင့် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများအား ကောင်းစွာ သတိပြုစေနိုင်လောက်အောင်မူ ထူးခြားအရေးပါခဲ့သည်။ ရှေ့တွင် ပိုမို

ထိရောက်သည့် စွက်ဖက်မှုများလုပ်ရေး နိုင်ငံတကာ ဘုံရပ်တည်ချက် ချမှတ်နိုင်ရန် လည်း လမ်းပွင့်သွားစေနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအရေးကို ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီအစီအစဉ်ပေါ် ရောက်ရှိရန် အမေရိကန်ဦးဆောင်သည့် ကြိုးပမ်းမှုများ ဖြစ်ပြီးနောက်တွင် အရှေ့တောင်အာရှ၏ အရေးပါဆုံးဒေသဆိုင်ရာအုပ်စုက မြန်မာနိုင်ငံဘက် ဦးလှည့်လာပြီး ၂၀၀၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၁၂)ရက်နေ့တွင် အတိုက်အခံခေါင်းဆောင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကို လွှတ်ပေးရန်နှင့် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ရန် စစ်အုပ်စုကို အပြတ်သားဆုံးတောင်းဆိုမှု ပြုခဲ့သည်။ မလေးရှားနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ‘ဆိုင်ယစ်ဒ်ဟာမစ်ဒ်အယ်လ်ဘာ’ ခေါင်းဆောင်သော အာဆီယံကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက်၍ နိုင်ငံရေးအခြေအနေလေ့လာနိုင်ရေး ခွင့်ပြုရန် အာဆီယံခေါင်းဆောင်များက မြန်မာနိုင်ငံကို တောင်းဆိုခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာအင်အားကြီးနိုင်ငံများ၏ မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီပေါ်ဆောင်ရေးအပေါ် သဘောထားများ ပြောင်းလဲလာခြင်းက လမ်းကြောင်းသစ်တစ်ခု၏ အလားအလာ ကို ပြနေသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂယန္တရားများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာစုပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုများမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီပေါ်ဆောင်ရေးကို တွန်းတင်ရာ၌ အဟန့်အတားများ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ စစ်အစိုးရ ဆက်လက်ရှင်သန်ရေး၌ ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးနှင့် ပထဝီ-မဟာဗျူဟာ အကျိုးစီးပွားများ ကြီးမားစွာ ရှိနေသည့် ရုရှားနှင့်၊ မြန်မာအစိုးရအဆက်ဆက်အတွက် မဟာဗျူဟာအရ အရေးကြီးဆုံးအင်အားကြီးနိုင်ငံများဖြစ်သည့် တရုတ် အိန္ဒိယတို့က မြန်မာနိုင်ငံပြဿနာများကို ဒေသဆိုင်ရာသို့မဟုတ်နိုင်ငံတကာငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အန္တရာယ်မဟုတ်ဘဲ ပြည်တွင်းရေးအဖြစ် သတ်မှတ်ကာ ဆက်လက်ပယ်ချနေဆဲဖြစ်သည်။ တောင်အာဖရိကကဲ့သို့သောနိုင်ငံသည် တရုတ် ရုရှား စသည့် နိုင်ငံများနှင့် ရပ်တည်ချက် တူညီနေခြင်းသည် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းက မြန်မာနိုင်ငံကိစ္စအား စဉ်းစားခြင်းထက် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးဇာတ်ခုံတွင် ၎င်းတို့၏ အာဏာချိန်ခွင်လျှာထိန်းညှိသော နိုင်ငံရေးအား ပိုမိုအလေးထားနေခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ယူဆရပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ နာတာရှည်ရောဂါလက္ခဏာများက ပေါ်ပြနေသည်မှာ ဆယ်စုနှစ် တချို့ကြာ ကာလအတွင်း ပြည်သူလူထုသည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအတွင်း

အသက်ဆုံးရှုံးကြရခြင်း၊ အိုးအိမ်များ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအလုပ်အကိုင်များ စွန့်လွှတ်ကြရခြင်း နိုင်ငံရေးယုံကြည်ချက်များကြောင့် ထောင်သွင်းအကျဉ်းချခံရခြင်း၊ အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းခံရခြင်း၊ လူမျိုးစုလူနည်းစုဝင် အမျိုးသမီးများဆိုလျှင် စစ်တပ်၏ အဓမ္မပြုကျင့်မှုကိုခံရခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ တဖက်ကကြည့်လျှင် ဤကဲ့သို့ အလွန်ဆိုးဝါးသော နာတာရှည်လက္ခဏာများက နိုင်ငံတကာအသိုင်း အဝိုင်းအနေဖြင့် ထိထိရောက်ရောက် တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း မရှိကြောင်းကို လည်း ပြသနေပါသည်။

အခန်း (၃)

နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရှုချက် - မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် သင့်တော်သည့် နိုင်ငံတကာစုပေါင်းအရေးယူဆောင်ရွက်ရေးကို လေ့လာခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံအား ပိတ်ဆို့ဒဏ်ခတ်ရေး ရပ်ခံဆော်သြသူ ‘ဒက်စ်မွန် တူးတူး’က ယခင်တောင်အာဖရိကနိုင်ငံမှ မတရားမှုများကို နိုင်ငံတကာအသိုင်း အဝိုင်းက စိန်ခေါ်တိုက်ခိုက်ခဲ့သကဲ့သို့ ညီညီညွတ်ညွတ် ရပ်တည်လှုပ်ရှားကြရန် ထပ်ခါတလဲလဲ ပန်ကြားခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂစံနှုန်းများအရ မြန်မာ့ပြည်တွင်း အခြေအနေက ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးအား ခြိမ်းခြောက်နေခြင်းကြောင့် အထွေထွေညီလာခံအနေဖြင့် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံဖြစ်ရပ်၌ လုပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် လက်နက်ပိတ်ပင်ရေးနှင့် မလိုက်နာမနေရ ပြည့်စုံကျယ်ပြန့်သည့် ပိတ်ဆို့ဒဏ်ခတ်ရေးကို ထောက်ခံတိုက်တွန်းပါက သင့်တော်မည်ဟု ယူဆပါသည်။

၁၉၆၃ ခုနှစ်အတွင်း တောင်အာဖရိကကို ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂမှ ထုတ်ပယ် ရေးကိစ္စအတွက် လုံခြုံရေးကောင်စီက နှစ်ကြိမ် စည်းဝေးခဲ့သည်။ အထွေထွေ ညီလာခံရှိ အာဖရိကတိုက်မှ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက ကမ္ဘာ့အသိုင်းအဝိုင်း၏ ထောက်ခံ မှုဖြင့် ယင်းကိစ္စကို ရှေ့တန်းတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကာလသည် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးတွင် ကိုလိုနီစနစ်ဖျက်သိမ်းရေးကာလဖြစ်ပြီး ယခင် ကိုလိုနီရှင်တိုင်းပြည်များမှ ပြည်သူတို့ ကလည်း ပြန်လည်ဆင်ခြင် သုံးသပ်နေလျက်ရှိကြသည်။ အာဖရိကနိုင်ငံများကို

ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ထောက်ခံအားပေးမှုရှိခဲ့ပြီး တက်တက်ကြွကြွအားပေးထောက်ခံမှုမပြုသော နိုင်ငံများကလည်း ကမ္ဘာဦးတည်ချက်လမ်းကြောင်းကို ဆန့်ကျင်မည့် အစား ဆိတ်ဆိတ်သာနေလိုခဲ့ကြသည်။

တောင်အာဖရိကနိုင်ငံအရေးကိစ္စနှင့် ခြားနားနေသည်က ဒေသတွင်း နိုင်ငံများအပါအဝင် အင်အားကြီးနိုင်ငံများအကြား မြန်မာနိုင်ငံအရေး ချဉ်းကပ်ပုံနှင့် ပတ်သက်၍ ကွဲလွဲနေကြခြင်းဖြစ်သည်။ ယနေ့အထိ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်ပြီး ညီညွတ်၍ ပြည့်စုံကျယ်ပြန့်သော ရပ်တည်ချက် မရှိသေးပေ။ အမေရိကန်က မြန်မာနိုင်ငံကို “အာဏာရှင်စနစ် ခြေကုတ်စခန်း” ဟု ကင်ပွန်းတပ်ခဲ့ပြီး အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ ကျယ်ပြန့်ပြည့်စုံသည့် ပိတ်ဆို့ဒဏ်ခတ်မှုများ ချမှတ်ခဲ့သည်။ အခြားတဖက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုတယ်လ်ကုမ္ပဏီ၏ ရေနံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအပေါ် စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်များရှိနေသည့် ပြင်သစ်နိုင်ငံ၏ အဓိကဦးဆောင်မှုဖြင့် အီးယူသည် အကန့်အသတ်ရှိသည့် ပိတ်ဆို့ဒဏ်ခတ်မှုများထက် ကျော်လွန်၍ လုပ်ဆောင်ရန် ဆန္ဒမရှိ ဖြစ်နေသည်။

အာဖရိကနိုင်ငံများသည် လူမှုရေးဒဏ်ခတ်ပိတ်ဆို့မှုများ ချမှတ်ရာ၌လည်း တက်ကြွသည့်အခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ထို့အတွက် ILO၊ FAO၊ WHO နှင့် UNESCO စသည့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂလက်အောက်ခံအဖွဲ့အစည်းများမှ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံအား နှုတ်ထွက်ခိုင်းမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအရေး၌မူ ILO နှင့် UNESCO တို့ကသာ ပြင်းပြင်းထန်ထန်ကိုင်တွယ်ကြသည်။ ILO က မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်မှုပြဿနာကို နှစ်ပတ်လည်ညီလာခံသို့ တင်ပြခဲ့ပြီး စစ်အစိုးရ၏ အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုကို ချက်ချင်းအရေးယူရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ UNESCO ကမူ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ အခန်းကဏ္ဍကို အတိအလင်း ချီးကျူး ဂုဏ်ပြုခဲ့သည်။

ဒေသတွင်းနိုင်ငံများသည် “မစွက်ဖက်ရေး” ပေါ်လစီကို သဘောတူထားပြီး ဖြစ်သဖြင့် မည်သည့်အရေးယူမှုမှ မလုပ်လိုရုံသာမက အရေးယူရေးကိုပင် ဆန့်ကျင်နေကြသည်။ ထို့အပြင် ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းခေတ်အတွင်း ဒေသရေးရာပေါ်လစီများကလည်း လူ့အခွင့်အရေးထက် စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ပို၍ အလေးထားနေသည်။ ၁၉၈၀ လွန်နှစ်များနောက်ပိုင်းတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံက “အရှေ့မျှော်”

ပေါ်လစီ ချမှတ်ခဲ့ပြီး မြန်မာအပါအဝင် အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများနှင့် ရင်းနှီးသော စီးပွားရေးဆက်ဆံမှုများ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆက်ဆံမှုများ ထူထောင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ‘ချက်တီချိုင်းချူနာဝန်’ (၁၉၈၈-၉၁) လက်ထက်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံက အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများဆိုင်ရာ မူဝါဒများ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခဲ့ပြီး “စစ်မြေပြင်ကို ဈေးကွက်အဖြစ် ပြောင်းလဲရေး” ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ယခုနောက်ဆုံးအားဖြင့် ဩစတြေးလျနိုင်ငံက တရုတ်နိုင်ငံ၊ အာဆီယံတို့နှင့် လွတ်လပ်စွာကုန်သွယ်ရေးသဘောတူညီချက်များ ချုပ်ဆိုခဲ့သည်။ ‘တပ်ခံဆင်’ ဦးဆောင်သည့် ထိုင်းအစိုးရက တရုတ်နိုင်ငံနှင့်ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုတိုးမြှင့်ခဲ့ပြီး “အာရှတိုက်သည် အာရှတိုက်သားများ၏ တွေးခေါ် ရှုမြင်မှု” (၂၀၀၁ ဖေဖော်ဝါရီ)နှင့် အာရှပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဆွေးနွေးပွဲ ACD (၂၀၀၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ)ကို ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ စစ်အေးလွန် ကာလ ကနဦးတွင် အရှေ့-အနောက် ခြားနားမှုလှိုင်းပုံစံသစ် ပေါ်ထွက်လာရာ “အနောက်တိုင်းလူ့အခွင့်အရေး” ကို အရှေ့တိုင်းမှ “အာရှတန်ဖိုးများ”ဖြင့် ပခုံးချင်း ယှဉ်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံစစ်အစိုးရသည် ၎င်း၏ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ပြစ်တင်ဝေဖန်ခံရခြင်းမှ အကာအကွယ်ယူရန် အာရှနိုင်ငံများဘက် ကျေနပ်စွာ လိုက်ပါခဲ့သည်။ ဒေသဆိုင်ရာ စီးပွားရေးရှေ့ဆောင်ရွက်မှုများက ဒေသတွင်း နိုင်ငံများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံပြည်တွင်းရေးတွင် “ဝင်ရောက်စွက်ဖက်”ရန် မတက် ကြမှုကို ဖြစ်စေသည်။

ဒေသတွင်းသြဇာအာဏာကစားကွက်များကလည်း မြန်မာနိုင်ငံအရေး ထိရောက်သည့်တုံ့ပြန်မှု မရှိခြင်းကို အကျိုးသက်ရောက်နေသည်။ အထူးသဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်၍ ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ ရပ်တည်ကြပုံဖြစ်သည်။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်၌ မြန်မာနိုင်ငံကို အာဆီယံသို့ ဝင်ရောက်ရန် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့ခြင်းအကြောင်းမှာ တရုတ်နှင့်မြန်မာအကြား တနေ့တခြား ပိုမိုရင်းနှီးလာနေသည့် ဆက်ဆံရေးကြောင့် စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်ပြီး အာဆီယံအတွင်း ဆွဲသွင်းခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရုတ် အပေါ်မှီခိုမှုကို လျော့ပါးစေရန်ဖြစ်သည်။ တချိန်က မြန်မာနိုင်ငံကို ပြစ်တင်သည့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂဆုံးဖြတ်ချက်များအား ကမကထပြုရာ တစ်ခုတည်းသော အာရှ နိုင်ငံဖြစ်သည့် အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် တစိတ်တပိုင်းအားဖြင့် တရုတ်၏ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ်

ပို၍ သြဇာလွှမ်းလာခြင်းအား စိုးရိမ်ပူပန်မှုကြောင့် ၎င်း၏ပေါ်လစီကို ပြောင်းလဲပစ်ခဲ့သည်။ ‘ရာဂျစ်ကနွီ’ကွယ်လွန်ပြီးနောက် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ပေါ်လစီပြောင်းလဲခြင်းမှာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် အိန္ဒိယအရှေ့မြောက်ပိုင်းမှ ပုန်ကန်မှုပြဿနာများကြောင့်လည်း ဖြစ်သည်။ မကြာသေးမီက မြန်မာနိုင်ငံတွင် သဘာဝဓာတ်ငွေ့သိုက် ကြီးကြီးမားမား တွေ့ရှိမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအား အိန္ဒိယက လျစ်လျူရှုစေရန် နောက်ထပ်ဆွဲဆောင်မှုတရပ်သာ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

တောင်အာဖရိကနိုင်ငံတွင် “လူမှုရေးပိတ်ဆို့ဒဏ်ခတ်မှုများ”ကို ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂကသာ အတည်ပြုချမှတ်ခဲ့ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကမ္ဘာ့အသိုင်းအဝိုင်းကလည်း အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ယနေ့အချိန်တွင် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း၊ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတကာ NGOs များသည် ဒဏ်ခတ်ပိတ်ဆို့မှုများ ဆောင်ရွက်ခြင်းကို ထိရောက်သည့်စွက်ဖက်မှုအဖြစ်သဘောထားရာ၌ ယခင်ကဲ့သို့ တညီတညွတ်တည်း မရှိတော့ပေ။ ဤအခြေအနေက မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖြစ်စေသည်။ ဂျပန်၊ သြစတြေးလျနှင့် ကမ္ဘာ့မြောက်ခြမ်း NGOs အချို့က ပိတ်ဆို့ဒဏ်ခတ်မှုများကို ယေဘုယျအားဖြင့် နောက်တွန့်ကြသည်။ အထူးတလည် ဆိုးဝါးလှသောအခြေအနေများတွင်သာ ခြွင်းချက်အဖြစ် လက်ခံနိုင်ကြသည်။

တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေအထားသည့် လက်ရှိ အရေးယူကိုင်တွယ်မှုများနှင့် တောင်းဆိုချက်များကို စုစည်းညီညွတ်သည့် နိုင်ငံစုံအရေးယူကိုင်တွယ်မှုများအဖြစ်သို့ ခိုင်မာကျစ်လစ်သွားစေရန် လိုအပ်နေသည်။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအနေဖြင့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအကြား သဘောထားကွဲလွဲမှုများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအရေး ထိရောက်သည့် တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်းမရှိ ဖြစ်နေရသည်။ ပြည်ပနိုင်ငံကြီးများက မြန်မာနိုင်ငံပြည်တွင်း အခြေအနေအပေါ် ပိုမိုပြင်းထန်သည့် တုန့်ပြန်မှုများလုပ်နေသော်လည်း ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ရေးအတွက် ဘုံရပ်တည်ချက် ကင်းမဲ့နေဆဲဖြစ်သည်။

ILO နှစ်ပတ်လည်ညီလာခံများ၌ စစ်အစိုးရ၏ အဓမ္မလုပ်အားပေးခိုင်းစေမှုကို စွဲစွဲတင်တင်သွင်းခြင်းကြောင့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအနေဖြင့် စစ်အစိုးရနှင့်ဆက်ဆံရေးကို အလေးအနက်ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် အကြံပြုတိုက်တွန်းမှုများ ဖြစ်လာခဲ့ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ILO အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်မှုအပေါ် မေးခွန်းထုတ်လာကြသည်။

စစ်အစိုးရသည် အလွန်အကျွံအမျိုးသားရေးပြင်းထန်သည့်အစိုးရ ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ ILO ၏ စွပ်စွဲချက်များနှင့် အထူးသဖြင့် လူမျိုးစုအမျိုးသမီးများကို အစီအစဉ်ရှိရှိ အဓမ္မပြုကျင့်မှုအတွက် အမျိုးသမီးအဖွဲ့များ၏ ဝေဖန်တိုက်ခိုက်မှုများကို မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုဖြစ်ရပ်များက နအဖ၏ အသားနုကို ထိသွားစေခဲ့သော်လည်း ၎င်းအချက်အလက်များကို အသုံးပြုရန် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအေဂျင်စီများ၌ ပြည့်စုံကျယ်ပြန့်သည့်မဟာဗျူဟာ အဆင်သင့် မရှိပေ။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအေဂျင်စီများ၏ အလုပ်အဖွဲ့တစ်ခုက အစိုးရထိပ်တန်းအရာရှိကြီးများနှင့် ဆွေးနွေးပြီး (အဓမ္မလုပ်အားပေးခိုင်းစေမှုပုံစံတမျိုးဖြစ်သော၊ အမျိုးသမီးများအပေါ်အကြမ်းဖက်မှုပုံစံတမျိုးဖြစ်သော) လူကုန်ကူးမှုများ တားဆီးရေးအဖွဲ့အစည်းများကို ရံပုံငွေထောက်ပံ့နေဆဲဖြစ်သည်။ သို့သော် ကြီးမားသည့် မည်သည့်ကြိုးပမ်းချက်မှ ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။

ခရီးသွားလာရေးနှင့် ဆေးဝါးဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများကြောင့် HIV/AIDS၊ ငှက်ဖျားနှင့် တီဘီရောဂါများတိုက်ဖျက်ရေး ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ရံပုံငွေအဖွဲ့ (ဂလိုဘယ်လ်ဖန်း)သည် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများ အလေးအနက်ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးနောက် ရုပ်သိမ်းရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ဤကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများကြောင့် ပြည်သူ့လူထုအကျိုးအတွက် ရံပုံငွေထောက်ပံ့မှုကို မှန်မှန်ကန်ကန်စီမံခန့်ခွဲနိုင်ခွင့်မရှိ၊ စီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ခွင့်မရသည့် အခြေအနေဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ထိုသို့ဖြစ်နေစဉ် ဥရောပကော်မရှင်က ဤလိုအပ်ချက်များကို ကိုင်တွယ်ရေးအတွက် ရံပုံငွေထောက်ပံ့ရေးအဖွဲ့သစ် ဖွဲ့စည်းရန် ဥရောပတိုင်းပြည်များကို ပန်ကြားခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ဂလိုဘယ်လ်ဖန်းအဖွဲ့၏ဆုံးဖြတ်ချက် ထိရောက်မှုကို ပျက်ပြယ်သွားစေပြီး အလှူရှင်တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့အကြား ကစား၍ရနိုင်ကြောင်း စစ်အစိုးရအား သတိပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်သွားခဲ့သည်။

ဩဇာအာဏာကစားပွဲများ၊ သက်ဆိုင်ရာအကျိုးစီးပွားများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအကူအညီလုပ်ငန်းနိုင်ငံရေးတို့ကြောင့် နိုင်ငံတကာဖော်ဆောင်မှုများအကြား မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်၍ ကွဲပြားခြားနားသော ချဉ်းကပ်နည်းများ ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာစစ်အစိုးရက နိုင်ငံသားများအပေါ်

ဆက်ဆံမှုနှင့် တိုင်းပြည်၏ ဒီမိုကရေစီဖြစ်စဉ်ကို ဖျက်ဆီးမှုတို့မှာ လူ့ကျင့်ဝတ်ပိုင်းအရ လက်ခံနိုင်ဖွယ်မရှိကြောင်းကိုမူ အားလုံးက သဘောတူနိုင်ပေလိမ့်မည်။ မြန်မာစစ် အစိုးရနှင့် ဆယ်စုနှစ်နှစ်ကြာ ဆက်ဆံမှုအတွေ့အကြုံများရှိခဲ့ပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံ သည် ဒေသဆိုင်ရာအကျိုးစီးပွားကို တိုးတက်အောင်လုပ်ရာ၌ အဟန့်အတားတစ်ခု ဖြစ်နေသည်ကို ဒေသတွင်းဇာတ်ဆောင်များက ယခုအခါသဘောပေါက်လာပုံရ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် နိုင်ငံတကာပိတ်ဆို့ဒဏ်ခတ်ရေး တိုးချဲ့ရာ၌ တရုတ်နိုင်ငံ အား အဓိကအဟန့်အတားတခုအဖြစ် ဆက်လက်ယူဆနိုင်သော်လည်း ၂၀၀၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီအတွင်း အလွတ်သဘော ရှင်းလင်းချပြပွဲ၌ တရုတ်နိုင်ငံပါဝင်ခဲ့ခြင်းနှင့် တရုတ်အနေဖြင့် လုံခြုံရေးကောင်စီ ဆုံးဖြတ်ချက်အား စိတိုဖြင့် ပယ်ချခဲ့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ပြဿနာများ အား ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်နေသည်ကို အခိုင်အမာ အသိအမှတ်ပြုခြင်းတို့မှာ ထူးခြား လှပြီး မြန်မာ့ပြဿနာကို ဖြေရှင်းရာ၌ ၎င်း၏စိတ်ဝင်စားမှုကို ရှင်းလင်းစွာပြသခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် အကယ်၍ ဝါရှင်တန်က ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ အရေးယူမှုများ ထိရောက်ခိုင်မာနိုင်ရန် အာရှအစိုးရများကို လက်တွဲခေါ်ရေးအတွက် လက်ရှိ ရှေ့ ဆောင်ပေါ်လစီကို ချဲ့ထွင်ပါကလည်းကောင်း၊ ၎င်း၏ ရှေ့ဆောင်ရွေးရွက်ပြုသည့် မြန်မာအရေးဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီဆုံးဖြတ်ချက်ချရန် တောင်းဆိုမှုကို ဆက်လုပ်ပါကလည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် နိုင်ငံတကာမှ ဝိုင်းဝန်းအရေးယူရေး သေချာပေါက်ဖြစ်နိုင်ပြီး အလုပ်ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အာဆီယံက ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မည် မဆောင်ရွက်မည်မှာ မရေရာသေးပေ။ သို့သော်လည်း ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်ကမူ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးအတွက် အာဆီယံနှင့် လက်တွဲလုပ်ဆောင်ရန် ၎င်း၏ဆန္ဒကို ထပ်ခါတလဲလဲ ထုတ်ဖော်ပြောခဲ့သည်။ ဦးတည်ချက်သစ် ခိုင်မာတောင့်တင်းစေရန် ဆိုလျှင် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၏ အရေးယူကိုင်တွယ်မှုများကို လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာ အပ်နှင်းနိုင်ရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံအရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ကမ္ဘာ့ကုလ သမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ရှိရန် အထူးအရေးကြီးပါလိမ့်မည်။ သို့မှသာ

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ မြန်မာနိုင်ငံအရေး ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှုများအား ပိုမိုထိရောက်အားကောင်းစေပါလိမ့်မည်။

နိုင်ငံသားများ၏လုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတကာလုံခြုံရေးကို စိုက်လိုက်မတ်တတ်ခြိမ်းခြောက်နေသည့်နိုင်ငံများကို ဖျောင်းဖြခြင်း၊ နားချခြင်း သို့မဟုတ် အပြစ်ပေးခြင်း လုပ်နိုင်ရန် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီတွင် ယခုအခါ လက်နက်ကရိယာ အလှုံ့ပယ်ရန်ပြုဖြစ်သည်။ လုံခြုံရေးကောင်စီသည် ဆက်ဆံထိတွေ့ရေး၊ ပိတ်ပင်တားမြစ်ရေး၊ ပိတ်ဆို့ဒဏ်ခတ်ရေး၊ လူသားမျိုးနွယ်ဆန့်ကျင်သည့်ပြစ်မှုများအတွက် တရားရုံးတင်ရေး စသည့်လက်နက်ကရိယာများ သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းပဋိပက္ခဖြေရှင်းရေးအတွက် စစ်ရေးနည်းလမ်းလက်နက်ကရိယာကိုပင် ကျင့်သုံးနိုင်သည်။

စစ်အစိုးရကို နောက်ဆုံး၌ ဖြိုခွဲပစ်နိုင်မည့် အားပျော့သောနေရာရှာနိုင်ရန် ယင်းသို့သော လက်နက်ကရိယာများကို ဆက်စပ်မှီခို၍ သုံး၍ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှု ပြုနိုင်ပါသည်။ တောင်အာဖရိကလူဖြူအုပ်စိုးမှုကို ဖြိုချပစ်ခဲ့သည့် ပြည်စုံကျယ်ပြန့်သော ပိတ်ဆို့ဒဏ်ခတ်မှုများသည် တောင်အာဖရိကအရေးဆောင်ရွက်စဉ်ကကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံအရေးတွင် အလုံးစုံထိရောက်မည်မဟုတ်ကြောင်း ဤစာတမ်းက အသိအမှတ်ပြုပါသည်။ တချိန်တည်းတွင် စီးပွားရေးနှင့်နိုင်ငံရေး ပိတ်ဆို့ဒဏ်ခတ်မှုများသည် အသားရောင်ခွဲခြားရေးအစိုးရအပေါ် နိုင်ငံတကာ၏ စုပေါင်းဖိအားဖြစ်ပြီး အထိအနာဆုံးနေရာကို ထိမှန်ခဲ့ကြောင်းကိုလည်း အသိအမှတ်ပြုလက်ခံပါသည်။ မြန်မာစစ်အစိုးရအပေါ် ဖိအားပေးရေးလှုပ်ရှားမှုများ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းတို့မှာ အဓမ္မလုပ်အားပေးခိုင်းစေမှုဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ (ရောမရေနံကုမ္ပဏီကြီးများမှ ဝင်ငွေဆုံးရှုံးသွားမည်ကို စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့မှုက စစ်အစိုးရကို တိုက်ရိုက်ထိခိုက်စေခဲ့သည်)၊ ကလေးစစ်သားများကိစ္စ၊ မြန်မာ့သစ်တောများအသုံးချမှု ဆန့်ကျင်ရေး နိုင်ငံတကာပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးလှုပ်ရှားမှု၊ မြန်မာနိုင်ငံမှ HIV/AIDS အပေါ် နိုင်ငံတကာရှုမြင်မှုနှင့် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သည့် အစိုးရ၏ ဆိုးဝါးလှသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ဆန့်ကျင်ရေး နိုင်ငံတကာလှုပ်ရှားမှုတို့ဖြစ်သည်။

နိဂုံး

ချုပ်ပြောရလျှင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂတုန့်ပြန်မှု၏ ထိရောက်နိုင်စွမ်းကို သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းနိုင်သည့် အရေးပါသော အချက်အလက်အချို့ရှိသည်ဟု ဤ စာတမ်းက ကောက်ချက်ချပါသည်။ ပထမအချက်မှာ အိမ်နီးချင်းနှင့် ဒေသတွင်း တိုင်းပြည်များ၏ ဩဇာဖြစ်သည်။ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ၏ အသားရောင်ခွဲခြားရေးကိစ္စတွင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏တုန့်ပြန်ချက်မှာ တက်ကြွဖျတ်လတ်ကာ အဆုံးစွန်အားဖြင့် ထိရောက်ခဲ့သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် တတိယကမ္ဘာ၏ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ထောက်ခံမှုရထားသော အာဖရိကနိုင်ငံများက ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂကို ကိုလိုနီစနစ်ဖျက်သိမ်းရေးနှင့် အသားရောင်ခွဲခြားမှုဆန့်ကျင်ရေးစင်မြင့်အဖြစ် ထိထိရောက်ရောက် အသုံးချခဲ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဤအဖြစ်နှင့်နှိုင်းစာလျှင် မြန်မာနိုင်ငံအရေးတွင်မူ ဒေသတွင်းဖော်ဆောင်မှုများက တိုးတက်မှုကို အဟန့်အတားပြုနေကာ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအတွင်း အားပါသော မည်သည့် အရေးယူမှုမျိုးကိုမဆို နှောင့်ယှက်ပိတ်ပင်နေသည်။ သို့သော်လည်း မကြာသေးမီက မြင်တွေ့ခဲ့သည့် မျှော်လင့်ဖွယ်ခြေလှမ်းများနှင့်အတူ ယင်းအဖြစ်မှာ ပြောင်းလဲသွားနိုင်ပါသည်။ နောက်ထပ်ဩဇာသက်ရောက်သည့်အချက်တစ်ခုမှာ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၏ ပစ္စက္ခကာလ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးအတွင်း မဟာဗျူဟာအနေအထားဖြစ်သည်။ စစ်အေးတိုက်ပွဲကာလ၏ အရှေ့-အနောက်ပြိုင်ဆိုင်မှုက ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအနေဖြင့် အသားရောင်ခွဲခြားရေးတောင်အာဖရိကတွင် အပြောင်းအလဲဖြစ်စေရန် အရေးပါသည့်အခန်းကဏ္ဍ၌ ပါဝင်နိုင်အောင် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အထောက်အကူပြုခဲ့သည်။ တပြိုင်နက်တည်းတွင် အရှေ့အနောက်အားပြိုင်မှုက တဖန်ပြန်၍ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုများအား အဟန့်အတား ဖြစ်စေခဲ့ပြန်ပါသည်။ ထိုစဉ်က ကိုလိုနီစနစ်ဖျက်သိမ်းရေးကို ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအလေးထားနေမှုကလည်း အထောက်အပံ့ဖြစ်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာမူ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးအတွက် မဟာဗျူဟာအရ ထူးထူးခြားခြားအရေးမပါလှပေ။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂက မြန်မာနိုင်ငံအရေးအတွက် ချိတ်ဆက်ပေးနိုင်မည့် မဟာဗျူဟာပြဿနာမှာ ပြည်တွင်းပဋိပက္ခနှင့် လူ့အခွင့်အရေးပြဿနာသာဖြစ်ပြီး ယင်းတို့မှာ အင်အားကြီးနိုင်ငံများကို တိုက်ရိုက်ထိခိုက်ခြင်းမရှိပေ။

အင်အားကြီးနိုင်ငံများ၏ရပ်တည်ချက်သည် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ထိရောက်နိုင်စွမ်းကို တိုက်ရိုက်အကျိုးသက်ရောက်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်၍၊ အထူးသဖြင့် ဒဏ်ခတ်ပိတ်ဆို့ရေးကိစ္စများအပေါ်တွင် အင်အားကြီးနိုင်ငံများအကြား သဘောထားနှင့်ရပ်တည်ချက် ကွဲပြားမှုများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ကမ္ဘာ့ကုလ သမဂ္ဂရပ်တည်မှုများကို အားဖြည့်ရေးမှာ ပို၍ခက်ခဲစေသည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံတကာ အင်အားကြီးနိုင်ငံများ၊ အထူးသဖြင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်သောက တိုးမြှင့်လာနေမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့အမြင်သဘောထား ပြောင်းလဲလာမှုတို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ နိုင်ငံရေးလိပ်ခဲ တင်းလင်းအခြေအနေကျော်လွှားနိုင်ရေးလုပ်ဆောင်မှုကို ရှေ့ဆောင်အစပြုရန် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအား တွန်းအားပေးနိုင်မည့်အခြေအနေရှိသည်။ သို့သော်လည်း အရှေ့အနောက်အားပြိုင်မှုအကြား အသားရောင်ခွဲခြားရေးဆန့်ကျင်လှုပ်ရှားမှု၊ ကြားညပ်ခွဲရသကဲ့သို့ စက်တင်ဘာ(၁၁)လွန်ကာလ တဖြည်းဖြည်း ပြောင်းလဲလာ သော ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းတွင် မြန်မာ့အရေးသည်လည်း ကြားညပ်နေ သည်ကို သတိပြုရပေလိမ့်မည်။ နောက်ဆုံးအချက်မှာ ပြည်တွင်းလှုပ်ရှားမှုများ၊ သွေး စည်းညီညွတ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများနှင့် နိုင်ငံတကာအစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်း များမှာ အဓိကကျသည့်အခန်းမှ ပါဝင်နေကြောင်း တွေ့ရသည်။ တောင်အာဖရိက နိုင်ငံတွင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ စုပေါင်းအရေးယူကိုင်တွယ်မှုများက ရလဒ်များ သက်သက်ကိုသာ ဖန်တီးခဲ့ခြင်းမဟုတ်ဘဲ တိုင်းပြည်အနာဂတ်အတွက် ပိုမိုအရေး ကြီးလှသော ဒေသန္တရလှုပ်ရှားမှုကိုပါ အားပေးခဲ့ပြီး မိမိအနာဂတ်အတွက် မိမိတို့ ကိုယ်တိုင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊ လှုပ်ရှားနိုင်ရန်နှင့် ဖန်တီးပုံသွင်းနိုင်ရန် အကွက် အကွင်းကိုပါ ပေးခဲ့သည်။ ယခုအချိန်သည် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ဒီမိုကရေစီရေးလှုပ်ရှားမှုကို အားပါသော ငြိမ်းချမ်းစွာ ဝင်ရောက် စွက်ဖက်မှု အားဖြင့် ပံ့ပိုးပေးမှုမျိုး ဆောင်ရွက်ရမည့်အချိန် ဖြစ်ပါသည်။

အောင်မိုးဇော် သည် မြန်မာနိုင်ငံ နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုဖြစ်သည့် လူ့ဘောင်သစ် ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သည်။ လက်ရှိတွင် ၎င်းသည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံအမျိုးသားကောင်စီ NCUB ၏ အတွင်းရေးမှူးအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအဖြစ် ဆောင်ရွက် နေပြီး ၂၀၀၂-၂၀၀၄ ခုတွင် NCUB ၏ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

BIBLIOGRAPHY

- Baylis J and Steve Smith (1997) "*The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations*" Oxford University Press Inc., New York
- Brown E. M , Sean M Lynn-Jones and Steven E. Miller (1999) "*Debating Democratic Peace*", MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London, England
- Durch J W (1997) "*UN Peace Keeping , American Policy, and The UN Civil War of the 1990s*", Macmillan Press Ltd, Hampshire and London
- Finnemore M.(2004) "*The Purpose of Intervention: Changing belief about the use of force*", Cornell University Press", Ithaca and London
- Fukuyama F (2004) *State Building: Governance and world order in the twenty-first century*, London: Profile Books
- Fink C. (2001) "*Living silence: Burma under Military Rule*", Zed Books Ltd, London, New York
- Guelke A (1999) "*South Africa in Transition: The Misunderstood Miracle*", I.B Tauris Publishers, London, New York
- Grundy W.K (1991) "*South Africa: Domestic Crisis and Global Challenge*" West View Press Inc, Boudler, San Francisco and Oxford
- International IDEA (2001) "*Challenges to Democratization in Burma: Perspective on multilateral and bilateral responses*", Publication Office, Stockholm, Sweden.
- McCargo D and Ukrist Pathmanand (2005) "*The Thaksinization of Thailand*", Nordic Institute of Asian Studies, Denmark
- Nwokedi E. Dr (1990) "*South Africa and the United Nations*", Quarterly Journal of Administration
- Oo Zaw and Thaug Htun (2003) "The Crisis in Burma: An Agenda for United Nations Security Council?" The Burma Fund, Washington D.C
- Tutu Desmond (2003) "foreword message of coalition for sanctions on Burma" at (www.burmacampaign.org.uk) Visited: 16/03/05
- Tutu Desmond (2004) Message to fellow Nobel Peace Prize Laureates (www.uscampaignforburma.org) visited: 10/04/05
- UNCHR (2005): Report of the Secretary-General on the situation of human rights in Myanmar, 07 March 2005 United Nations (E/CN.4/2005/130) (www.burmaproject.org/reports.html) Visited: 10/04/05

- United Nations(2004) "Report of the Secretary General's High Level Panel on Threats, Challenges and Change: A more secure world: Our shared responsibility" (www.un.org/secureworld) Visited:14/04/05
- United Nations General Assembly (2004) 59th session, Third Committee, Agenda Item 105 (c) A/c.3/59/L.49 (www.ncgub.net) visited: 13/04/05
- UNCHR (2005) Economic and Social Council – E/CN-4 L-29 11, April 2005 Agenda Item 9 Commission on Human Rights, Sixty first session (www.uscampaignforburma.org) 15/04/05
- United Nations General Assembly (2004) "*Situation of human rights in Myanmar*", noted by the Secretary General – A/59/ 311- (www.ncgub.net) visited: 13/04/05
- United States (2003) Burmese Freedom and Democracy Act of 2003 (www.ncgub.net/int'lAction) 13/04/05
- Roberts A,Kingsbury –edt (1993) "*United Nations, Divided World : The UN's Roles in International Relations*", Clarendon Press Oxford, New York
- Smith M (1991)- "*Burma : Insurgency and The Politics of Ethnicity*, Zed Books Ltd, London and New Jersey
- Shan Women Action Network (2002) "*License to Rape*", (www.swan.org) visited :8/04/05
- Younge, G. (01/04/05) "*America backs down on Darfur inquiry*" The Guardian UK

www.BBCBurmese.com Visited 14/04/05

(www.uniya.org-research/view) Visited: 15/04/05

‘ဒီမိုကရေစီလေ့လာရေးဂျာနယ်’သည် မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီရေးလှုပ်ရှားသူများနှင့် ထောက်ခံအားပေးသူများ၏ အမြင်သဘောထားများကို ထင်ဟပ်သော မြန်မာနိုင်ငံလေ့လာရေးစာစောင်တစ်ခုဖြစ်ပြီး နော်ဝေး-မြန်မာကော်မတီ (*Norwegian Burma Committee*) ၏ ရံပုံငွေ ထောက်ပံ့ကူညီမှုဖြင့် လူ့ဘောင်သစ်ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ၊ သုတေသနနှင့်လေ့လာရေးဌာန က ထုတ်ဝေဖြန့်ချိပါသည်။ ဤဂျာနယ်ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေသော မူရင်း *The Journal of Democracy Exploration* ကို ဘာသာပြန်ထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထုတ်ဝေသူ

သုတေသနနှင့်လေ့လာရေးဌာန၊ လူ့ဘောင်သစ်ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ

P.O Box (294), Chiang Mai University P.O, Chiang Mai, 50202, Thailand